

**RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING
DIENST VOOR GENEESKUNDIGE VERZORGING
WETENSCHAPPELIJKE RAAD**

**Farmaceutische kengetallen
Farmaceutische verstrekkingen
Ambulante praktijk**

2008

Farmaceutische kengetallen farmaceutische verstrekkingen ambulante praktijk

Comité voor de evaluatie van de medische praktijk inzake geneesmiddelen

Voorzitter:

M. VERMEYLEN

Ondervoorzitter:

G. VERPOOTEN

Secretaris:

H. BEYERS

Leden:

M. BAUVAL, G. BEUKEN, J. BOCKAERT, S. BOULANGER, A. BOURDA, D. BROECKX, P. CHEVALIER, M.-H. CORNELY, J. CREPLET, Ch. de GALOCSY, J. DE HOON, M. DE ROECK, Ph. EHLINGER, J. GERARD, F. JACOBS, P. LACOR, A. LECROART, C. LUCET, G. NIESTEN, F. PROFILI, G. PUTZEYS, J.-Y. REGINSTER, G. SCHRAEPEN, W. SCHROOYEN, N. SCHUHMANN, C. SMETS, F. SUMKAY, C. VAN DEN BREMT, R. VANDER STICHELE, O. VAN DE VLOED, P. VAN DURME, P. VAN HOORDE, B. VAN ROMPAEY, J. VOISEY, D. ZAMUROVIC.

De informatie uit deze handleiding mag niet overgenomen worden zonder toestemming van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Deze informatie mag in geen geval gebruikt worden voor publicitaire doeleinden.

dertiende editie, december 2010

Verantwoordelijke uitgever: J. DE COCK, RIZIV, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

1. Inleiding

Deze dertiende editie van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' gaat over de gegevens van het jaar 2008.

Om de geneesmiddelen in te delen werd de internationaal aanvaarde rangschikking van geneesmiddelen (de Anatomical Therapeutic Chemical Classification - ATC) gebruikt. De volumegegevens werden uitgedrukt in Daily Defined Doses (DDD). Deze begrippen worden nader uitgelegd in de 'Handleiding Farmanet – uniek spoor' (zie RIZIV-website: <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/guide/index.htm>)

De gegevens in dit verslag werden ingezameld via het Farmanet-systeem. Een belangrijke opmerking is dat de gegevens verzameld in het kader van Farmanet enkel betrekking hebben op het aflevering van terugbetaalde specialiteiten in de ambulante praktijk.

Niet-terugbetaalbare geneesmiddelen, magistrale bereidingen en afleveringen in ziekenhuizen komen niet voor in de kengetallen.

Sommige rusthuizen (ROB) en rust- en verzorgingstehuizen (RVT) worden bevoorrad door openbare apotheken. De gegevens over die geneesmiddelen zijn wel opgenomen in Farmanet. In welke ROB of RVT ze worden afgeleverd, kan niet worden nagegaan.

Vanaf 2004 bevat de Farmanet-databank naast gegevens die betrekking hebben op het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, ook gegevens over de rechthebbende. Dit heeft ons voor het eerst toegelaten in de editie van de Kengetallen 2004 gegevens te publiceren over het aantal patiënten die met een bepaalde therapeutische klasse worden behandeld. Het scheidt ook de mogelijkheid om gelijktijdig gebruik van verschillende geneesmiddelen te bestuderen op patiëntenniveau.

2. De gegevensinzameling

De gegevens over het jaar 2008 zijn voor 99,8% volledig. Als referentie werd gebruik gemaakt van de uitgaven bekend uit de boekhoudkundige gegevens (documenten C). De getallen vermeld in dit verslag, werden aangepast met een factor 1,002. Sinds de start van de gegevensinzameling is de volledigheid van Farmanet stelselmatig verbeterd (in 1997 was dit nog 97,0%)

De gegevens hebben betrekking op alle voorschrijvers die geneesmiddelen hebben voorgeschreven die voor humaan gebruik bestemd waren en die geheel of gedeeltelijk in aanmerking kwamen voor een tegemoetkoming binnen de Belgische wetgeving.

Binnen Farmanet werden de volgende aantallen voorschrijvers geregistreerd (zie ook bijlage 1):

Algemeen geneeskundigen (000 - 009):	18.731
Specialisten in opleiding:	3.050
Specialisten:	
Specialisten Inwendige Geneeskunde: <i>(inclusief cardiologen, pneumologen, gastro-enterologen en reumatologen)</i>	4.026
Specialisten Pediatrie:	1.618
Specialisten Dermatologie:	772
Specialisten Gynaecologie:	1.590
Andere Specialisten:	14.845
Tandartsen:	8.333
Totaal:	52.965

3. Resultaten

3.1 Globale gegevens

3.1.1 De verdeling over de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) in 2008 (tabel 3.1.1)

In deze tabel staat onderaan de kost en het totale volume van de ambulante voorschriften van alle voorschrijvers. In de eerste kolom wordt het brutobedrag (=nettobedrag of verzekeringstegemoetkoming + persoonlijk aandeel van de patiënt) in duizenden € weergegeven, in de tweede kolom het persoonlijk aandeel van de patiënt in de kost en in de derde kolom wordt het gebruik uitgedrukt in DDD per 1000 inwoners per dag (zie Handleiding).

In 2008 is volgens de nettokost de top 4 van de 14 anatomische hoofdgroepen:

1. Hart vaatstelsel (Klasse C) (bloeddrukverlagers, cholesterolverlagers....)
2. Zenuwstelsel (Klasse N)
3. Antineoplastische en immunomodulerende middelen (Klasse L)
4. Maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)

63,9% van de geneesmiddelenuitgaven van de verzekering (nettobedrag) in ons land slaan op deze vier geneesmiddelengroepen.

De antimicrobiële middelen voor systemisch gebruik bevinden zich op de vijfde plaats. De daling die we zien sinds 2001 in nettokost van antibiotica zet zich niet door in 2007 en 2008.

De klasse L (cytostatica en immunomodulerende middelen) blijft een sterke stijging in nettokost kennen.

In de rangschikking naar gebruik ziet de rangschikking er in 2008 als volgt uit:

1. Hart vaatstelsel (Klasse C)
2. Maagdarmkanaal en metabolisme (Klasse A)
3. Zenuwstelsel (Klasse N)
4. Ademhalingsstelsel (Klasse R)

De verschillen in deze twee rangschikkingen zijn uiteraard het gevolg van het verschil in behandelingskost per DDD.

Tabel 3.1.1 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: verdeling over de anatomische hoofdgroepen in 2008

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	Brutobedrag (duizenden EURO)	%	Nettobedrag (duizenden EURO)	%	Persoonlijk aandeel (duizenden EURO)	%	DDD/1000 inw/dag	%
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	339.899	10,6%	280.284	10,7%	59.615	10,1%	125,2	11,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	180.790	5,6%	154.900	5,9%	25.890	4,4%	35,9	3,3%
C	HARTVAATSTELSEL	794.524	24,8%	626.633	24,0%	167.891	28,3%	455,9	42,4%
D	DERMATOLOGICA	35.467	1,1%	28.141	1,1%	7.325	1,2%	6,6	0,6%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	67.897	2,1%	33.462	1,3%	34.436	5,8%	78,2	7,3%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	79.869	2,5%	74.143	2,8%	5.726	1,0%	38,7	3,6%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	330.093	10,3%	267.616	10,2%	62.477	10,5%	31,4	2,9%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	318.879	10,0%	316.671	12,1%	2.208	0,4%	11,1	1,0%
M	SKELETSPIERSTELSEL	141.663	4,4%	107.612	4,1%	34.052	5,7%	61,8	5,7%
N	ZENUWSTELSEL	548.298	17,1%	444.064	17,0%	104.233	17,6%	114,5	10,6%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.076	0,0%	826	0,0%	250	0,0%	0,4	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	299.106	9,3%	218.802	8,4%	80.304	13,6%	96,1	8,9%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	38.865	1,2%	31.046	1,2%	7.819	1,3%	19,2	1,8%
V	DIVERSE MIDDELEN	27.243	0,9%	27.004	1,0%	240	0,0%	0,4	0,0%
	TOTAAL	3.203.668	100,0%	2.611.203	100,0%	592.465	100,0%	1.075,3	100,0%

3.1.2 Evolutie 2000-2008 van de anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) (tabellen 3.1.2.a tot en met 3.1.2.e)

In deze tabellen wordt de evolutie van de brutokost, van het voorgeschreven volume, van de kost per volume, van het percentage dat door de patiënt wordt betaald en van de persoonlijke aandelen weergegeven in de loop van de periode 2000 tot en met 2008.

De gegevens van twee klassen worden verstoord door factoren die niet verbonden zijn met de medische praktijk en ze moeten dus met de nodige voorzichtigheid worden onderzocht: de klassen V¹ en G². Ze worden niet opgenomen in de onderstaande commentaren.

We moeten bovendien opmerken dat de integratie van de zelfstandigen in de kleine risico's een knik in de gegevensreeks voor 2008 teweeg brengt ; men schat de extra groei van de Farmanetgegevens door deze integratie op 5,4%.

Qua volume stijgen praktisch alle klassen ieder jaar. Globaal gezien neemt het aantal afgeleverde DDD elk jaar toe met 4,9%. De belangrijkste toenames (zowel in % als in aantal DDD) vindt men terug bij de geneesmiddelen van het maagdarmkanaal en stofwisseling (A), bloed en bloedvormende organen (B) en het hart vaatstelsel (C). De enige klassen die niet stijgen zijn de dermatologische preparaten (D) en de urogenitaal stelsel en geslachtshormonen (G).

Qua kosten bedraagt de gemiddelde jaarlijkse groei 5,4%, maar de situatie varieert sterk van klasse tot klasse alsook van jaar tot jaar (dalingen in 2005 en 2006).

In de eerste plaats vindt men bepaalde klassen terug waarvan de gemiddelde kost alsook het volume elk jaar stijgen, wat belangrijke groeipercentages van de totale brutokost met zich mee brengt: de cytostatica en immunomodulerende middelen (L), bloed en bloedvormende organen (B) en de geneesmiddelen voor de zintuiglijke organen (S). De klasse L stijgt met gemiddeld 26 miljoen euro per jaar.

Twee belangrijke klassen (geneesmiddelen voor het hart vaatstelsel (C) en voor het maagdarmkanaal en stofwisseling (A)) kennen sinds jaren een dalende kost per eenheid. De daling is nog groter geworden in 2005–2007. Het verschijnen van generieken en talrijke budgettaire maatregelen liggen aan de oorsprong van deze vermindering in kost per DDD. Dankzij die prijsverlagingen wordt de belangrijke groei in volume gedeeltelijk opgevangen en blijft het budget voor die klassen onder controle (C : +23 miljoen euro elk jaar, A : +14 miljoen euro).

De klasse van de antimicrobiële middelen voor systemisch gebruik (J) heeft dalingen doorgemaakt zowel in volume als in gemiddelde kost. Vanaf 2005 gingen de volumes en de gemiddelde kost weer de hoogte in (in deze klasse vindt men hoofdzakelijk antibiotica maar ook therapiemiddelen bij het HIV-virus of de vaccins).

¹ De groei van de klasse V is in realiteit een artificiële groei als gevolg van de overgang van de aflevering van de gasvormige medische zuurstof van de magistrale bereidingen naar de farmaceutische specialiteiten; als gevolg van die overgang worden deze afleveringen voortaan geïdentificeerd in Farmanet, wat voorheen niet het geval was.

² De plotse daling van de klasse G in 2005 is te wijten aan het dat jaar uit de terugbetaling wegnemen van een groot aantal contraceptiva. Deze daling weerspiegelt noch de therapeutische praktijk (de patiënten blijven immers deze geneesmiddelen nemen maar ze worden niet meer geregistreerd in Farmanet) noch de evolutie van de terugbetaling op lange termijn (het merendeel van de contraceptiva werd geleidelijk aan terug opgenomen in de terugbetaling in de loop van 2006).

Voor 3 klassen is de voortdurende groei van de prijs per DDD enkel in de laatste jaren van de periode gestopt : de geneesmiddelen van het zenuwstelsel (N), van het ademhalingsstelsel (R) en van het skeletspierstelsel (M). De klasse N waarvan het verbruik in volume blijft groeien, is de klasse waarvan de absolute uitgaven het meest stijgen (+29 miljoen euro per jaar).

De recente evolutie van de klasse B (Bloed en bloedvormende organen) werd sterk beïnvloed door de opname van aspirine in cardiovasculaire preventie in 2008 in de lijst van vergoedbare geneesmiddelen (belangrijke stijging in volume tegen een geringe kost per DDD).

Het percentage dat door de patiënt wordt betaald, vertoont een daling (van 20,0% in 2000 naar 18,5% in 2008). Talrijke parameters spelen in (stijging of daling) op dat globale resultaat.

De daling laat zich enerzijds verklaren door de prijsstijging van de verpakkingen binnen een klasse (de plafonds van de remgelden worden vaker bereikt). Anderzijds stijgen bepaalde beter vergoede klassen meer dan alle specialiteiten samen (bijvoorbeeld klasse L)³.

Omgekeerd werden enkele hogere plafonds gecreëerd die het percentage dat betaald wordt door de patiënt, doen stijgen (voor de grote verpakkingen in 2003, plafond "ATC-4" in 2005) . Bovendien kan het referentierugbetalingssysteem in bepaalde gevallen een meerkost voor de patiënt met zich mee brengen (als de originele specialiteiten hun prijs niet laten zakken tot op het niveau van de vergoedingsbasis).

In 2008 werden de speciale plafonds « ATC4 » verlaagd.

In absolute waarde stijgt het persoonlijk aandeel van 421 tot 592 miljoen euro.

³ De belangrijke verschillen in percentages tussen de verschillende ATC-klassen zijn te wijten aan het feit dat ze meer specialiteiten bevatten die ofwel in categorie A (aandeel van de patiënt = 0) worden vergoed (bijv. de antineoplastische en immunomodulerende middelen (L)) ofwel in categorie B, C of Cx worden vergoed (bijv. urogenitale stelsel en geslachtshormonen (G))

Tabel 3.1.2.a Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Bruto bedrag 2000-2008 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	222.942	247.034	261.920	281.311	300.236	293.668	286.423	294.891	339.899	5,4%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	62.245	74.428	93.596	111.580	128.755	143.826	154.737	160.902	180.790	14,3%
C	HARTVAATSTELSEL	604.852	649.129	679.009	701.761	738.585	712.574	688.360	723.918	794.524	3,5%
D	DERMATOLOGICA	35.568	36.640	38.012	37.924	40.843	40.435	33.696	32.145	35.467	0,0%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	92.234	94.191	98.234	99.550	96.642	63.454	76.331	67.208	67.897	-3,8%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	54.753	56.947	58.211	60.784	61.545	64.051	66.596	71.806	79.869	4,8%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	290.722	273.622	268.392	271.962	258.713	263.372	242.340	269.934	330.093	1,6%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	109.635	121.836	134.239	163.574	197.069	224.347	237.830	264.004	318.879	14,3%
M	SKELETSPIERSTELSEL	113.790	109.887	130.771	146.532	150.103	136.448	129.173	132.780	141.663	2,8%
N	ZENUWSTELSEL	291.898	323.405	363.255	412.469	454.971	455.154	461.245	495.133	548.298	8,2%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	905	896	895	908	908	871	887	934	1.076	2,2%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	197.664	213.337	226.289	232.461	246.421	258.283	257.537	273.748	299.106	5,3%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22.392	25.081	26.144	30.470	32.807	34.535	34.515	34.949	38.865	7,1%
V	DIVERSE MIDDELEN	2.329	4.200	7.749	18.476	21.941	24.527	25.568	26.709	27.243	36,0%
TOTAAL :		2.101.930	2.230.632	2.386.714	2.569.762	2.729.538	2.715.546	2.695.239	2.849.062	3.203.668	5,4%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

Tabel 3.1.2.b Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het Volume 2000-2008 (in duiz. DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	219.280	256.453	279.893	313.706	354.526	367.243	377.479	415.340	488.948	10,5%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	50.078	55.065	51.917	60.920	69.086	75.086	77.759	83.963	140.035	13,7%
C	HARTVAATSTELSEL	1.027.467	1.099.494	1.163.919	1.253.692	1.356.648	1.411.582	1.498.341	1.594.314	1.779.972	7,1%
D	DERMATOLOGICA	24.926	24.752	25.174	24.741	25.666	25.514	24.146	23.117	25.647	0,4%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	388.861	394.124	374.779	355.657	330.679	168.438	266.488	295.804	305.442	-3,0%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	101.972	107.666	111.650	117.349	121.101	123.506	128.208	135.317	150.919	5,0%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	103.700	98.853	99.890	102.015	98.095	104.628	104.160	110.981	122.402	2,1%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	24.667	26.812	28.961	31.723	34.572	35.358	35.817	38.343	43.463	7,3%
M	SKELETSPIERSTELSEL	178.636	174.915	194.358	210.401	221.229	212.746	210.960	219.812	241.158	3,8%
N	ZENUWSTELSEL	260.580	279.734	301.159	324.085	350.820	361.178	380.825	404.326	447.024	7,0%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	1.245	1.250	1.256	1.287	1.349	1.345	1.384	1.497	1.739	4,3%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	318.251	306.052	312.736	313.585	314.419	323.047	327.535	345.418	375.146	2,1%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	64.158	66.969	66.919	70.662	71.210	71.430	69.941	70.585	74.768	1,9%
V	DIVERSE MIDDELEN	203	291	474	999	1.212	1.354	1.425	1.499	1.556	29,0%
TOTAAL :		2.764.024	2.892.430	3.013.085	3.180.822	3.350.612	3.282.456	3.504.468	3.740.315	4.198.218	5,4%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

Tabel 3.1.2.c Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de ratio Brutobedrag/DDD 2000-2008 (in EURO/DDD)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	1,02	0,96	0,94	0,90	0,85	0,80	0,76	0,71	0,70	-4,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	1,24	1,35	1,80	1,83	1,86	1,92	1,99	1,92	1,29	0,5%
C	HARTVAATSTELSEL	0,59	0,59	0,58	0,56	0,54	0,50	0,46	0,45	0,45	-3,4%
D	DERMATOLOGICA	1,43	1,48	1,51	1,53	1,59	1,58	1,40	1,39	1,38	-0,4%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	0,24	0,24	0,26	0,28	0,29	0,38	0,29	0,23	0,22	-0,8%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	0,54	0,53	0,52	0,52	0,51	0,52	0,52	0,53	0,53	-0,2%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,80	2,77	2,69	2,67	2,64	2,52	2,33	2,43	2,70	-0,5%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	4,44	4,54	4,64	5,16	5,70	6,34	6,64	6,89	7,34	6,5%
M	SKELETSPIERSTELSEL	0,64	0,63	0,67	0,70	0,68	0,64	0,61	0,60	0,59	-1,0%
N	ZENUWSTELSEL	1,12	1,16	1,21	1,27	1,30	1,26	1,21	1,22	1,23	1,1%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,73	0,72	0,71	0,71	0,67	0,65	0,64	0,62	0,62	-2,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	0,62	0,70	0,72	0,74	0,78	0,80	0,79	0,79	0,80	3,2%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,35	0,37	0,39	0,43	0,46	0,48	0,49	0,50	0,52	5,1%
V	DIVERSE MIDDELEN	11,47	14,46	16,36	18,50	18,11	18,11	17,94	17,82	17,51	5,4%
TOTAAL :		0,76	0,77	0,79	0,81	0,81	0,83	0,77	0,76	0,76	0,0%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2.d Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van het percentage dat door de patiënt wordt betaald 2000-2008 (in %)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	14,3%	14,6%	15,2%	15,5%	15,3%	17,1%	19,1%	18,2%	17,5%	2,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	21,0%	18,7%	13,0%	12,7%	12,7%	13,1%	14,9%	14,7%	14,3%	-4,7%
C	HARTVAATSTELSEL	18,7%	18,4%	18,3%	19,9%	19,8%	21,5%	22,8%	22,0%	21,1%	1,5%
D	DERMATOLOGICA	17,6%	17,4%	17,4%	17,5%	17,4%	17,4%	21,5%	21,5%	20,7%	2,0%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	53,1%	52,0%	48,2%	46,7%	43,6%	27,1%	40,5%	50,9%	50,7%	-0,6%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	9,7%	9,4%	9,3%	8,9%	8,7%	8,2%	7,8%	7,3%	7,2%	-3,8%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	21,7%	21,5%	21,6%	21,2%	20,6%	22,2%	22,2%	21,0%	18,9%	-1,7%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	8,9%
M	SKELETSPIERSTELSEL	21,9%	23,5%	25,6%	26,3%	23,8%	24,0%	25,2%	24,2%	24,0%	1,2%
N	ZENUWSTELSEL	19,8%	20,0%	20,1%	20,5%	20,3%	20,1%	19,9%	19,5%	19,0%	-0,5%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	23,2%	23,3%	23,3%	23,3%	23,3%	27,0%	25,2%	23,2%	23,2%	0,0%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	25,8%	24,8%	26,0%	26,7%	25,9%	26,4%	26,8%	26,7%	26,8%	0,5%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	22,0%	21,6%	21,1%	20,3%	19,7%	19,7%	20,6%	20,3%	20,1%	-1,1%
V	DIVERSE MIDDELEN	11,2%	5,6%	3,0%	1,7%	1,7%	1,4%	1,0%	0,9%	0,9%	-27,2%
TOTAAL :		20,0%	19,7%	19,5%	19,7%	18,9%	18,9%	19,8%	19,3%	18,5%	-1,0%

Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD

Tabel 3.1.2e Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Evolutie van de persoonlijke aandelen 2000-2008 (in duiz. EURO)

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jaarlijkse evolutie in %
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	31.959	35.950	39.719	43.715	45.851	50.361	54.668	53.726	59.615	8,1%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	13.061	13.891	12.183	14.152	16.362	18.802	22.999	23.629	25.890	8,9%
C	HARTVAATSTELSEL	113.129	119.722	124.127	139.578	146.472	153.349	156.810	159.485	167.891	5,1%
D	DERMATOLOGICA	6.256	6.360	6.611	6.632	7.097	7.032	7.242	6.897	7.325	2,0%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	48.939	49.011	47.331	46.459	42.174	17.205	30.881	34.193	34.436	-4,3%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	5.337	5.358	5.391	5.409	5.325	5.281	5.188	5.257	5.726	0,9%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	63.004	58.866	57.843	57.729	53.269	58.374	53.899	56.642	62.477	-0,1%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	385	460	585	864	1.113	1.729	1.920	1.927	2.208	24,4%
M	SKELETSPIERSTELSEL	24.886	25.874	33.522	38.528	35.676	32.812	32.501	32.083	34.052	4,0%
N	ZENUWSTELSEL	57.931	64.593	73.097	84.615	92.350	91.453	91.574	96.622	104.233	7,6%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	210	208	208	212	211	235	224	217	250	2,2%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	50.904	52.956	58.759	62.101	63.898	68.152	68.898	73.142	80.304	5,9%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	4.928	5.422	5.517	6.178	6.448	6.817	7.097	7.109	7.819	5,9%
V	DIVERSE MIDDELEN	261	235	234	308	366	355	258	238	240	-1,0%
TOTAAL :		421.188	438.906	465.127	506.480	516.613	511.959	534.159	551.167	592.465	4,4%
Opmerking : de gegevens van alle jaren zijn verwerkt op basis van de laatste link Geneesmiddel-ATC-DDD											

3.1.3 Therapeutische hoofdgroepen (ATC niveau 2) per geslacht en leeftijdsklasse (tabel 3.1.3)

Het geneesmiddelenverbruik stijgt met de leeftijd. Over het algemeen gebruiken vrouwen meer geneesmiddelen (uitgedrukt in DDD) dan mannen. Dit is het meest uitgesproken in de leeftijdsklasse 21-40 jaar waar de contraceptiva een zeer belangrijk volume vertegenwoordigen.

De maagzuurremmers (A02) worden voorgeschreven aan patiënten vanaf 20 jaar. Er wordt een stijgend gebruik in functie van de leeftijd waargenomen. Antidiabetica worden vooral voorgeschreven vanaf 40 jaar. Er is eveneens een belangrijke toename met de leeftijd.

Over het algemeen hebben mannen een groter verbruik van cardiovasculaire geneesmiddelen (C). Dit is vooral het geval bij cardiaca (C01) en cholesterolverlagende middelen (C10). Dit is ook tot 81 jaar het geval voor de verschillende geneesmiddelenklassen van antihypertensiva in hun geheel bekeken (C02+C03+C07+C08+C09). Van de verschillende bloeddrukverlagende geneesmiddelen verbruiken de mannen vooral meer in de klassen C06 (calciumantagonisten) en C09 (middelen aangrijpend op het renine-angiotensinesysteem) terwijl de vrouwen een groter verbruik hebben van diuretica (C03) en bètablokkers (C07).

Schildklierpreparaten worden meer aan vrouwen voorgeschreven. Zoals geweten komen schildklierziekten meer voor bij vrouwen.

Vrouwen krijgen opvallend meer narcotische geneesmiddelen, analgetica en psychofarmaca (antidepressiva) voorgeschreven.

Voor de luchtwegen vindt men bij mannen een opmerkelijke toename vanaf de leeftijd van 60 jaar in het gebruik van bronchodilatantia (BPCO). Tot deze leeftijd is er geen geslachtsverschil (astma). Zuurstof (V03) wordt ook meer verbruikt door mannen.

Tabel 3.1.3 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Therapeutische hoofdgroepen per geslacht en ruime leeftijdsklasse van de patiënt: volume (DDD) per 1000 personen/dag - 2008

Pagina 1

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
A01	MONDPREPARATEN	0,158	0,082	0,147	0,293	0,511	0,153	0,050	0,084	0,214	0,365
A02	MIDDELEN BIJ AANDOENINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET MAA GZUUR	4,896	25,983	84,228	175,896	256,184	3,948	23,979	72,108	142,787	204,399
A03	MIDDELEN BIJ FUNCTIONELE GASTRO-INTESTINALE AANDOENINGEN	0,884	2,723	5,058	10,358	14,351	0,415	1,298	2,676	5,398	7,081
A04	ANTI-EMETICA EN MIDDELEN TEGEN NAUSEA	0,003	0,004	0,011	0,019	0,004	0,003	0,003	0,009	0,028	0,008
A05	GAL- EN LEVERTHERAPEUTICA	0,070	0,123	0,556	1,281	1,032	0,076	0,134	0,272	0,648	0,910
A06	LAXANTIA	0,000	0,018	0,221	0,594	0,238	0,003	0,006	0,492	1,058	0,697
A07	ANTIDIARRHOICA, ANTI-INFLAMMATOIRE/ANTIMICROBIELE DARMMIDDELEN	0,326	2,216	4,146	4,889	5,232	0,309	2,226	4,100	5,695	5,114
A09	DIGESTIVA, ENZYMEN INBEGREPEN	0,486	0,359	0,244	0,554	0,529	0,601	0,500	0,591	1,103	0,786
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	2,328	7,250	41,796	145,305	132,360	2,365	8,101	57,903	175,715	139,159
A11	VITAMINEN	0,049	0,176	0,501	0,784	0,543	0,066	0,091	0,271	0,708	0,774
A16	OVERIGE PREPARATEN I.V.M. MAA GDARMKANAAL EN STOFWISSELING	0,002	0,001	0,000	0,000	0,000	0,004	0,002	0,000	0,000	0,000
B01	ANTITHROMBOTICA	0,379	3,950	17,996	90,566	187,736	0,398	3,014	28,643	142,719	231,150
B02	ANTIHEMORRAGICA	0,050	0,131	0,232	0,110	0,244	0,080	0,117	0,273	0,235	0,493
B05	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PERFUSIEVLOEISTOFFEN	0,009	0,016	0,036	0,121	1,628	0,007	0,008	0,024	0,096	0,651
C01	CARDIACA	0,056	0,417	7,994	98,240	388,736	0,051	0,596	16,625	148,818	435,138
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,016	0,671	4,229	23,779	38,160	0,029	0,376	5,132	20,044	24,698
C03	DIURETICA	0,197	4,619	41,680	157,236	347,786	0,134	1,701	21,665	110,972	288,329
C07	BETA-BLOKKERS	0,621	10,166	87,094	245,515	272,340	0,441	8,487	75,798	211,136	220,588
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	0,155	2,941	32,689	147,546	260,307	0,196	4,268	52,209	193,874	256,950
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	0,372	7,236	102,098	389,455	543,523	0,546	12,686	147,807	451,849	522,041
C10	HYPOLIPEMERENDE MIDDELEN	0,248	4,247	77,074	316,778	250,735	0,189	8,355	135,371	366,667	272,720
D01	ANTIMYCOTICA VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,870	2,294	3,832	4,567	4,529	0,729	2,178	3,383	4,524	4,526
D05	PSORIASISMIDDELEN	0,070	0,271	0,531	0,769	0,751	0,067	0,456	0,879	1,169	0,952
D06	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR DERMATOLOGISCH GEBRUIK	0,034	0,208	0,119	0,113	0,196	0,007	0,140	0,094	0,171	0,407
D07	DERMATOLOGISCHE CORTICOSTEROIDEN	1,180	1,836	2,587	4,210	5,896	1,009	1,206	2,027	3,867	6,177
D10	ACNEPREPARATEN	1,055	1,169	0,291	0,029	0,006	2,724	0,931	0,175	0,054	0,026
D11	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,160	0,102	0,063	0,043	0,024	0,153	0,085	0,062	0,053	0,067
G01	GYNECOLOGISCHE ANTINFECTIEUZE MIDDELEN EN ANTISEPTICA	0,575	3,029	2,216	1,457	1,497	0,018	0,054	0,066	0,072	0,095
G02	OVERIGE GYNECOLOGISCHE MIDDELEN	0,039	0,569	0,264	0,130	0,198	0,001	0,025	0,072	0,137	0,161
G03	GESLACHTSHORMONEN EN MODULATOREN VAN HET GENITALE STELSEL	88,979	267,703	146,468	49,471	21,599	0,243	0,795	1,113	2,210	4,510
G04	UROLOGICA	0,480	0,469	1,964	8,084	15,966	0,625	0,372	2,858	29,388	49,174
H01	HYPOFYSE-, HYPOTHALAMUSHORMONEN EN ANALOGEN	1,130	0,312	0,536	0,549	0,352	1,606	0,294	0,451	0,589	0,401
H02	CORTICOSTEROIDEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	1,409	7,332	16,260	27,197	37,081	1,422	5,958	14,043	32,527	48,762
H03	SCHILDKLIERTHERAPEUTICA	1,959	20,457	57,000	78,835	69,155	0,630	3,171	11,309	23,236	27,766
H04	PANCREASHORMONEN	0,003	0,003	0,006	0,013	0,028	0,003	0,003	0,007	0,014	0,022
H05	CALCIUMREGULERENDE MIDDELEN	0,011	0,086	0,380	1,017	1,924	0,007	0,078	0,224	0,386	0,887

Tabel 3.1.3 Pagina 2

ATC	Therapeutische Hoofdgroep	Vrouwen					Mannen				
		0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +	0-20 jaar	21-40 jaar	41-60 jaar	61-80 jaar	81 jaar en +
J01	ANTIBACTERIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	18,149	30,568	32,235	37,490	51,069	16,487	21,094	25,455	36,603	49,894
J02	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,492	2,395	2,649	1,836	1,412	0,268	1,084	1,468	1,820	1,752
J04	ANTIMYCOTICIELE MIDDELEN	0,070	0,299	0,246	0,199	0,134	0,082	0,299	0,283	0,375	0,348
J05	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,135	1,486	1,760	0,399	0,097	0,140	1,555	3,443	1,094	0,183
J06	SERA EN IMMUNOGLOBULINEN	0,014	0,030	0,045	0,025	0,010	0,024	0,017	0,020	0,029	0,013
J07	VACCINS	0,929	0,109	0,344	1,547	2,164	0,217	0,079	0,273	1,495	2,138
L01	CYTOSTATICA	0,093	0,134	0,497	1,269	1,403	0,077	0,090	0,418	1,839	3,162
L02	ENDOCRIENE THERAPIE	0,155	1,302	10,545	17,976	15,753	0,020	0,004	0,521	15,518	63,231
L03	IMMUNOSTIMULANTIA	0,078	1,358	2,148	0,506	0,028	0,023	0,769	1,104	0,414	0,158
L04	IMMUNOSUPPRESSIVA	0,424	2,430	6,246	7,827	3,015	0,433	2,328	5,551	7,527	2,853
M01	ANTI-INFLAMMATOIRE EN ANTIREUMATISCHE MIDDELEN	7,079	29,827	57,891	83,318	66,836	5,285	24,764	44,791	59,336	51,810
M03	SPIERRELAXANTIA	0,095	0,321	1,048	1,159	0,724	0,136	0,577	1,115	1,641	0,820
M04	JICHTMIDDELEN	0,015	0,146	2,269	13,414	19,527	0,031	1,249	16,392	46,948	44,354
M05	MIDDELEN VOOR DE BEHANDELING VAN BEENDERZIEKTEN	0,008	0,230	13,093	83,392	114,982	0,016	0,133	1,576	7,637	14,587
N01	ANESTHETICA	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
N02	ANALGETICA	0,204	4,363	18,243	37,022	55,613	0,161	3,689	13,721	22,365	27,384
N03	ANTI-EPILEPTICA	2,456	7,185	12,317	12,988	10,946	2,794	8,294	13,867	15,918	13,520
N04	PARKINSONMIDDELEN	0,027	0,239	1,492	12,422	25,141	0,054	0,463	2,361	16,951	31,585
N05	PSYCHOLEPTICA	0,745	5,807	13,979	15,467	25,396	2,212	10,387	14,221	11,641	16,517
N06	PSYCHOANALEPTICA	4,935	48,642	128,298	163,020	255,730	9,107	25,814	61,207	80,256	143,600
N07	OVERIGE MIDDELEN VOOR HET CENTRAAL ZENUWSTELSEL	0,143	2,457	10,031	31,327	64,528	0,099	1,701	7,144	16,583	42,955
P01	ANTIPROTOZOAIRE MIDDELEN	0,072	0,638	1,074	0,908	0,493	0,024	0,133	0,286	0,376	0,339
P02	ANTHELMINTHICA	0,002	0,007	0,006	0,024	0,002	0,001	0,010	0,012	0,004	0,000
R01	MIDDELEN VOOR NASAAAL GEBRUIK	7,891	12,346	16,682	18,087	14,065	8,870	9,909	14,510	20,606	18,936
R03	MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE AANDOENINGEN VAN DE LUCHTWEGEN	22,782	18,738	45,596	82,984	93,843	30,923	17,863	43,697	141,999	199,305
R05	HOEST- EN VERKOUDHEIDSMIDDELEN	1,827	5,446	11,422	23,507	39,135	1,760	4,275	10,289	39,896	79,808
R06	ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	13,365	21,719	31,768	35,130	48,201	14,407	14,182	18,315	23,912	37,355
S01	MIDDELEN VOOR OOGHEELKUNDIG GEBRUIK	2,578	2,749	11,365	51,436	87,739	2,582	2,666	10,859	46,432	90,902
S02	MIDDELEN VOOR OORHEELKUNDIG GEBRUIK	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
S03	OOG- EN OORHEELKUNDIGE MIDDELEN	3,106	1,353	2,007	3,450	4,925	4,455	1,115	1,604	3,123	5,222
V01	ALLERGENEN	0,000	0,001	0,004	0,004	0,001	0,002	0,002	0,005	0,004	0,002
V03	ALLE OVERIGE THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,013	0,038	0,230	0,911	1,352	0,020	0,053	0,304	1,739	2,882
V04	DIAGNOSTICA	0,000	0,012	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
V07	ALLE OVERIGE NIET-THERAPEUTISCHE MIDDELEN	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
V08	CONTRASTMIDDELEN	0,000	0,002	0,003	0,004	0,002	0,000	0,001	0,002	0,003	0,003
TOTAAL		197,146	581,547	1.176,079	2.724,847	3.865,651	119,965	246,344	973,631	2.702,252	3.701,607

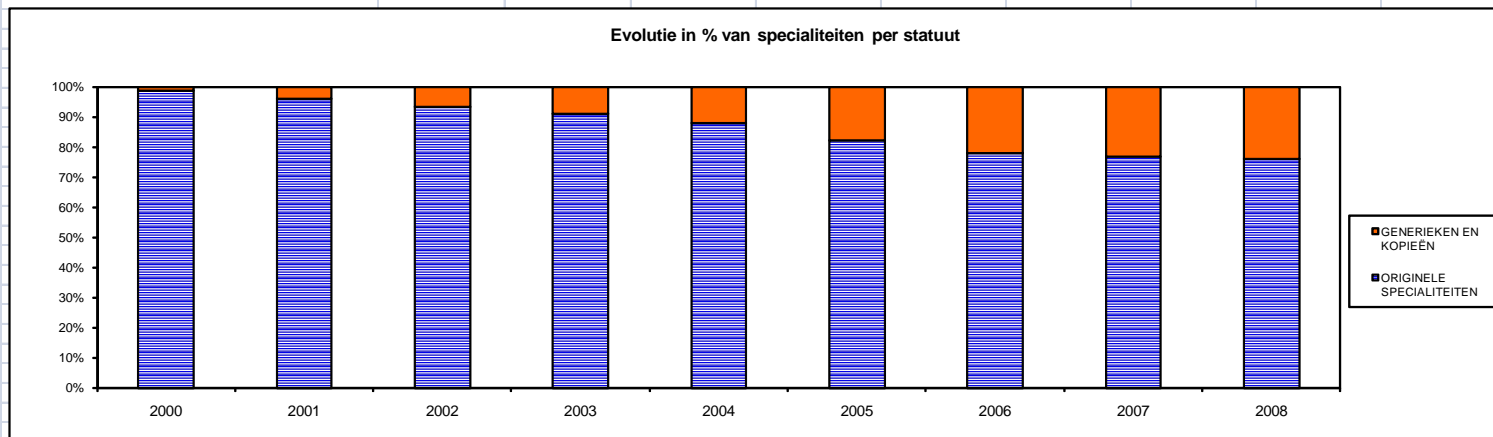
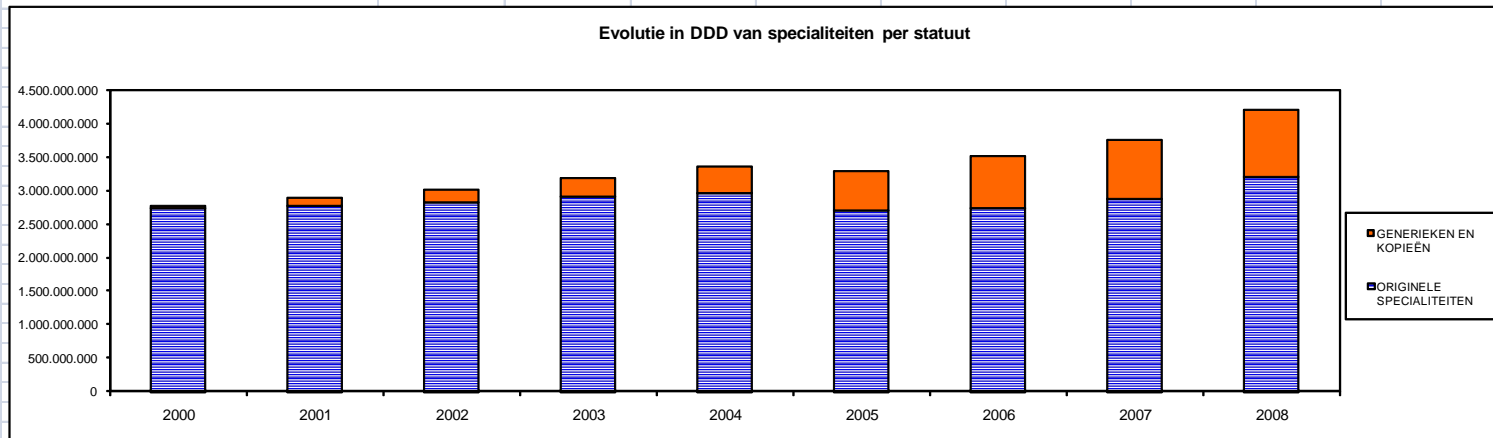
3.1.4 Verdeling van de farmaceutische specialiteiten volgens hun statuut (tabel 3.1.4)

Door de invoering van het systeem van de referentietegemoetkoming op 1 juni 2001, is het aandeel van de generieken in het gebruik van de geneesmiddelen gestegen. De gemiddelde arts schrijft in 2008 zo'n 24,0% (uitgedrukt in DDD) geneesmiddelen voor onder de vorm van een generiek.

Merken we op dat, indien men rekening zou houden met de originele specialiteiten die in prijs gedaald zijn tot het niveau van de generieken (deze « goedkope originele specialiteiten » werden niet opgenomen in de tabel) men 40,3% van de voorschriften zou bekomen.

Tabel 3.1.4 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Overzicht van farmaceutische specialiteiten volgens het statuut - volume (in DDD)

Statuut	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ORIGINELE SPECIALITEITEN	2.732.023.845	2.770.954.182	2.813.831.967	2.896.364.722	2.945.350.174	2.699.039.410	2.728.228.803	2.874.922.464	3.189.191.115
GENERIEKEN EN KOPIEËN	31.999.687	121.475.848	199.252.622	284.457.240	405.262.283	583.416.738	776.239.098	865.392.597	1.009.026.877
TOTAAL	2.764.023.533	2.892.430.030	3.013.084.588	3.180.821.963	3.350.612.457	3.282.456.148	3.504.467.901	3.740.315.061	4.198.217.992

3.1.5 New Chemical Entities (tabel 3.1.5)

Deze tabel geeft de verhouding weer tussen de nieuwe werkzame bestanddelen (NCE) ten opzichte van het totaal aantal geneesmiddelen uitgedrukt in DDD. 4 jaar na elkaar worden die geneesmiddelen beschouwd als nieuw en meegeteld in de teller. Voor 2008 bijvoorbeeld worden de geneesmiddelen die voor het eerst werden vergoed tussen 2005 en 2008 beschouwd als NCE's. Bijlage 2 bevat de lijst van NCE's voor de jaren 1997 t.e.m. 2008.

Verskillende nieuwe geneesmiddelen worden bijna uitsluitend in het ziekenhuis gebruikt. De gegevens hierover zijn dus ook niet terug te vinden in de Farmanetgegevens.

Het aandeel van de NCE neemt met 3,4% van de DDD toe in 2008.

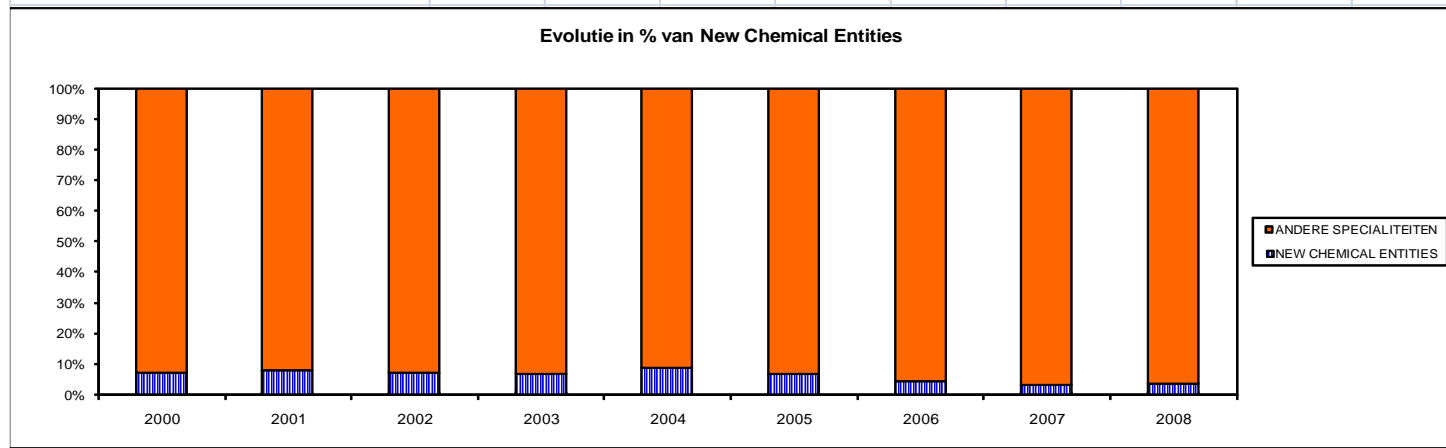
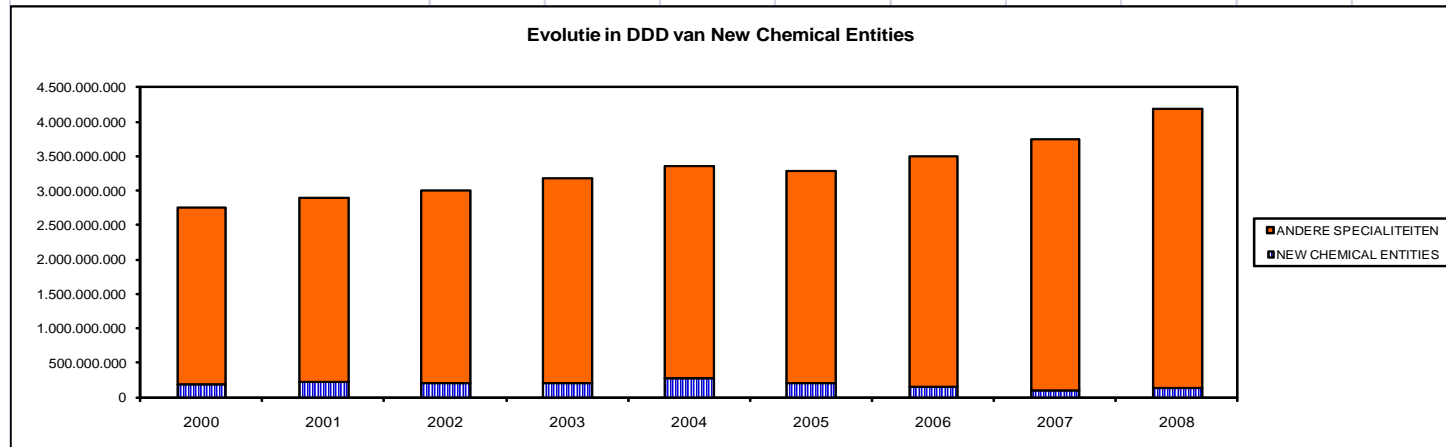
Eenzijds worden de specialiteiten die in 2004 in de terugbetaling opgenomen werden, niet meer beschouwd als NCE in 2008. Het gaat over een 18-tal werkzame bestanddelen waarvan enkele belangrijke in verbruik: tiotropium bromide of olmesartan medoxomil.

Anderzijds zijn er de nieuwe werkzame bestanddelen van het jaar 2008 (12 in totaal). Hierbij opgenomen is aspirine in cardiovasculaire preventie, voor de eerste keer terugbetaald in 2008 en die daarom beschouwd wordt als NCE! In termen van DDD vertegenwoordigt deze molecule een zeer belangrijk verbruik, wat het aandeel van NCE doet stijgen.

Opmerking: In de lijst van NCE's wordt geen rekening gehouden met nieuwe indicaties voor reeds vergoedbare geneesmiddelen.

Tabel 3.1.5 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Voorschrijven van New Chemical Entities - volume (in DDD)

Geneesmiddelengroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NEW CHEMICAL ENTITIES	191.994.040	219.900.826	214.506.334	208.679.632	287.461.439	209.722.214	151.302.525	109.158.920	140.862.724
ANDERE SPECIALITEITEN	2.572.029.493	2.672.529.128	2.798.578.198	2.972.142.213	3.063.151.019	3.072.733.934	3.353.165.377	3.631.156.085	4.057.355.269
TOTAAL	2.764.023.533	2.892.429.954	3.013.084.532	3.180.821.845	3.350.612.458	3.282.456.148	3.504.467.902	3.740.315.005	4.198.217.993

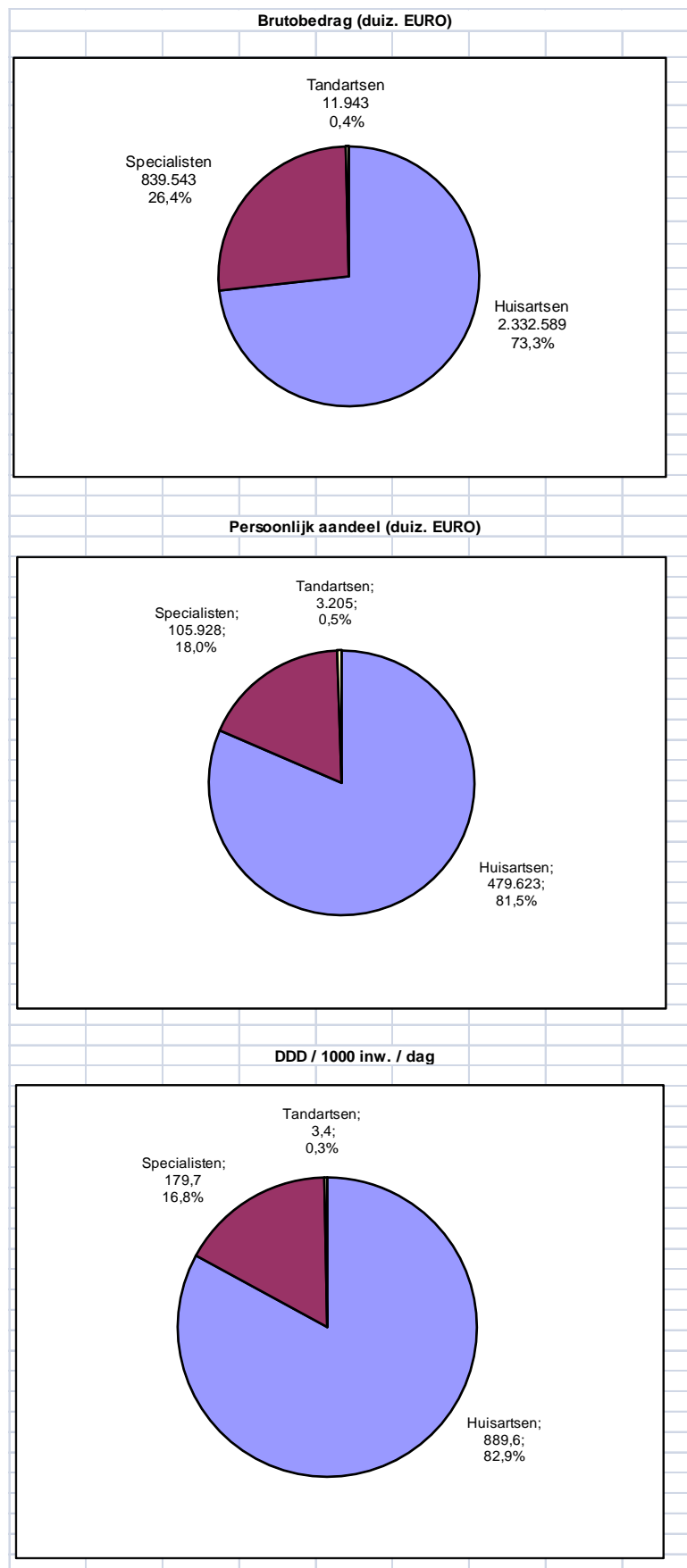
3.2. Gegevens volgens voorschrijver

3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2008 (tabel 3.2.1)

Zoals in de voorbije jaren blijkt uit deze taartdiagrammen dat in 2008 82,9% van het volume van de geneesmiddelen (DDD) voorgeschreven wordt door de algemeen geneeskundigen.

Er is wel een toename van het voorschrijven door geneesheren-specialisten. Dit komt omdat nieuwe geneesmiddelen meestal ingeschreven worden met bijzondere vergoedingsvoorwaarden (hoofdstuk IV). De eerste diagnose wordt dan altijd gesteld door een geneesheer-specialist.

Tabel 3.2.1 Verdeling van de voorschriften over de voorschrijvers in 2008

3.2.2 De anatomische hoofdgroepen (ATC niveau 1) volgens de voorschrijver (tabel 3.2.2)

De gegevens in deze tabel worden opgesplitst volgens algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen.

Algemeen geneeskundigen schrijven hoofdzakelijk (uitgedrukt in DDD) cardiovasculaire middelen voor (bijna de helft), gevolgd door geneesmiddelen voor het maagdarmkanaal en het metabolisme, geneesmiddelen voor het zenuwstelsel en geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel.

De specialisten, een heterogene groep, zijn minder geconcentreerd op bepaalde klassen. Opmerkelijk is de klasse L, waarvan de zeer hoge behandelingskosten het aandeel in de uitgaven verheft tot meer dan een kwart.

Tandartsen schrijven hoofdzakelijk anti-inflammatoire geneesmiddelen en antibiotica voor.

Tabel 3.2.2 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: de anatomische hoofdgroepen volgens de voorschrijver

1ste niveau ATC	Anatomische hoofdgroep	HUISARTSEN			SPECIALISTEN			TANDARTSEN		
		% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD	% Brutobedrag	% Persoonlijk aandeel	% DDD
A	MAAGDARMKANAAL EN METABOLISME	11,6%	10,5%	11,8%	8,1%	8,3%	11,1%	2,0%	1,8%	2,6%
B	BLOED EN BLOEDVORMENDE ORGANEN	5,6%	4,2%	3,5%	5,8%	5,0%	2,8%	0,9%	0,6%	0,8%
C	HARTVAATSTELSEL	30,8%	31,7%	46,7%	8,5%	14,4%	22,0%	4,3%	3,6%	8,4%
D	DERMATOLOGICA	0,8%	0,8%	0,5%	1,9%	3,1%	1,4%	0,4%	0,3%	0,3%
G	UROGENITALE STELSEL EN GESLACHTSHORMONEN	1,8%	4,3%	5,3%	3,1%	12,6%	17,1%	0,6%	1,4%	2,8%
H	SYSTEMISCHE HORMOONPREP., GESLACHTHOR. UITGEZ.	1,8%	0,9%	3,3%	4,5%	1,5%	5,1%	0,6%	0,2%	1,7%
J	ANTIMICROBIELE MIDDELEN VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	9,4%	10,3%	2,7%	11,7%	9,5%	3,3%	69,5%	65,3%	42,2%
L	ANTINEOPLASTISCHE EN IMMUNOMODULERENDE MIDDELEN	3,8%	0,1%	0,5%	27,2%	1,7%	3,5%	0,9%	0,0%	0,1%
M	SKELETSPIERSTELSEL	5,1%	5,9%	5,8%	2,5%	4,8%	5,0%	15,0%	20,4%	34,4%
N	ZENUWSTELSEL	17,5%	17,0%	10,2%	16,3%	20,9%	13,1%	3,1%	3,0%	2,7%
P	ANTIPARASITAIRE MIDDELEN	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,3%	0,3%
R	ADEMHALINGSSTELSEL	10,5%	13,9%	9,1%	6,2%	12,5%	8,3%	2,1%	2,8%	3,1%
S	ZINTUIGLIJKE ORGANEN	0,4%	0,4%	0,7%	3,5%	5,6%	7,3%	0,2%	0,2%	0,6%
V	DIVERSE MIDDELEN	0,9%	0,0%	0,0%	0,7%	0,2%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
TOTAAL		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3.2.3 Gegevens over de chemische ondergroepen (ATC niveau 4) - DU90%

In de volgende acht tabellen worden de chemische ondergroepen (vierde niveau van de ATC-rangschikking) besproken. Enkel de geneesmiddelen die tot het DU90%-segment⁴ behoren, worden weergegeven.

De afgebeelde rangorde in 2008 is deze volgens het brutobedrag (eerste kolom).

⁴ Er zijn in ons land meer dan 6.000 verschillende terugbetaalde verpakkingen in de handel. In sommige andere landen van Europa is er meer verscheidenheid (Frankrijk, Duitsland), in andere landen minder (de Scandinavische landen).

Elke voorschrijver schrijft maar een deel van dit aantal voor. De huisarts schrijft in principe een groot deel van die specialiteiten voor omdat hij met allerlei pathologieën in contact komt. Bij de specialisten is dit aantal kleiner en toegespitst op het vakgebied.

Op nationaal niveau zorgt een klein deel van de specialiteiten voor het grootste deel van het verbruik. Een groot aantal weinig gebruikte geneesmiddelen vormen samen maar een fractie van het totale verbruik.

Internationaal is voorgesteld om een scheidingslijn te trekken tussen het voornaamste segment van de geneesmiddelen - die 90 % van het verbruik uitmaken, dit is de DU 90 % of "DRUG UTILISATION 90 %" - en het minder belangrijke segment, die slechts 10 % van het verbruik uitmaken.

3.2.3.1 DU90% voor alle voorschrijvers (tabel 3.2.3.1)

De afgebeelde rangorde is deze volgens het brutobedrag.

Voor het gebruik in DDD wordt eveneens een rangorde opgesteld.

De cholesterolsynthetaseremmers (HMG-CoA-reductaseremmers) vertegenwoordigen 7,4% van het brutobedrag en staan op de eerste plaats in het gebruik.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn binnen de rangschikking zijn :

- De klasse L04AB "Tumornecrosefactor-alfa (tnf-alfa) remmers" (Humira),
- De klasse M01AB "Azijnzuurderivaten en verwante stoffen" (Biofenac),
- De klasse L01XE "Proteïnekinaseremmers" (Glivec),
- De klasse C09BA "ACE-remmers met diuretica" (Peterax).

Enkele nieuwe klassen komen de lijst van DU90% vervoegen:

- De klasse J07BM "Papillomavirusvaccins » ,
- De klasse N02AE "Oripavinederivaten" (Transtec).

De klassen die in 2008 het meest dalen in de rangschikking, zijn :

- De klasse J01DC « Cefalosporines van de tweede generatie" (Zinnat),
- De klasse J01FA "Macroliden" (Zitromax),
- De klasse R03BA « Glucocorticoiden » (Flixotide),
- De klasse V03AN « Medicinale gassen » (zuurstof),
- De klasse M01AC "Oxicamderivaten" (Mobic),
- De klasse A10BB « Sulfonylureumderivaten » (Uni Diamicron).

Tabel 3.2.3. 1 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	8,0%	227.935	522.263	13,2%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	5,2%	148.309	160.784	4,1%	5	7
3	4	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOEN	3,7%	104.349	78.053	2,0%	11	10
4	3	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	3,5%	99.322	143.206	3,6%	7	6
5	6	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,9%	83.026	68.119	1,7%	12	13
6	7	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	2,5%	71.411	242.996	6,1%	2	2
7	*	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	2,4%	69.246	1.675	0,0%	131	*
8	9	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,3%	66.537	121.044	3,1%	8	8
9	8	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,3%	65.743	38.266	1,0%	28	29
10	10	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,1%	59.390	156.008	3,9%	6	4
11	11	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	2,0%	56.434	160.984	4,1%	4	5
12	12	L03AB	INTERFERONEN	1,8%	51.265	2.637	0,1%	119	121
13	15	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	1,7%	49.744	11.814	0,3%	64	66
14	14	B01AB	HEPARINEGROEP	1,7%	49.605	24.106	0,6%	40	41
15	18	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,5%	43.642	46.793	1,2%	18	23
16	16	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,5%	42.467	32.902	0,8%	31	33
17	20	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,4%	40.973	12.429	0,3%	62	63
18	19	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	1,4%	39.802	95	0,0%	230	217
19	17	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,4%	38.574	92.976	2,3%	9	9
20	13	M05BA	BISFOSFONATEN	1,3%	37.179	31.798	0,8%	34	28
21	26	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,2%	33.654	10.602	0,3%	68	75
22	23	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,2%	33.481	29.001	0,7%	36	37
23	21	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,2%	33.115	28.854	0,7%	37	39
24	22	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,0%	28.598	8.791	0,2%	75	70
25	25	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,0%	28.597	6.678	0,2%	89	87
26	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	0,9%	26.832	2.283	0,1%	122	*
27	24	J02AC	TRIAZOLIDERIVATEN	0,9%	26.647	5.154	0,1%	98	99
28	31	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,9%	25.993	9.659	0,2%	71	73
29	29	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,9%	25.295	170.881	4,3%	3	3
30	30	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	24.695	22.499	0,6%	42	42
31	27	J01FA	MACROLIDEN	0,8%	23.873	9.139	0,2%	73	72
32	32	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,8%	23.757	22.271	0,6%	43	48
33	37	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,8%	23.586	13.771	0,3%	61	60
34	33	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,8%	22.551	42.794	1,1%	24	22
35	46	L02BG	ENZYMREMMERS	0,8%	22.321	5.083	0,1%	100	110
36	34	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,8%	22.273	969	0,0%	151	151
37	39	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,8%	21.958	49.021	1,2%	17	17
38	36	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,8%	21.876	21.585	0,5%	46	46
39	28	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,7%	21.239	37.443	0,9%	29	27
40	41	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	20.773	45.609	1,1%	20	21
41	43	L01XE	PROTEINEKINASEREMMERS	0,7%	20.364	182	0,0%	214	213
42	40	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	20.051	46.254	1,2%	19	18
43	38	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,7%	19.506	6.177	0,2%	92	95
44	44	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,7%	18.672	32.330	0,8%	32	35
45	*	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,6%	17.931	16.001	0,4%	55	*
46	42	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,6%	17.717	40.262	1,0%	25	20
47	47	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKENDE	0,6%	17.022	16.211	0,4%	54	56
48	51	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	0,6%	16.956	879	0,0%	157	160
49	48	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,6%	16.756	443	0,0%	184	187
50	50	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,6%	16.504	1.601	0,0%	132	132
51	45	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,6%	16.173	1.515	0,0%	137	135
52	49	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	15.750	44.024	1,1%	21	19
53	53	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKENDE	0,6%	15.676	9.143	0,2%	72	78
54	52	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	15.187	28.396	0,7%	38	38
55	5	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,5%	14.991	2.178	0,1%	124	97
56	*	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	0,5%	14.409	187	0,0%	213	*
57	35	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,5%	14.322	51.111	1,3%	15	15
58	54	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	14.245	43.717	1,1%	23	25
59	56	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,4%	12.632	43.991	1,1%	22	24
60	63	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	0,4%	12.378	803	0,0%	164	167
61	62	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	0,4%	12.110	15.845	0,4%	56	57
62	65	N04BA	DOPA-EN -DERIVATEN	0,4%	11.930	8.076	0,2%	79	79
63	60	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	11.845	3.490	0,1%	112	113
64	58	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,4%	11.701	20.878	0,5%	47	45
65	57	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,4%	11.586	22.810	0,6%	41	40
66	61	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,4%	11.509	11.078	0,3%	67	68
67	59	S01ED	BETA-BLOKKERS	0,4%	11.313	25.349	0,6%	39	36
68	87	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,4%	10.949	845	0,0%	161	174
69	81	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,4%	10.368	7.333	0,2%	84	98
70	66	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,4%	10.354	19.379	0,5%	50	49
71	69	A10BA	BIGUANIDEN	0,4%	10.302	60.534	1,5%	14	14
72	67	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,3%	9.925	14.617	0,4%	59	58
73	68	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,3%	9.886	12.352	0,3%	63	62
74	71	C03CA	SULFONAMIDEN	0,3%	9.812	63.787	1,6%	13	12
75	64	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,3%	9.642	8.545	0,2%	77	69
76	74	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,3%	9.214	38.492	1,0%	27	30
77	76	C10AB	FIBRATEN	0,3%	9.113	33.812	0,9%	30	31
78	77	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,3%	8.887	30.199	0,8%	35	34
79	72	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,3%	8.857	49.501	1,2%	16	16
80	78	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	8.812	9.062	0,2%	74	71
81	79	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,3%	8.246	21.982	0,6%	44	47
82	75	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,3%	8.231	6.238	0,2%	91	88
83	70	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,3%	8.213	19.980	0,5%	49	44
84	88	L03AX	OVERIGE IMMUNOSTIMULANTIA	0,3%	8.199	306	0,0%	196	197
85	82	A10BX	OVERIGE HYPOGLYKEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	0,3%	8.160	11.776	0,3%	65	67
86	73	N05AL	BENZAMIDEN	0,3%	7.739	3.502	0,1%	110	112
87	83	J01AA	TETRACYCLINES	0,3%	7.683	7.571	0,2%	82	84
88	80	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,3%	7.571	1.579	0,0%	133	130
89	86	H03AA	SCHILDKLIJERHORMONEN	0,3%	7.335	80.074	2,0%	10	11
90	*	A10BG	THIAZOLIDINEDIONEN	0,3%	7.142	3.925	0,1%	106	*
TOTAAL				90,2%	2.569.945	3.489.359	87,9%	-	-

3.2.3.2 DU90% voor de algemeen geneeskundigen (tabel 3.2.3.2)

De statines en de inhibitoren van de protonpomp blijven op kop van de DU90% van de algemeen geneeskundigen.

De top 10 bevat dezelfde klassen van het voorgaande jaar, maar hun rangschikking is lichtjes gewijzigd.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse M05BB "Bisfosfonaten, combinatiepreparaten" (Fosavance),
- De klasse J07BH "Rotavirusdiarreevaccins",
- De klasse C09BA "ACE-remmers met diuretica" (Peterax),
- De klasse A10AE "Inspuitbare insulines en analogen, langwerkend" (Lantus),
- De klasse M01AB "Azijnzuurderivaten en verwante stoffen" (Biofenac).

Twee nieuwe klassen vervoegen de lijst van de DU90% :

- De klasse J07BM "Papillomavirusvaccins",
- De klasse L02BB "Anti-androgenen" (Casodex)

De klassen die in 2008 het meeste dalen in de rangschikking zijn :

- De klasse J01DC « Cefalosporines van de tweede generatie » (Zinnat),
- De klasse N05AX "Overige antipsychotica (neuroleptica)" (Risperdal),
- De klasse J01FA "Macroliden" (Zitromax),
- De klasse V03AN « Medicinale gassen » (zuurstof),
- De klasse R03BA « Glucocorticoiden » (Flixotide),
- De klasse C03DA "Aldosteronantagonisten" (Aldactone),
- de klasse A10BG « Thiazolidinedionen » (Avandia, Actos).

Tabel 3.2.3. 2 Voorschriften van de algemeen geneeskundigen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	1	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	9,8%	206.555	473.183	14,2%	1	1
2	2	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	6,1%	128.830	140.115	4,2%	5	5
3	3	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDELEN	4,3%	91.023	69.051	2,1%	10	10
4	4	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	3,9%	81.602	118.494	3,6%	6	6
5	5	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	3,1%	64.802	221.248	6,7%	2	2
6	9	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	3,0%	63.205	52.291	1,6%	14	16
7	6	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	2,9%	61.627	112.307	3,4%	7	8
8	7	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	2,8%	59.422	34.652	1,0%	25	25
9	8	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	2,6%	54.791	144.048	4,3%	4	3
10	10	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	2,4%	51.874	147.772	4,4%	3	4
11	13	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	1,9%	40.646	43.599	1,3%	17	19
12	14	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,8%	37.493	29.305	0,9%	33	34
13	12	C01DX	OVERIGE VASODILANTIA BIJ HARTZIEKTEN	1,7%	35.659	86.137	2,6%	9	9
14	15	B01AB	HEPARINEGROEP	1,6%	33.566	16.579	0,5%	47	48
15	11	M05BA	BISFOSFONATEN	1,5%	31.072	26.671	0,8%	35	24
16	16	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	1,4%	29.937	6.980	0,2%	73	74
17	18	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,3%	27.988	22.991	0,7%	38	38
18	19	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,3%	26.663	23.596	0,7%	36	37
19	17	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	1,1%	23.259	7.093	0,2%	72	66
20	24	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	1,1%	23.201	7.877	0,2%	68	67
21	20	L03AB	INTERFERONEN	1,0%	22.191	1.070	0,0%	127	130
22	34	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,0%	21.474	6.781	0,2%	74	78
23	30	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	1,0%	21.451	7.976	0,2%	66	70
24	23	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,0%	20.320	4.663	0,1%	87	85
25	26	V03AN	MEDICINALE GASSEN	1,0%	20.310	885	0,0%	134	135
26	21	J01FA	MACROLIDEN	1,0%	20.141	7.672	0,2%	69	68
27	25	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	0,9%	19.982	51	0,0%	226	210
28	33	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,9%	19.624	18.492	0,6%	45	47
29	29	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	19.590	18.758	0,6%	43	43
30	31	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,9%	18.914	35.536	1,1%	23	23
31	35	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,9%	18.758	11.402	0,3%	56	57
32	36	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,9%	18.459	41.549	1,3%	19	18
33	22	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,9%	18.072	31.707	1,0%	29	26
34	27	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,8%	17.543	3.464	0,1%	96	95
35	40	C09BA	ACE-REMMERS MET DIURETICA	0,8%	17.386	30.018	0,9%	31	35
36	32	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,8%	16.943	5.368	0,2%	81	83
37	38	A10AD	INSPUIT. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKENDE	0,8%	16.581	16.413	0,5%	48	46
38	37	A10BB	SULFONYLUREUMDERIVATEN	0,8%	16.377	37.089	1,1%	21	20
39	*	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,7%	15.819	14.117	0,4%	51	*
40	43	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	15.723	34.547	1,0%	26	30
41	39	J07BB	INFLUENZAVACCINS	0,7%	15.673	1.468	0,0%	120	121
42	41	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	0,7%	15.292	105.170	3,2%	8	7
43	42	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	14.179	32.734	1,0%	28	28
44	28	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,6%	12.705	46.145	1,4%	16	15
45	46	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,6%	12.500	23.397	0,7%	37	36
46	45	C07BB	SELECTIEVE BETA-BLOKKERS MET THIAZIDEN	0,6%	12.084	42.061	1,3%	18	17
47	47	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,6%	12.071	33.989	1,0%	27	27
48	51	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	10.605	41.084	1,2%	20	21
49	48	C08DB	BENZOTHAZEPINEDERIVATEN	0,5%	10.574	18.912	0,6%	42	42
50	68	L02BG	ENZYMREMERS	0,5%	10.292	2.327	0,1%	107	117
51	53	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,5%	9.980	263	0,0%	178	181
52	49	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	0,5%	9.975	19.553	0,6%	40	40
53	52	C03DA	ALDOSTERONANTAGONISTEN	0,4%	9.382	17.485	0,5%	46	44
54	61	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,4%	9.193	6.579	0,2%	75	72
55	57	A10BA	BIGUANIDEN	0,4%	9.142	53.617	1,6%	13	13
56	54	C07AG	ALFA- EN BETA-BLOKKERS	0,4%	9.001	13.293	0,4%	53	53
57	60	C03CA	SULFONAMIDEN	0,4%	8.932	57.936	1,7%	12	12
58	73	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,4%	8.927	6.314	0,2%	77	87
59	50	J01DC	CEFALOSPORINES VAN DE TWEEDE GENERATIE	0,4%	8.913	7.932	0,2%	67	62
60	66	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKENDE	0,4%	8.614	8.270	0,2%	65	65
61	58	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,4%	8.584	8.290	0,2%	64	63
62	59	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,4%	8.574	10.858	0,3%	58	56
63	62	C10AB	FIBRATEN	0,4%	8.391	31.160	0,9%	30	31
64	56	C03EA	"LOW-CEILING" DIURETICA MET KALIUMSPARENDE MIDDELEN	0,4%	8.339	46.495	1,4%	15	14
65	63	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,4%	8.338	2.447	0,1%	105	106
66	*	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	0,4%	8.318	108	0,0%	208	*
67	64	C07AA	BETA-BLOKKERS, NIET-SELECTIEVE	0,4%	8.200	34.682	1,0%	24	29
68	65	N07CA	ANTIVERTIGO PREPARATEN	0,4%	8.155	27.814	0,8%	34	33
69	55	C01DA	ORGANISCHE NITRATEN	0,4%	7.705	18.628	0,6%	44	39
70	72	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKENDE	0,4%	7.671	4.489	0,1%	88	93
71	67	C02AC	IMIDAZOLINE-RECEPTORAGONISTEN	0,4%	7.511	20.150	0,6%	39	41
72	71	A10BX	OVERIGE HYPOGLYKEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	0,3%	7.254	10.434	0,3%	60	61
73	*	A10BG	THIAZOLIDINEDIONEN	0,3%	6.514	3.591	0,1%	95	*
74	69	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,3%	6.470	4.958	0,1%	84	80
75	74	M04AA	MIDDELEN MET REMMENDE WERKING OP DE URINEZUURPRODUKTIE	0,3%	6.348	29.735	0,9%	32	32
76	77	N02AE	ORIPAVINEDERIVATEN	0,3%	6.268	1.065	0,0%	128	120
77	*	H03AA	SCHILDKLIJERHORMONEN	0,3%	5.964	65.192	2,0%	11	*
78	*	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,3%	5.837	6.155	0,2%	78	*
79	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	0,3%	5.820	509	0,0%	157	*
TOTAAL				90,0%	1.907.169	2.976.837	89,6%	-	-

3.2.3.3 DU90% voor de tandartsen (tabel 3.2.3.3)

De voorschriften van tandartsen bestaan bijna uitsluitend uit antibiotica (J01) en niet-steroidale ontstekingswerende middelen (M01). De voorgeschreven kleine hoeveelheden van de andere klassen zijn waarschijnlijk voor persoonlijk of familiaal gebruik.

Net zoals in de vorige jaren, vertoont de rangschikking weinig veranderingen.

Tabel 3.2.3. 3 Voorschriften van de tandartsen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	1	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	22,3%	2.637	2.447	19,1%	2	2
2	2	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	19,4%	2.292	1.777	13,8%	3	3
3	3	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	13,4%	1.579	4.288	33,4%	1	1
4	5	J01FF	LINCOSAMIDEN	12,9%	1.524	286	2,2%	6	7
5	4	J01FA	MACROLIDEN	10,8%	1.278	533	4,2%	4	4
6	6	M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	2,1%	244	460	3,6%	5	5
7	7	J01AA	TETRACYCLINES	1,6%	192	242	1,9%	8	6
8	9	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,2%	144	22	0,2%	39	41
9	8	M01AC	OXICAMDERIVATEN	1,1%	132	220	1,7%	9	8
10	10	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	1,0%	114	84	0,7%	17	18
11	11	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	1,0%	113	253	2,0%	7	9
12	12	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,8%	96	110	0,9%	12	13
13	13	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,6%	76	25	0,2%	33	37
14	14	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,6%	66	92	0,7%	14	12
15	16	J01DB	CEFALOSPORINES VAN DE EERSTE GENERATIE	0,5%	62	24	0,2%	34	34
16	15	M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTI-INFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	0,5%	59	84	0,7%	18	14
17	17	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOEN	0,4%	53	43	0,3%	23	23
TOTAAL				90,2%	10.661	10.989	85,6%	-	-

3.2.3.4 DU90% voor alle specialisten (tabel 3.2.3.4)

Het groot aantal ondergroepen in het DU90%-segment weerspiegelt de heterogeniteit van deze groep.

Op de eerste plaats qua brutobedrag komen Tumornecrosefactor-alfa (tnf-alfa) remmers, hoewel ze pas op de 68ste plaats staan qua verbruik. Deze middelen worden door een beperkt aantal voorschrijvers voorgeschreven voor patiënten met reumatoïde polyarthritis.

Het verschil tussen de rangschikkingen in brutokost en in volume is opmerkelijk voor veel geneesmiddelenklassen die zich in het bovenste gedeelte van de DU90% van de specialisten situeren (Selectieve immunosuppressiva, Interferonen, Bloedstollingsfactoren, enz.). Het is een fenomeen dat hier meer voorkomt dan bij de DU90% van de algemeen geneeskundigen.

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse R03DC "Leukotrieenreceptorantagonisten" (Singulair),
- De klasse N06BA "Sympathicomimetica met centrale werking" (Rilatine),
- De klasse L02BB "Anti-androgenen" (Casodex),
- De klasse J05AE "Protease-inhibitoren" (Kaletra),
- De klasse M01AB "Azijnzuurderivaten en verwante stoffen" (Biofenac).

Nieuwe klassen die de lijst van de DU90% vervoegen:

- De klasse J07BM "Papillomavirusvaccins »,
- De klasse J06BA "Normaal humaan immunoglobuline" (Vivaglobin),
- De klasse A10BX "Overige hypoglykemiserende middelen met uitzondering van insulines" (Novonorm),
- De klasse C09BA "ACE-remmers met diuretica" (Preterax).

De klassen die in 2008 het meeste zakken in de rangschikking zijn :

- De klasse R03BA "Glucocorticoiden » (Flixotide),
- De klasse D05AX "Overige lokale psoriasismiddelen" (Dovobet),
- De klasse R05CB "Mucolytica" (Lysomucil),
- De klasse N05AL "Benzamiden" (Solian),
- De klasse J01GB "Overige aminoglycosiden" (Tobi).

Tabel 3.2.3. 4 Voorschriften van de specialisten: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	*	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	9,4%	67.441	1.632	0,3%	87	*
2	2	L03AB	INTERFERONEN	4,0%	29.059	1.566	0,2%	88	83
3	4	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	3,0%	21.270	48.833	7,6%	2	2
4	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	2,9%	20.994	1.772	0,3%	79	*
5	7	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	2,8%	19.958	45	0,0%	215	214
6	3	N05AH	DIAZEPINEN, OXAZEPINEN EN THIAZEPINEN	2,7%	19.801	4.833	0,8%	34	34
7	8	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	2,7%	19.788	15.799	2,5%	7	7
8	5	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	2,7%	19.391	20.568	3,2%	5	6
9	9	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	2,5%	17.776	4.553	0,7%	36	38
10	6	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	2,5%	17.663	24.632	3,8%	3	3
11	11	L01XE	PROTEINEKINASEREMMERS	2,3%	16.248	146	0,0%	177	180
12	10	B01AB	HEPARINEGROEP	2,2%	16.005	7.510	1,2%	19	20
13	13	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	2,0%	14.299	743	0,1%	121	122
14	12	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOEN	1,8%	13.280	8.964	1,4%	14	14
15	15	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,7%	12.302	1.192	0,2%	105	104
16	16	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,7%	12.168	3.818	0,6%	38	50
17	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	1,7%	12.135	1.674	0,3%	82	35
18	21	L02BG	ENZYMREMMERS	1,7%	12.021	2.753	0,4%	55	69
19	18	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	1,5%	10.834	75.448	11,7%	1	1
20	17	S01EE	PROSTAGLANDINEANALOGEN	1,5%	10.608	13.885	2,2%	9	9
21	22	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	1,3%	9.356	602	0,1%	127	130
22	20	S01ED	BETA-BLOKKERS	1,3%	9.152	19.483	3,0%	6	4
23	19	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	1,2%	8.967	1.670	0,3%	84	78
24	24	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	1,2%	8.407	7.940	1,2%	18	17
25	32	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	1,2%	8.369	644	0,1%	125	135
26	23	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	1,1%	8.270	2.013	0,3%	69	71
27	26	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	1,1%	8.004	4.653	0,7%	35	37
28	28	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	0,9%	6.776	181	0,0%	170	172
29	29	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	0,9%	6.572	21.625	3,4%	4	5
30	27	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	0,9%	6.297	3.599	0,6%	43	43
31	*	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	0,8%	6.095	80	0,0%	199	*
32	25	M05BA	BISFOSFONATEN	0,8%	6.091	5.114	0,8%	31	30
33	30	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,8%	5.838	13.437	2,1%	10	10
34	34	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	0,8%	5.486	6.006	0,9%	26	25
35	35	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKEND	0,7%	5.289	5.166	0,8%	30	31
36	33	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,7%	5.266	1.674	0,3%	83	81
37	36	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,7%	5.099	3.734	0,6%	41	42
38	38	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,7%	5.031	11.019	1,7%	13	13
39	43	L03AX	OVERIGE IMMUNOSTIMULANTIA	0,7%	4.932	200	0,0%	165	164
40	37	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	0,7%	4.884	8.688	1,3%	15	16
41	40	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,7%	4.863	3.515	0,5%	44	48
42	31	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	0,7%	4.848	274	0,0%	156	151
43	46	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	0,7%	4.818	2.362	0,4%	61	67
44	39	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	0,7%	4.773	543	0,1%	130	125
45	41	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,6%	4.561	11.867	1,8%	12	12
46	45	N06DA	CHOLINESTERASEREMMERS	0,6%	4.535	1.681	0,3%	81	86
47	42	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	0,6%	4.533	13.129	2,0%	11	11
48	47	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,6%	4.164	3.485	0,5%	45	45
49	44	D10BA	RETINOIDEN VOOR ACNE	0,6%	4.120	2.453	0,4%	59	59
50	48	R05CB	MUCOLYTICA	0,5%	3.635	2.612	0,4%	57	61
51	51	N04BC	DOPAMINE-AGONISTEN	0,5%	3.500	1.041	0,2%	110	108
52	53	J01AA	TETRACYCLINES	0,5%	3.471	2.999	0,5%	50	54
53	52	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	0,5%	3.468	7.404	1,1%	20	18
54	54	M01AB	AZIJNZAURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	0,5%	3.396	6.804	1,1%	23	21
55	50	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,4%	3.036	5.520	0,9%	29	24
56	61	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	0,4%	3.004	6.463	1,0%	24	23
57	62	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,4%	2.980	3.177	0,5%	48	53
58	58	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,4%	2.971	2.903	0,5%	53	52
59	56	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,4%	2.921	2.784	0,4%	54	56
60	55	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,4%	2.904	6.814	1,1%	22	19
61	66	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,4%	2.757	352	0,1%	148	148
62	49	N05AL	BENZAMIDEN	0,4%	2.743	1.216	0,2%	104	101
63	67	N04BA	DOPA EN -DERIVATEN	0,4%	2.734	1.494	0,2%	90	93
64	63	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,4%	2.670	4.967	0,8%	32	32
65	60	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	0,4%	2.592	649	0,1%	124	120
66	57	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	0,4%	2.562	4.151	0,6%	37	36
67	64	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	0,4%	2.562	3.616	0,6%	42	41
68	59	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,4%	2.547	803	0,1%	118	117
69	73	N06BA	SYMPATHICOMIMETICA MET CENTRALE WERKING	0,3%	2.484	2.036	0,3%	68	82
70	65	J01FA	MACROLIDEN	0,3%	2.457	935	0,1%	116	112
71	*	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,3%	2.107	1.880	0,3%	76	*
72	70	M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	0,3%	2.101	5.752	0,9%	28	28
73	71	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,3%	1.958	84	0,0%	196	198
74	69	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	0,3%	1.902	317	0,0%	151	144
75	74	A09AA	ENZYMPREPARATEN	0,3%	1.898	1.046	0,2%	109	114
76	78	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,3%	1.842	162	0,0%	173	173
77	75	L02BB	ANTI-ANDROGENEN	0,3%	1.805	367	0,1%	145	138
78	72	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,2%	1.752	1.273	0,2%	101	94
79	76	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	0,2%	1.677	48	0,0%	214	208
80	77	A10AC	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKEND	0,2%	1.663	1.705	0,3%	80	75
81	68	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,2%	1.608	4.938	0,8%	33	33
82	79	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	0,2%	1.604	3.237	0,5%	47	46
83	80	S01CA	CORTICOSTEROIDEN MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	0,2%	1.552	2.975	0,5%	52	49
84	81	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	0,2%	1.549	8.461	1,3%	16	15
85	82	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	0,2%	1.497	1.333	0,2%	97	98
86	*	S01EC	KOOLZUURANHYDRASEREMMERS	0,2%	1.456	2.188	0,3%	66	*
87	84	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,2%	1.453	3.465	0,5%	46	47
TOTAAL				90,2%	649.255	505.174	78,4%	-	-

3.2.3.5 DU90% voor de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden (tabel 3.2.3.5)

Zoals de voorgaande jaren nemen de tumornecrosefactor-alfa (tnf-alfa) remmers (Enbrel, Humira) veruit de eerste plaats in qua uitgaven.

Onder de belangrijkste klassen die door dit type van voorschrijvers gebruikt worden, vinden we dikwijls dure geneesmiddelen met een relatief laag volume (lager dan de 25^e plaats in de rangschikking volgens DDD).

De geneesmiddelen die het meest vooruitgegaan zijn in de rangschikking zijn :

- De klasse A10AB "Inspuitbare insulines en analogen, snelwerkend" (Novorapid),
- De klasse A10AE "Inspuitbare insulines en analogen, langwerkend" (Lantus).

De andere nieuwe klassen zijn :

- De klasse H05BX "Overige antiparathyroïde stoffen" (Mimpara),
- De klasse L02BA "Anti-oestrogenen" (Nolvadex).

De klassen die het meeste zakken in de rangschikking zijn :

- De klasse M05BA "Bisfosfonaten" (Actonel),
- De klasse R03BA "Glucocorticoiden » (Flixotide),
- De klasse L01BC "Pyrimidinederivaten" (Xeloda).

Tabel 3.2.3. 5 Voorschriften van de specialisten in de inwendige geneeskunde en gelijkgestelden: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	*	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	21,7%	61.331	1.483	0,8%	25	*
2	5	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	5,2%	14.822	30	0,0%	154	164
3	4	L01XE	PROTEINKINASEREMMERS	5,1%	14.555	130	0,1%	103	108
4	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	5,0%	14.142	1.159	0,7%	40	*
5	3	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	4,3%	12.097	12.267	7,0%	2	3
6	2	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	4,0%	11.256	25.976	14,8%	1	1
7	6	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	3,8%	10.698	1.031	0,6%	45	54
8	1	L04AA	SELECTIEVE IMMUNOSUPPRESSIVA	3,5%	9.861	1.433	0,8%	28	15
9	7	R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOEN	3,2%	9.190	5.853	3,3%	7	8
10	8	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	2,8%	7.822	502	0,3%	67	69
11	13	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	2,5%	7.196	555	0,3%	66	76
12	9	L03AB	INTERFERONEN	2,0%	5.582	261	0,1%	84	78
13	19	L02BG	ENZYMREMERS	1,6%	4.532	1.037	0,6%	44	62
14	17	J05AG	NIET-NUCLEOSIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,4%	4.041	460	0,3%	68	66
15	14	J05AB	NUCLEOSIDEN EN NUCLEOTIDEN, EXCL. INHIB. VAN HET REVERSE TRANSCRIPTASE	1,3%	3.754	195	0,1%	92	90
16	15	C09AA	ACE-REMMERS, ENKELVOUDIG	1,3%	3.571	11.784	6,7%	3	2
17	12	H01CB	ANTIGROEIHORMOON	1,3%	3.558	95	0,1%	111	105
18	18	B01AC	TROMBOCYTENAGGREGATIEREMMERS, HEPARINE UITGEZONDERD	1,2%	3.438	1.939	1,1%	16	22
19	23	B01AB	HEPARINEGROEP	1,1%	3.033	1.500	0,9%	24	39
20	25	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	1,0%	2.917	1.873	1,1%	18	27
21	20	C09CA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN, ENKELVOUDIG	1,0%	2.888	5.156	2,9%	8	9
22	26	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	0,9%	2.658	6.289	3,6%	6	7
23	21	M05BA	BISFOSFONATEN	0,9%	2.597	2.159	1,2%	14	21
24	28	V03AE	MIDDELEN BIJ HYPERKALIEEMIE OF HYPERFOSFATEMIE	0,9%	2.533	318	0,2%	77	83
25	27	A07EC	MESALAZINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,9%	2.532	2.436	1,4%	13	18
26	24	C07AB	BETA-BLOKKERS, SELECTIEVE	0,9%	2.518	6.502	3,7%	5	6
27	22	C08CA	DIHYDROPYRIDINEDERIVATEN	0,9%	2.491	7.225	4,1%	4	4
28	31	R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	0,8%	2.187	1.325	0,8%	33	43
29	29	C01DX	OVERIGE VASODILATANTIA BIJ HARTZIEKTEN	0,7%	1.980	4.666	2,7%	9	11
30	32	C09DA	ANGIOTENSINE-II-ANTAGONISTEN MET DIURETICA	0,6%	1.685	1.805	1,0%	20	23
31	34	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	0,6%	1.612	157	0,1%	99	100
32	33	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,6%	1.568	2.102	1,2%	15	20
33	35	V03AN	MEDICINALE GASSEN	0,5%	1.405	60	0,0%	128	135
34	39	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	0,5%	1.351	68	0,0%	126	131
35	41	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,5%	1.305	371	0,2%	70	73
36	38	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	0,5%	1.305	1.365	0,8%	31	35
37	36	N02AX	OVERIGE OPIOIDEN	0,5%	1.282	949	0,5%	50	55
38	11	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	0,4%	1.200	700	0,4%	61	16
39	16	A10AD	INSPUITB. INSULINES EN ANALOGEN, MIDDELLANGWERKENDE MET SNELWERKEND	0,4%	1.198	1.177	0,7%	38	13
40	10	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	0,4%	1.191	1.127	0,6%	42	10
41	37	N02AB	FENYLPIPERIDINEDERIVATEN	0,4%	1.165	367	0,2%	71	74
42	42	L04AX	OVERIGE IMMUNOSUPPRESSIVA	0,4%	1.123	2.745	1,6%	11	17
43	44	N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	0,4%	1.093	893	0,5%	55	59
44	46	C01BC	ANTI-ARITMICA (KLASSE IC)	0,3%	980	1.103	0,6%	43	45
45	49	C10AX	OVERIGE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	0,3%	824	583	0,3%	64	63
46	*	R03DX	OVERIGE SYSTEMISCHE MIDDELEN VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTW	0,3%	802	18	0,0%	175	*
47	43	M01AC	OXICAMDERIVATEN	0,3%	798	1.506	0,9%	23	28
48	56	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,3%	778	1.708	1,0%	22	30
49	50	J05AX	OVERIGE ANTIVIRALE MIDDELEN	0,3%	760	13	0,0%	189	189
50	*	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	0,3%	744	664	0,4%	62	*
51	55	R05CB	MUCOLYTICA	0,3%	744	1.342	0,8%	32	40
TOTAAL				90,0%	254.690	126.462	72,0%	-	-

3.2.3.6 DU90% voor de gynaecologen (tabel 3.2.3.6)

Het aantal geneesmiddelen in het DU90%-segment van de gynaecologen is beperkt in vergelijking met algemeen geneeskundigen en internisten. De meest voorgeschreven klassen zijn die van de contraceptiva (G03A) met de helft van de DDD.

We bemerken een sterke stijging in de rangschikking (de klasse J07BM « Papillomavirusvaccins ») en een sterke daling (de klasse G03FB « Progestagenen met oestrogenen, sequentiele preparaten » (cyclocur)).

Men telt 2 nieuwe klassen in de DU90% :

- De klasse J05AF "Nucleoside en nucleotide reverse transcriptaseremmers" (viread),
- De klasse M01AB "Azijnzuurderivaten en verwante stoffen" (Biofenac).

Tabel 3.2.3. 6 Voorschriften van de gynaecologen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	2	G03AA	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN IN VASTE VERHOUDING	23,7%	9.721	67.925	56,1%	1	1
2	4	L02BG	ENZYMREMMERS	9,4%	3.851	879	0,7%	15	18
3	3	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	7,9%	3.240	566	0,5%	19	17
4	5	G03DA	PREGN-4-EEN DERIVATEN	6,6%	2.730	5.881	4,9%	4	3
5	6	G03DB	PREGNADIEENDERIVATEN	5,8%	2.397	3.367	2,8%	6	6
6	7	M05BA	BISFOSFONATEN	4,2%	1.720	1.491	1,2%	12	11
7	8	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	3,8%	1.543	323	0,3%	22	21
8	9	G03CA	NATUURLIJKE EN SEMISYNTHETISCHE OESTROGENEN, ENKELVOUDIG	3,3%	1.348	7.381	6,1%	2	2
9	10	L02BA	ANTI-OESTROGENEN	2,8%	1.148	1.854	1,5%	8	9
10	12	G03HB	ANTI-ANDROGENEN MET OESTROGENEN	2,7%	1.124	6.645	5,5%	3	5
11	11	G03AB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	2,7%	1.109	5.716	4,7%	5	4
12	*	M05BB	BISFOSFONATEN, COMBINATIEPREPARATEN	1,9%	800	714	0,6%	17	*
13	13	G01AF	IMIDAZOLDERIVATEN	1,8%	736	1.076	0,9%	14	14
14	14	B01AB	HEPARINEGROEP	1,7%	698	308	0,3%	26	26
15	*	J07BM	PAPILLOMAVIRUSVACCINS	1,3%	533	4	0,0%	133	*
16	15	G03XC	SELECTIEVE MODULATOREN VAN DE OESTROGEENRECEPTOREN	1,2%	505	449	0,4%	20	19
17	1	G03GA	GONADOTROPINEN	0,9%	380	1.256	1,0%	13	7
18	16	G03FB	PROGESTAGENEN MET OESTROGENEN, SEQUENTIELE PREPARATEN	0,8%	321	1.948	1,6%	7	8
19	18	C10AA	HMG-CoA REDUCTASEREMMERS (STATINES)	0,8%	320	687	0,6%	18	16
20	*	V04CM	DIAGNOSTICA VOOR VRUCHTBAARHEIDSTOORNISSEN	0,7%	306	6	0,0%	119	*
21	17	J01FA	MACROLIDEN	0,7%	282	87	0,1%	43	46
22	19	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	0,6%	267	211	0,2%	31	30
23	23	G03GB	SYNTHETISCHE OVULATIESTIMULERENDE MIDDELEN	0,6%	249	1.763	1,5%	9	12
24	22	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	0,6%	234	261	0,2%	29	29
25	20	G03DC	ESTREENDERIVATEN	0,6%	228	1.722	1,4%	10	10
26	*	D06BB	VIRUSTATICA	0,5%	224	81	0,1%	46	*
27	21	N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	0,5%	222	307	0,3%	27	23
28	*	G02CA	SYMPATHICOMIMETICA, WEEENREMMENDE	0,5%	205	66	0,1%	57	*
29	24	J01MA	FLUOROCHINOLONEN	0,5%	188	78	0,1%	48	44
30	*	B02AA	AMINOZUREN	0,4%	179	70	0,1%	53	*
31	*	J01XX	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	0,4%	171	23	0,0%	84	*
32	*	J06BB	SPECIFIEKE IMMUNOGLOBULINEN	0,4%	164	4	0,0%	138	*
TOTAAL				90,4%	37.141	113.148	93,5%	-	-

3.2.3.7 DU90% voor kinderartsen (tabel 3.2.3.7)

De klasse R03BB « Parasympathicolitica » wordt het meeste voorgeschreven in termen van volume. Het geheel aan klassen voor de behandeling van astma (R03) bezetten trouwens een uitgelezen plaats in het arsenaal van de kinderartsen (36,5% van de DDD). Men vindt 4 van deze klassen tussen de eerste 8 van de DU90%. De tweede familie qua volume is deze van de antibiotica (J01).

De andere klassen aan het hoofd van de DU90% zijn klassen die minder belangrijk zijn in verbruik maar waarvan de hoge kosten van de behandeling hun rangschikking verklaart :

- de klasse H01AC "Somatropine en somatropineagonisten" (Genotonorm, Humacton, enz. gebruikt bij groeivertragingen);
- de klasse B02BD "Bloedstollingsfactoren" (Kogenate, Advate, enz.);
- de klasse R05CB "Mucolytica" (Mistabron en acetylcysteïne).

Een nieuwe klasse verschijnt in de top 10 van de kinderartsen : het vaccin tegen het papillomavirus.

We bemerken een sterke stijging in de rangschikking (de klasse J06BA « Normaal humaan immunoglobuline » (Vivaglobin)) en een sterke daling (de klasse N03AX « Overige anti-epileptica » (Keppra)).

Tabel 3.2.3. 7 Voorschriften van de kinderartsen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	1	H01AC	SOMATROPINE EN SOMATROPINEAGONISTEN	21,2%	10.673	556	2,4%	12	11
2	19	J07BH	ROTAVIRUSDIARREEVACCINS	11,8%	5.936	78	0,3%	43	133
3	2	B02BD	BLOEDSTOLLINGSFACTOREN	8,0%	4.047	11	0,0%	113	124
4	3	R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	6,2%	3.127	1.786	7,7%	2	3
5	4	R06CB	MUCOLYTICA	5,0%	2.535	238	1,0%	26	27
6	7	R03DC	LEUKOTRIENRECEPTORANTAGONISTEN	3,9%	1.956	647	2,8%	9	12
7	6	R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	3,6%	1.802	3.434	14,8%	1	1
8	5	R03AK	SYMPATHICOMMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOEN	3,2%	1.594	1.200	5,2%	4	2
9	9	A09AA	ENZYMPREPARATEN	2,1%	1.082	602	2,6%	10	14
10	8	J01GB	OVERIGE AMINOGLYCOSIDEN	2,0%	1.004	30	0,1%	71	66
11	11	A10AB	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, SNELWERKEND	1,6%	794	767	3,3%	7	7
12	13	N03AX	OVERIGE ANTI-EPILEPTICA	1,4%	725	206	0,9%	29	29
13	10	J01FA	MACROLIDEN	1,4%	724	249	1,1%	23	23
14	14	J01CA	PENICILLINES MET BREED SPECTRUM	1,4%	696	586	2,5%	11	9
15	18	A02BC	INHIBITOREN VAN DE PROTONPOMP	1,3%	670	766	3,3%	8	8
16	16	R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMMETICA	1,3%	632	1.316	5,7%	3	4
17	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	1,2%	618	53	0,2%	50	*
18	17	J01CR	COMBINATIEPREPARATEN VAN PENICILLINES, INCL. BETALACTAMASE-REMMERS	1,2%	579	385	1,7%	18	17
19	23	N06BA	SYMPATHICOMMETICA MET CENTRALE WERKING	1,1%	561	488	2,1%	13	16
20	22	A10AE	INSPUITBARE INSULINES EN ANALOGEN, LANGWERKEND	1,0%	523	300	1,3%	20	20
21	15	J05AF	NUCLEOSIDE EN NUCLEOTIDE REVERSE TRANSCRIPTASEREMMERS	1,0%	479	49	0,2%	55	45
22	20	R06AE	PIPERAZINERIVATEN	0,9%	477	1.004	4,3%	6	5
23	*	J01XB	POLYMYXINES	0,9%	468	41	0,2%	59	*
24	24	R01AD	CORTICOSTEROIDEN	0,9%	461	1.040	4,5%	5	6
25	26	H01BA	VASOPRESSINE EN VERWANTE VERBINDINGEN	0,8%	392	166	0,7%	31	31
26	21	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	0,7%	352	22	0,1%	81	73
27	25	S03AA	ANTIMICROBIELE MIDDELEN	0,7%	330	433	1,9%	16	10
28	29	J05AE	PROTEASE-INHIBITOREN	0,6%	308	23	0,1%	80	76
29	*	J06BA	NORMAAL-HUMAAN IMMUNOGLOBULINE	0,6%	306	10	0,0%	120	*
30	31	J02AC	TRIAZOLIDERIVATEN	0,6%	284	26	0,1%	76	74
31	28	A02BA	H2-RECEPTORBLOKKERENDE MIDDELEN	0,6%	279	441	1,9%	15	15
32	27	N03AG	VETZUURDERIVATEN	0,6%	278	239	1,0%	24	26
33	30	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	0,5%	261	482	2,1%	14	13
34	35	L02AE	GONADORELINE-ANALOGEN	0,5%	258	53	0,2%	49	56
35	*	N05AX	OVERIGE ANTIPSYCHOTICA (NEUROLEPTICA)	0,4%	224	60	0,3%	47	*
TOTAAL				90,3%	45.438	17.787	76,7%	-	-

3.2.3.8 DU90% voor de dermatologen (tabel 3.2.3.8)

Isotretinoïne (D10BA01), waarvan het verbruik ongewijzigd is (2,5 miljoen DDD voorgeschreven) zakt van de eerste plaats in termen van brutokost. De klasse L04AB “Tumornecrosefactor-alfa (TNF-alfa) remmers » (Humira) bezet in 2008 de eerste plaats.

Bovendien merken we het verschijnen van de klasse D07AD “Zeer sterk werkzame corticosteroiden (groep IV)” (Dermovate) in deze DU90%.

Tabel 3.2.3. 8 Voorschriften van de dermatologen: DU 90%

Plaats 2007 (bedrag)	Plaats 2006 (bedrag)	ATC code	Chemische ondergroep	% bruto-bedrag	Brutobedrag (duizenden EURO)	Aantal DDD (duiz.)	% DDD	Plaats 2007 (DDD)	Plaats 2006 (DDD)
1	1	D10BA	RETINOÏDEN VOOR ACNE	14,1%	3.933	2.349	12,6%	1	1
2	*	L04AB	TUMORNECROSEFACTOR-ALFA (TNF-ALFA) REMMERS	13,5%	3.759	92	0,5%	30	*
3	4	J01AA	TETRACYCLINES	10,3%	2.863	2.340	12,6%	2	2
4	5	D05AX	OVERIGE LOKALE PSORIASISMIDDELEN	8,3%	2.311	579	3,1%	12	11
5	3	J02AC	TRIAZOLDERIVATEN	8,3%	2.305	695	3,7%	10	9
6	*	L04AD	CALCINEURINEREMMERS	7,3%	2.030	213	1,1%	16	*
7	6	D11AX	OVERIGE DERMATOLOGICA	6,2%	1.716	286	1,5%	14	14
8	7	D01BA	ANTIMYCOTICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	5,1%	1.419	1.031	5,5%	5	5
9	9	R06AE	PIPERAZINEDERIVATEN	3,0%	829	1.746	9,4%	3	3
10	8	D07AC	STERK WERKZAME CORTICOSTEROÏDEN (GROEP III)	2,9%	815	798	4,3%	6	6
11	10	R06AX	OVERIGE ANTIHISTAMINICA VOOR SYSTEMISCH GEBRUIK	2,4%	658	1.186	6,4%	4	4
12	16	D06BB	VIRUSTATICA	1,4%	397	144	0,8%	21	32
13	12	D05BB	RETINOÏDEN VOOR PSORIASIS	1,4%	391	152	0,8%	19	19
14	13	D07AB	MATIG STERK WERKZAME CORTICOSTEROÏDEN (GROEP II)	1,4%	386	761	4,1%	7	8
15	11	D01AC	IMIDAZOL- EN TRIAZOLDERIVATEN	1,2%	334	716	3,8%	9	7
16	14	H02AB	GLUCOCORTICOIDEN	1,1%	301	735	3,9%	8	10
17	15	L01BC	PYRIMIDINEDERIVATEN	1,1%	296	80	0,4%	32	29
18	17	J05AR	ANTIVIRALE MIDDELEN VOOR THERAPIE VAN HIV-INFECTIES, COMBINATIEPREP.	0,7%	185	11	0,1%	79	84
19	18	J01CF	BETALACTAMASE-RESISTENTE PENICILLINES	0,6%	160	44	0,2%	40	41
TOTAAL				90,1%	25.089	13.958	74,9%	-	-

3.3 Gedetailleerde gegevens over bepaalde therapeutische klassen

Hierna volgen gegevens over een aantal specifieke geneesmiddelengroepen.

3.3.1 Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (tabellen 3.3.1. a tot en met d)

Het volume voorgeschreven geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel is ongeveer stabiel gebleven gedurende de laatste 3 jaren. In de verschillende klassen is er een stabilisatie van de zuivere inhalatiecorticoïden, maar we zien een nieuwe verhoging van de vaste geneesmiddelencombinaties (hoofdzakelijk sympathicomimetica + corticoïden). De geobserveerde daling van de xanthenen is volgens de richtlijnen verantwoord.

In 2008 kregen ongeveer 1.219.000 patiënten een behandeling met één of meer middelen tegen astma en COPD. De patiënten werden ingedeeld volgens leeftijd in de volgende categorieën: 0-16 jaar, 16-45 jaar, en meer dan 45 jaar. De eerste groep wordt verondersteld de kinderen met astma te omvatten, de tweede groep de volwassen astmatici en de laatste groep vooral de patiënten met COPD. Er zijn duidelijke verschillen merkbaar in de behandelingswijze van deze patiënten.

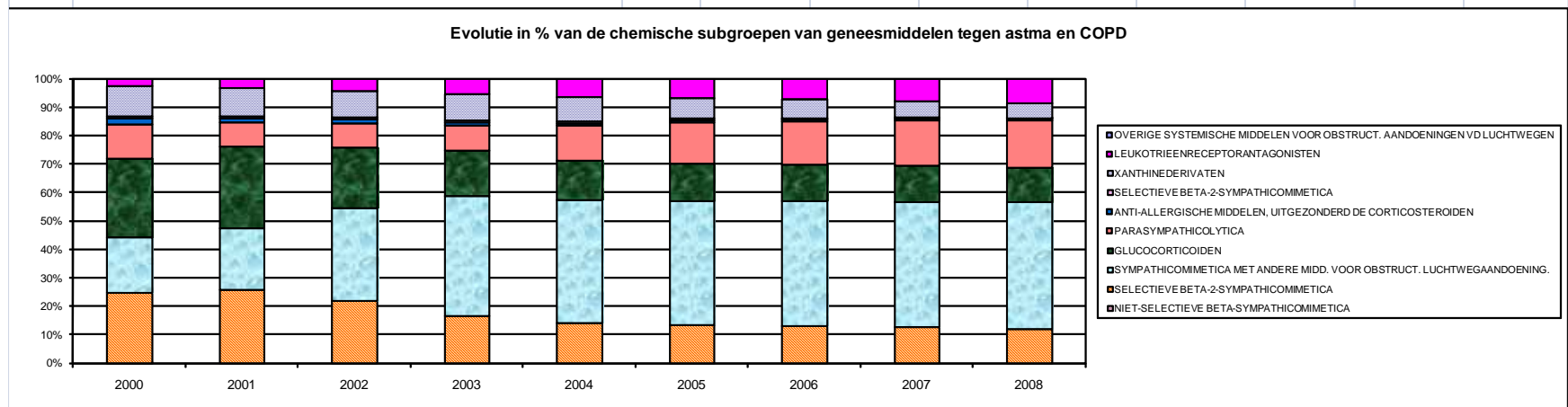
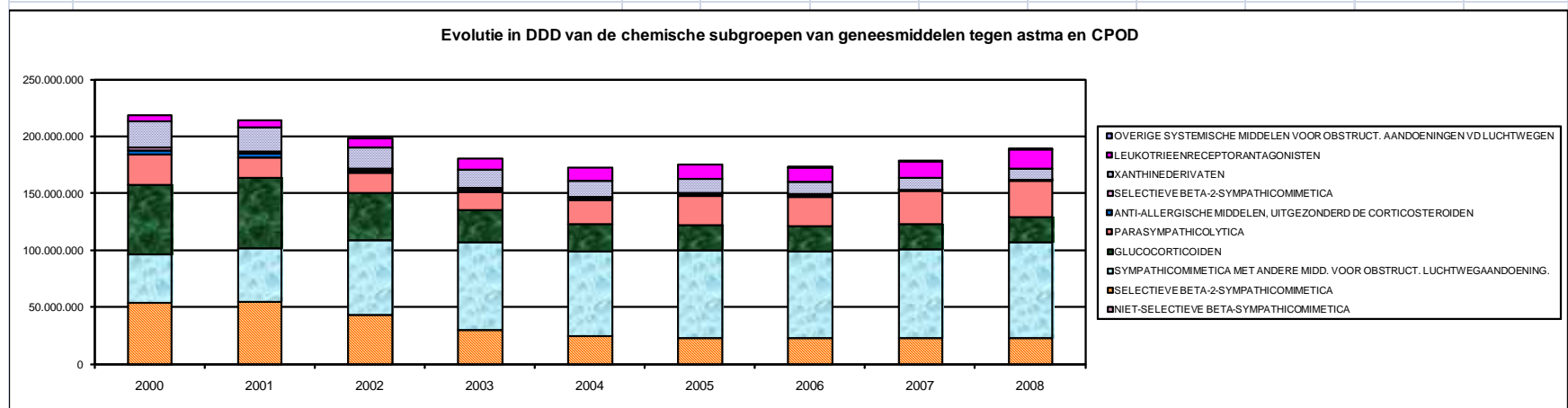
De kinderen worden vooral behandeld met anticholinergica en andere middelen waaronder de orale leukotriëenreceptorantagonisten. Meer dan één derde van de kinderen onder behandeling krijgen inhalatiecorticoïden.

Bij de volwassen astmalijders krijgt één derde zuivere inhalatiecorticoïden. Diegenen die een langwerkende beta2-agonist in aerosol met enkel dat geneesmiddel nemen, zijn veel minder talrijk (verhouding van 1 op 12) dan diegenen die een aerosol met een combinatie van een corticoïde met een LABA (Long-Acting Beta-Agonist) gebruiken. Die keuze maakt het moeilijker om de behandeling regelmatig aan te passen in functie van de behandelingsfase van astma (vroegere step-up en step-down).

Bij de patiënten die verondersteld worden hoofdzakelijk te lijden aan COPD eerder dan aan astma worden de inhalatiecorticoïden geassocieerd aan een LABA vaker voorgeschreven dan zuivere inhalatiecorticoïden. Dit voorschrift van een vaste combinatie van CSI met een LABA moet volgens de geldende richtlijnen (GOLD) voorbehouden worden voor de ernstige en zeer ernstige graden van CPOD (GOLD III en IV). Het aantal gevallen dat deze behandeling in vaste combinatie volgt, overschrijdt ruim het aantal patiënten dat volgens de recentste epidemiologische schattingen aan CPOD GOLD III-IV lijdt.

Tabel 3.3.1. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD – Volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
R03AB	NIET-SELECTIEVE BETA-SYMPATHICOMIMETICA	533								
R03AC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	54.503.353	55.333.672	43.450.471	29.967.876	24.807.279	23.465.807	22.855.366	22.781.150	23.017.613
R03AK	SYMPATHICOMIMETICA MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. LUCHTWEGAANDOENING.	42.237.098	46.382.530	65.221.537	77.031.265	74.523.723	76.574.581	76.239.787	78.326.416	84.061.637
R03BA	GLUCOCORTICOIDEN	60.772.454	61.887.442	41.995.476	28.467.078	24.208.091	22.691.965	22.000.360	22.439.566	22.526.557
R03BB	PARASYMPATHICOLYTICA	26.570.933	18.420.232	17.358.447	16.327.202	20.871.234	25.750.121	26.474.075	28.959.018	31.687.666
R03BC	ANTI-ALLERGISCHE MIDDELEN, UITGEZONDERD DE CORTICOSTEROIDEN	4.031.896	3.035.893	2.429.653	1.995.192	1.656.312	1.519.398	1.260.871	1.136.009	1.011.198
R03CC	SELECTIEVE BETA-2-SYMPATHICOMIMETICA	2.239.395	1.881.728	1.649.176	1.350.151	1.096.187	830.486	555.487	159.906	125.248
R03DA	XANTHINEDERIVATEN	23.324.807	21.060.119	18.584.672	16.201.990	14.424.022	12.509.241	11.281.045	10.458.058	9.951.226
R03DC	LEUKOTRIEENRECEPTORANTAGONISTEN	5.068.034	6.830.903	8.289.312	9.922.994	11.324.798	11.880.520	12.420.576	13.800.227	16.191.715
R03DX	OVERIGE SYSTEMISCHE MIDDELEN VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN							2.875	22.021	28.006
	Totaal	218.748.504	214.832.519	198.978.743	181.263.748	172.911.648	175.222.120	173.090.441	178.082.372	188.600.867

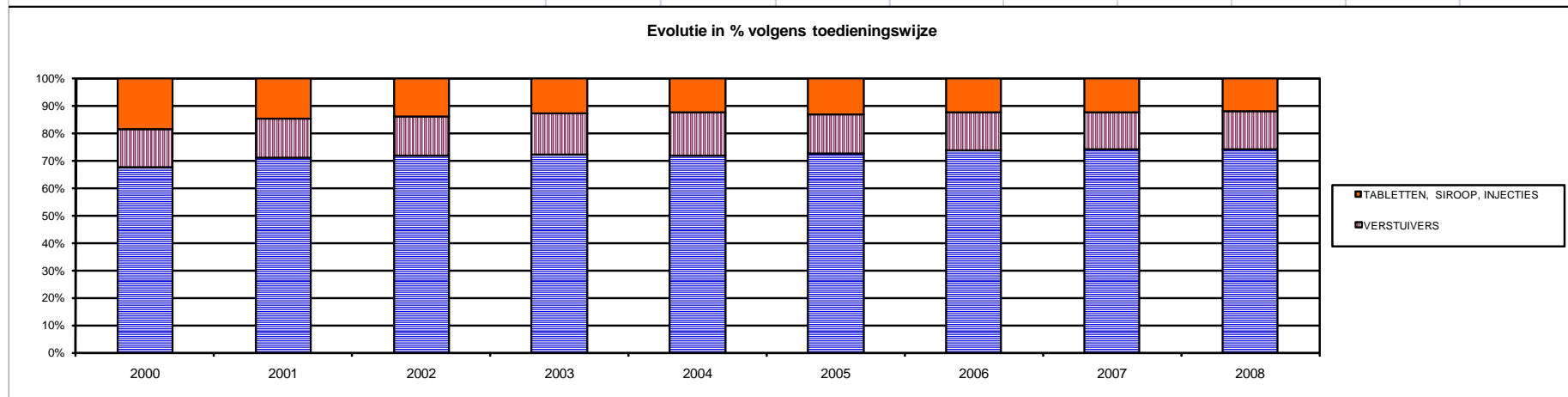
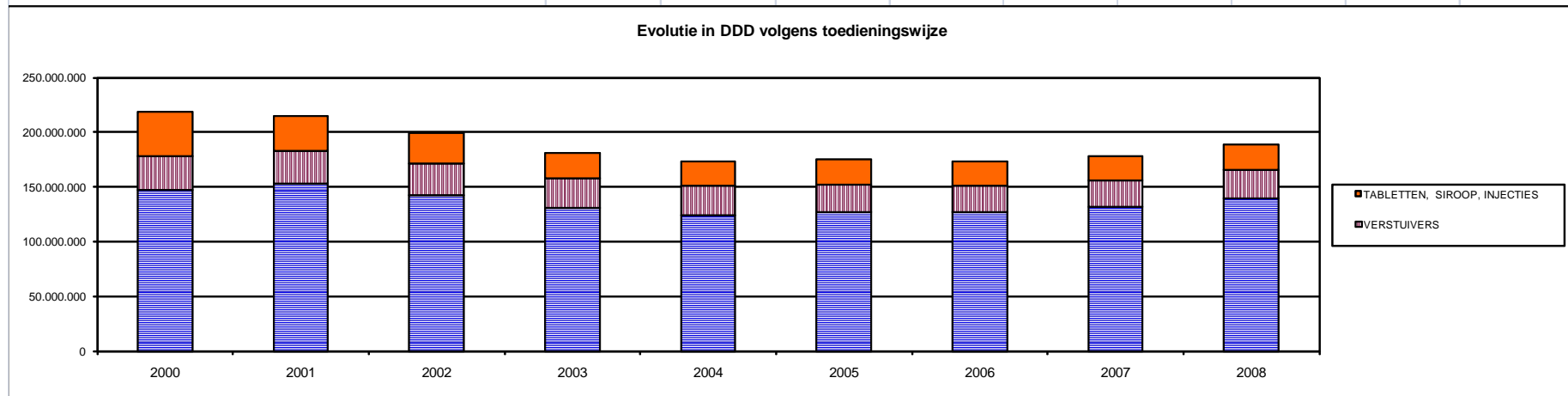

Tabel 3.3.1. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruikt

ATC	Geneesmiddelengroep	Jonger dan 16 jaar	Van 16 tot 45 jaar	Meer dan 45 jaar	Totaal
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	313.695	298.549	606.788	1.219.032
R03BB	Parasympathicolytica	174.867	24.675	137.863	337.405
R03BA	Glucocorticoïden	132.674	102.009	179.814	414.497
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	31.007	101.629	257.075	389.711
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	3.137	7.197	31.884	42.218
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	211.521	165.685	337.398	714.604
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	845	3.608	14.271	18.724
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	147	957	20.342	21.446
% van het totale aantal patiënten dat een geneesmiddel tegen astma en COPD gebruiken					
R03	Middelen voor obstructieve aandoeningen van de luchtwegen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
R03BB	Parasympathicolytica	55,7%	8,3%	22,7%	27,7%
R03BA	Glucocorticoïden	42,3%	34,2%	29,6%	34,0%
R03AK06 en/of R03AK07	Salmeterol + Formoterol gecombineerd met andere middelen	9,9%	34,0%	42,4%	32,0%
R03AC12 en/of R03AC13	Salmeterol en/of Formoterol	1,0%	2,4%	5,3%	3,5%
zie lijst onderaan	Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD	67,4%	55,5%	55,6%	58,6%
	<i>waarvan Salmeterol en/of Formoterol zonder Glucocorticoïde</i>	0,3%	1,2%	2,4%	1,5%
	<i>die ook zuurstof gebruiken (V03AN01)</i>	0,0%	0,3%	3,4%	1,8%
Medicamenten behorende tot "Andere geneesmiddelen tegen astma en COPD" :					
ATC	Hoofbestanddeel				
R03AC02	SALBUTAMOL				
R03AC03	TERBUTALINE				
R03AK03	FENOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN				
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN				
R03BC01	CROMOGLICINEZUUR				
R03CC02	SALBUTAMOL				
R03CC03	TERBUTALINE				
R03CC04	FENOTEROL				
R03CC11	TULOBUTEROL				
R03DA04	THEOFYLLINE				
R03DA08	BAMIFYLLINE				
R03DC01	ZAFIRLUKAST				
R03DC03	MONTELUKAST				
R03DX05	OMALIZUMAB				

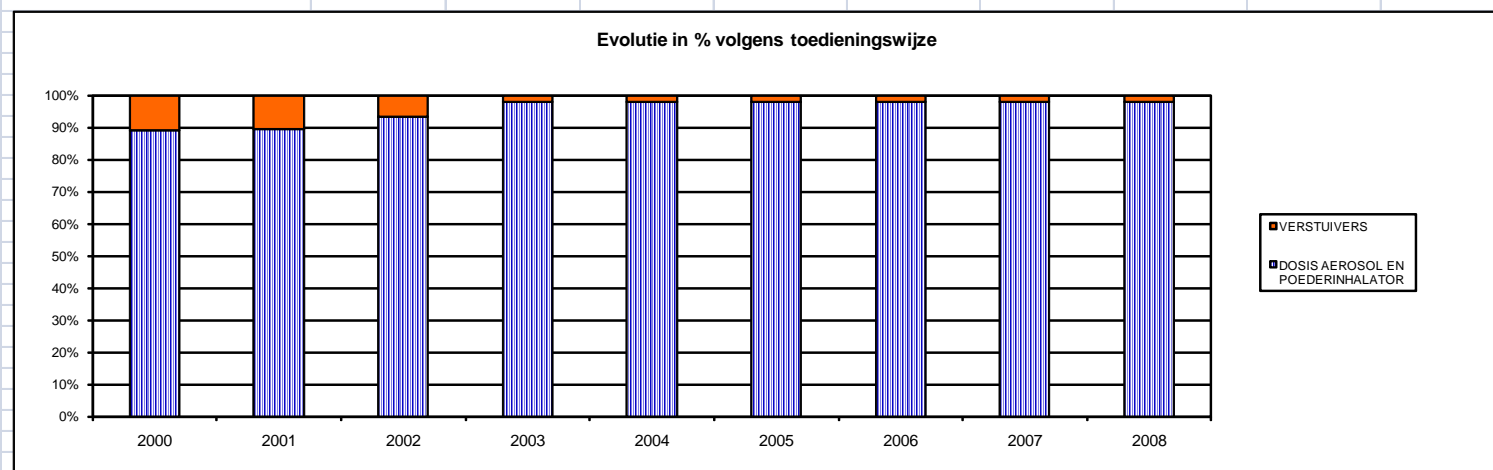
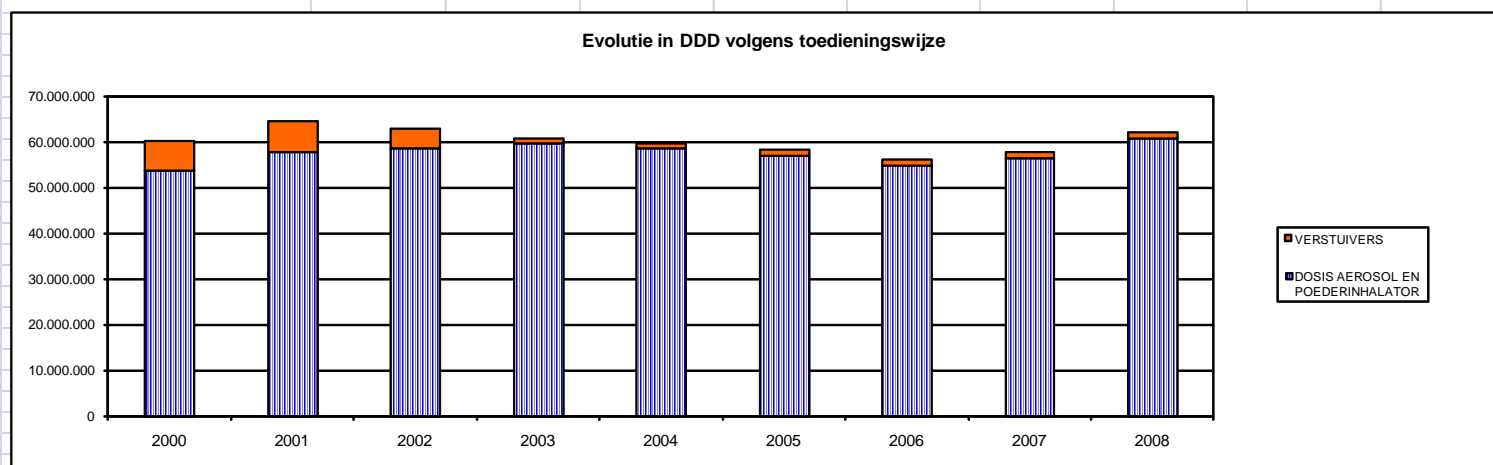
Tabel 3.3.1. c Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Geneesmiddelen gebruikt bij astma en COPD (R03) volgens toedieningswijze – volume (in DDD)

Toedieningswijze	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	147.330.185	152.843.167	142.691.256	130.745.574	124.174.013	126.902.706	127.189.107	131.529.802	139.701.702
VERSTUIVERS	30.631.797	29.772.357	28.522.776	27.474.821	26.844.775	25.220.011	24.259.778	24.440.054	26.295.978
TABLETTEN, SIROOP, INJECTIES	40.786.522	32.216.995	27.764.711	23.043.353	21.892.860	23.099.402	21.641.557	22.112.516	22.603.186
TOTAAL	218.748.504	214.832.519	198.978.743	181.263.748	172.911.648	175.222.120	173.090.441	178.082.372	188.600.867

Tabel 3.3.1. d Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Corticoïden gebruikt bij astma en COPD volgens toedingswijze – volume (in DDD)

Soort geneesmiddel	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
DOSIS AEROSOL EN POEDERINHALATOR	53.698.301	57.632.028	58.452.708	59.561.784	58.542.562	56.933.472	54.839.757	56.453.086	60.768.679
VERSTUIVERS	6.540.043	6.949.325	4.285.423	1.193.292	1.174.436	1.231.719	1.107.401	1.162.717	1.303.545
TOTAAL	60.238.344	64.581.353	62.738.131	60.755.076	59.716.999	58.165.191	55.947.158	57.615.802	62.072.224

3.3.2 Antibiotica (tabellen 3.3.2. a tot en met c)

De globale evolutie, in DDD uitgedrukt, toonde ons in 2004 een significante vermindering, een overeenkomstige stijging in 2005, vervolgens een lichte daling in 2006 en daarna weer een duidelijke stijging in 2007 en 2008.

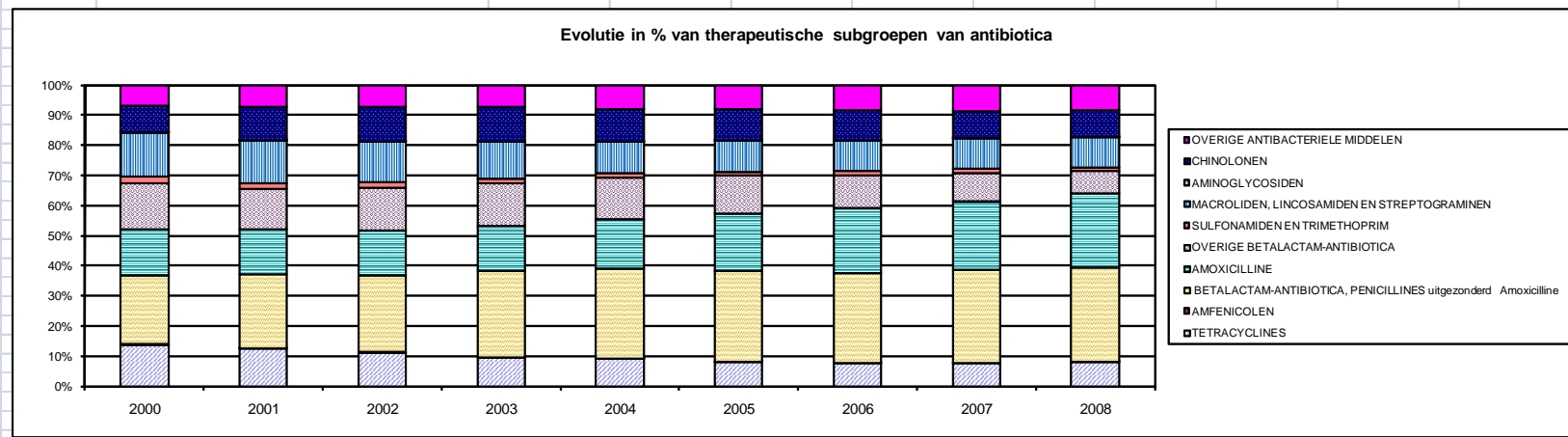
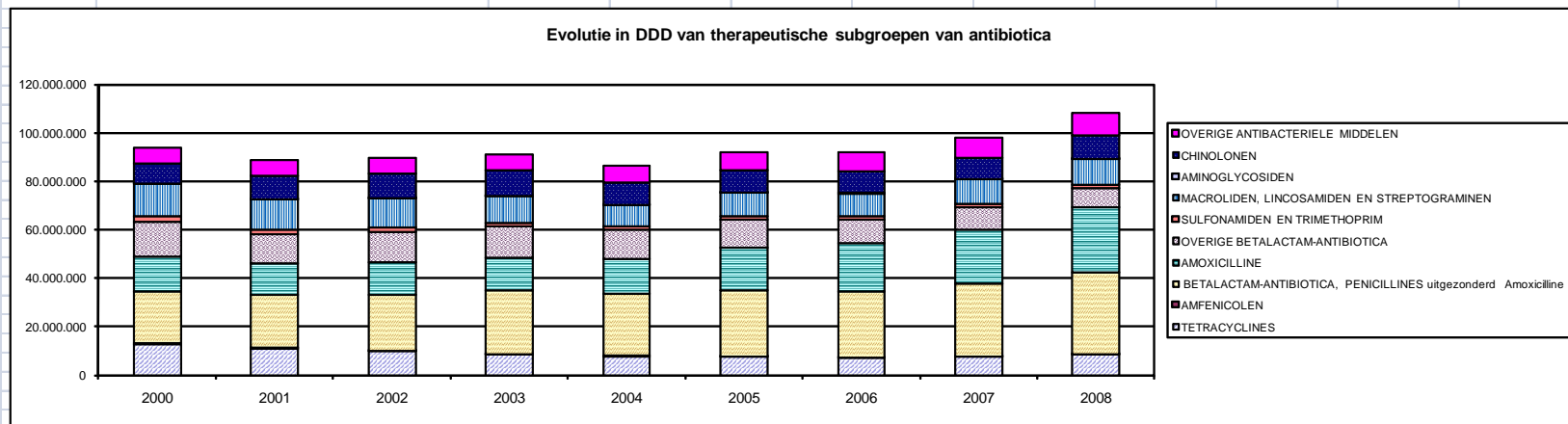
Als we de evolutie van de laatste jaren bekijken per antibioticaklasse dan zien we een constante verhoging in het voorschrijven van amoxicilline, wat overeenstemt met de aanbevelingen. De hoeveelheid voorschriften van amoxicilline in vergelijking met het geheel amoxicilline-clavulaanzuur + amoxicilline wordt langzaam belangrijker, wat eveneens wijst op een tendens naar het beter respecteren van de aanbevelingen. Na een duidelijke vermindering in 2004, steeg het voorschrijven van macroliden (en verwante middelen) terug in 2005, bleef stabiel in 2006 maar is terug gestegen in 2007 en in 2008. Het blijft belangrijk bij kinderen (11 tot 17% volgens de leeftijdscategorie indien voorgeschreven door een huisarts en een beetje meer indien het wordt voorgeschreven door een kinderarts). Zo'n veelvuldige keuze strookt niet met de voorschrijfaanbevelingen.

Voor het geheel van de algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen is de algemene tendens dus een verhoging in aantal voorgeschreven DDD's antibiotica in 2008 ten opzichte van 2007, voor alle klassen antibiotica behalve de "overige betalactam-antibiotica" (= andere dan de "penicillines", t.t.z. hoofdzakelijk cefalosporines). We moeten de nadruk leggen op de groei van de voorschriften van aminoglycosiden en vooral deze van chinolonen.

Voor de algemeen geneeskundigen in het bijzonder groeit het aandeel voorschriften van amoxicilline versus amoxicilline + amoxicilline-clavulaanzuur meer dan voor alle voorschrijvers samen; er wordt ook een stijging van de macroliden en lincosamiden enerzijds en de chinolonen anderzijds waargenomen. Bij de chinolonen zijn de dalingen die in 2007 en 2006 werden opgemerkt, tenietgedaan.

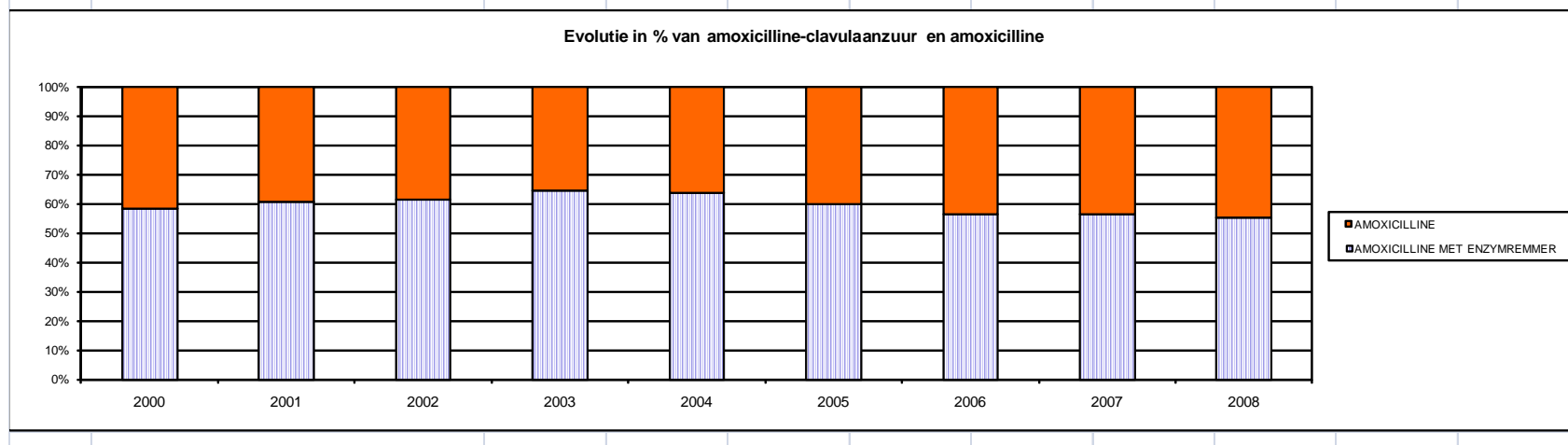
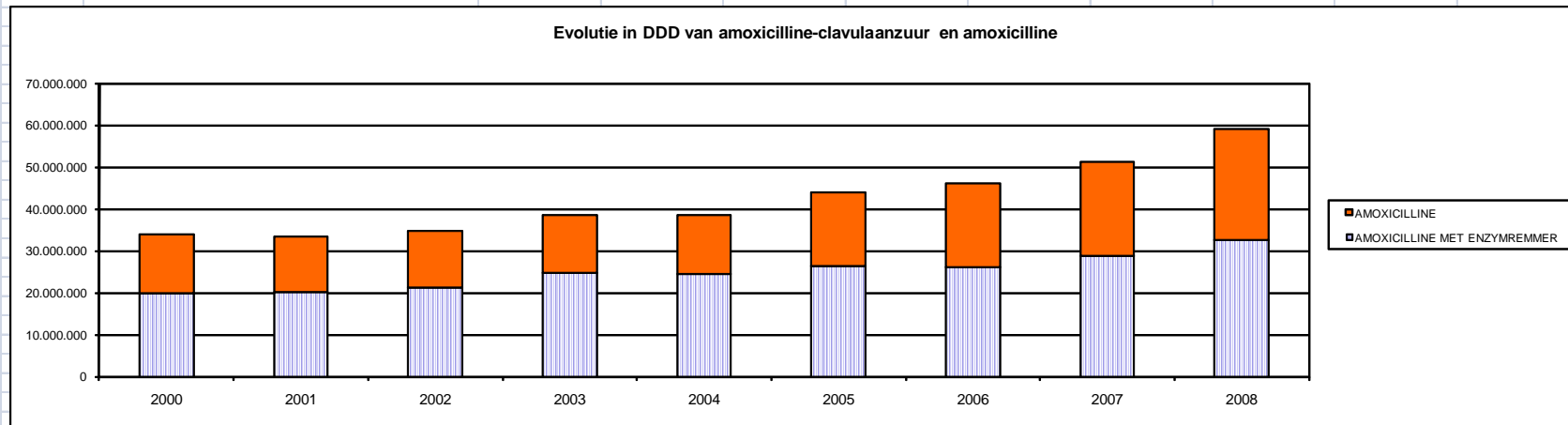
Tabel 3.3.2. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Antibiotica – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
J01A	TETRACYCLINES	12.916.801	11.018.201	9.983.666	8.622.984	7.828.414	7.426.701	7.061.088	7.572.569	8.567.951
J01B	AMFENICOLEN	137.020	128.631	110.556	105.105	89.247	91.494	79.536	85.696	77.590
J01C	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES uitgezonderd									
J01CA04	Amoxicilline	21.556.651	21.885.315	22.875.948	26.253.995	25.895.747	27.626.768	27.358.873	30.149.077	33.933.408
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	14.233.956	13.220.705	13.432.689	13.660.960	14.090.504	17.578.886	20.013.307	22.324.538	26.536.642
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	14.399.558	11.922.561	12.755.176	12.705.719	11.929.686	11.546.652	9.818.320	9.135.215	7.885.384
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	2.091.269	1.840.324	1.674.117	1.464.263	1.351.877	1.317.900	1.339.034	1.415.712	1.487.455
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	13.588.509	12.471.072	12.156.591	11.227.390	8.849.067	9.515.581	9.383.931	10.028.658	10.786.902
J01M	CHINOLONEN	25.576	28.821	33.871	47.257	70.935	61.367	59.923	54.855	53.984
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	8.409.199	9.785.825	10.117.885	10.450.067	9.351.219	9.352.452	9.000.400	8.784.823	9.424.722
		6.583.923	6.599.035	6.698.938	6.668.208	6.948.173	7.548.619	7.867.843	8.502.713	9.201.750
	Totaal	93.942.463	88.900.490	89.839.438	91.205.947	86.404.869	92.066.420	91.982.253	98.053.855	107.955.787

Tabel 3.3.2. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Verband tussen amoxicilline-clavulaanzuur en amoxicilline

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMRERMER	19.748.998	20.212.215	21.255.087	24.733.591	24.496.784	26.274.678	26.030.305	28.884.117	32.530.387	
J01CA04	AMOXICILLINE	14.233.956	13.220.705	13.432.689	13.660.960	14.090.504	17.578.886	20.013.307	22.324.538	26.536.642	
	Totaal	33.982.954	33.432.920	34.687.776	38.394.550	38.587.288	43.853.565	46.043.611	51.208.656	59.067.028	
		In % van totaal									
J01CR02	AMOXICILLINE MET ENZYMRERMER	58,1%	60,5%	61,3%	64,4%	63,5%	59,9%	56,5%	56,4%	55,1%	
J01CA04	AMOXICILLINE	41,9%	39,5%	38,7%	35,6%	36,5%	40,1%	43,5%	43,6%	44,9%	
	Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel 3.3.2. c Voorschriften van officieel erkende algemeen geneeskundigen en kinderartsen: Vergelijking van het voorschrijven van antibiotica aan kinderen door algemeen geneeskundigen en kinderartsen – volume (in DDD)

ATC05-4	Therapeutische subgroep	Officieel erkende huisartsen - Volume (in DDD)				Kinderartsen - Volume (in DDD)			
		0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %	0 tot 5 jaar	in %	6 tot 10 jaar	in %
J01A	TETRACYCLINES	988	0,0%	4.380	0,2%	78	0,0%	677	0,2%
J01B	AMFENICOLEN	5.495	0,2%	2.061	0,1%	8.433	0,7%	2.235	0,8%
J01C	BETALACTAM-ANTIBIOTICA, PENICILLINES	2.238.193	79,5%	1.392.224	73,7%	809.296	71,0%	147.036	53,6%
J01D	OVERIGE BETALACTAM-ANTIBIOTICA	118.404	4,2%	101.170	5,4%	99.702	8,7%	34.167	12,5%
J01E	SULFONAMIDEN EN TRIMETHOPRIM	67.005	2,4%	36.643	1,9%	37.285	3,3%	9.880	3,6%
J01F	MACROLIDEN, LINCOSAMIDEN EN STREPTOGRAMINEN	365.875	13,0%	235.679	12,5%	126.169	11,1%	47.707	17,4%
J01G	AMINOGLYCOSIDEN	158	0,0%	250	0,0%	3.522	0,3%	4.614	1,7%
J01M	CHINOLONEN	2.337	0,1%	83.733	4,4%	3.196	0,3%	3.878	1,4%
J01X	OVERIGE ANTIBACTERIELE MIDDELEN	17.107	0,6%	32.995	1,7%	52.014	4,6%	23.940	8,7%
Totaal		2.815.561	100,0%	1.889.133	100,0%	1.139.693	100,0%	274.133	100,0%

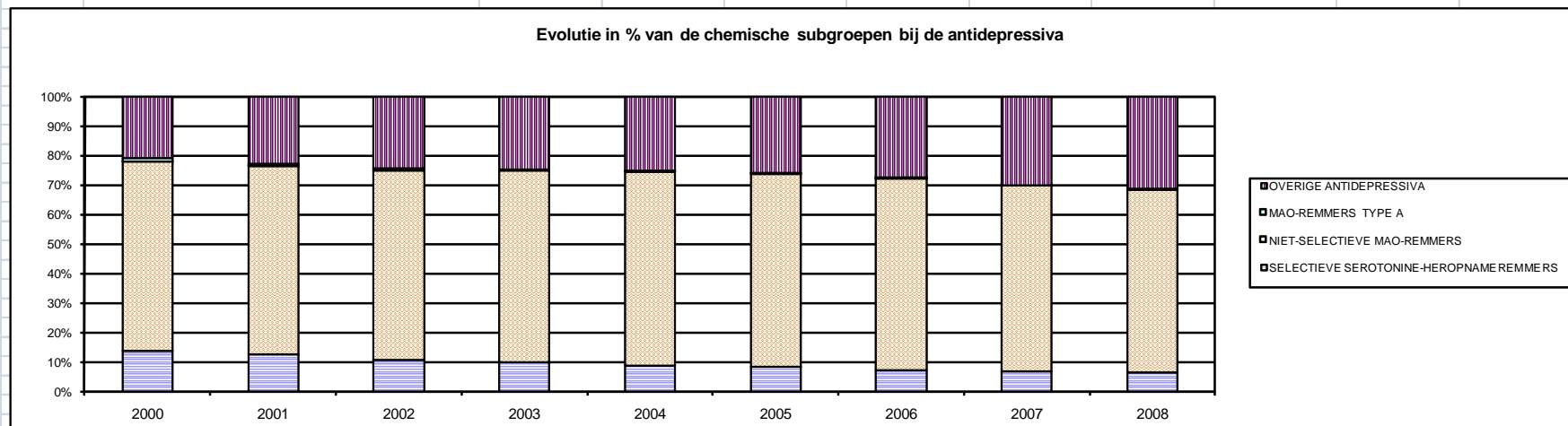
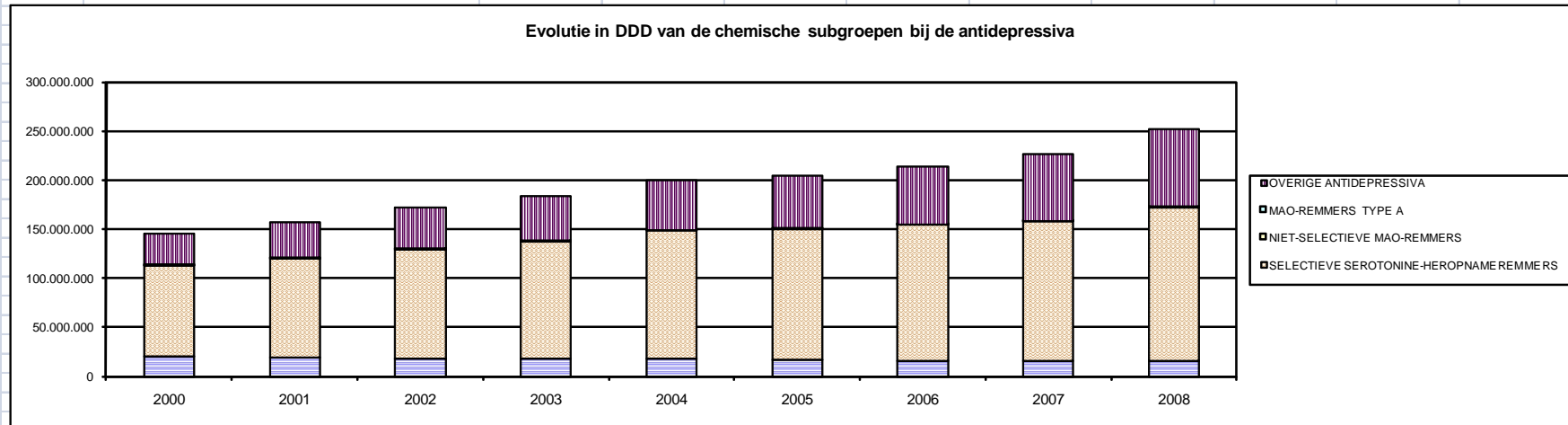
3.3.3 Antidepressiva (tabellen 3.3.3. a en b)

Het aantal DDD van antidepressiva, terugbetaald door het RIZIV, blijft groeien, in het bijzonder voor de selectieve serotonine-heropnameremmers maar vooral voor de nieuwe geneesmiddelen die men terugvindt in de tweede groep van de classificatie volgens het BCFI ("Overige antidepressiva" in de tabel, soms ook atypische antidepressiva genoemd). De terugbetaling van de niet-selectieve monoamine-heropnameremmers (de tricyclische antidepressiva) neemt opnieuw lichtjes toe en deze van de niet-selectieve mao-remmers blijft dalen.

Het aantal personen dat minstens één verpakking van een antidepressivum terugbetaald kreeg, blijft stabiel (ongeveer 1,1 miljoen personen). 22,5% van dit aantal is beperkt tot één enkele terugbetaalde verpakking op een jaar.

Tabel 3.3.3. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Antidepressiva – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
N06AA	NIET-SELECTIEVE MONOAMINE-HEROPNAMEREMMERS	20.052.000	19.407.542	18.515.602	17.725.608	17.674.127	16.469.320	15.547.795	15.347.658	15.916.115
N06AB	SELECTIEVE SEROTONINE-HEROPNAMEREMMERS	92.718.584	100.556.115	110.353.034	119.957.893	130.879.830	134.062.259	138.624.381	142.873.278	156.332.854
N06AF	NIET-SELECTIEVE MAO-REMMERS	3.987	1.244			680	627	451	251	225
N06AG	MAO-REMMERS TYPE A	1.609.876	1.235.139	992.720	834.260	704.697	572.242	496.526	439.887	433.659
N06AX	OVERIGE ANTIDEPRESSIVA	30.618.518	36.274.084	42.083.349	45.355.369	50.685.596	52.793.425	58.960.012	68.015.192	79.046.193
	Totaal	145.002.964	157.474.125	171.944.705	183.873.130	199.944.930	203.897.874	213.629.165	226.676.265	251.729.046

Tabel 3.3.3. b Verdeling van de patiënten die een antidepressivum hebben genomen – volume (in DDD)

Gebruik van antidepressiva in 2008	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 30 DDD	155.213	144.661
2. Van 30 tot 59 DDD	144.512	88.597
3. Van 60 tot 89 DDD	92.407	14.613
4. Van 90 tot 365 DDD	516.720	5.362
5. Meer dan 365 DDD	218.806	0
TOTAAL	1.127.658	253.233
<p>* Er zijn onder de anti-depressiva beschikbaar in 2008 enkele grote verpakkingen waarvan de DPP (het aantal DDD per verpakking) groter is dan 89. Voorbeelden : - Fluoxone Divule compr. sec. 100 x 20 mg - Citalopram EG compr. 98 x 20 mg</p>		

3.3.4 Middelen tegen Alzheimer (tabel 3.3.4)

Het aantal patiënten dat een terugbetaling van een geneesmiddel tegen Alzheimer gekregen heeft, blijft stijgen en situeert zich rond de 40.070 personen in 2008 (tegenover 34.867 personen in 2007) met een waarschijnlijk toereikende therapietrouw (ongeveer 310 DDD gemiddeld per jaar).

34% onder hen hebben één of meerdere neuroleptica voorgeschreven gekregen : 21,4% van het aantal patiënten dat aan Alzheimer lijdt, hebben een atypisch neurolepticum voorgeschreven gekregen, 7,8% een klassiek neurolepticum (voor gemiddeld kortere periodes, wat strookt met de aanbevelingen) en 5,1% beide types van neuroleptica over het jaar gespreid.

Tabel 3.3.4 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Aantal patiënten dat een anti-Alzheimermiddel (N06D) neemt

Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een anti-Alzheimermiddel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Geneesmiddelen anti-Alzheimer (N06D)	40.070	100,0%	12.491.361	311,7
Aantal patiënten dat bovendien een neuroleptica gebruikt :				
Atypische neuroleptica alleen (N05AH + N05AX)	8.585	21,4%	660.069	76,9
Klassieke neuroleptica alleen (N05 uitgezonderd N05AH en N05AX)	3.131	7,8%	100.867	32,2
Combinatie van klassieke en atypische neuroleptica	2.039	5,1%	231.630	113,6
Totaal :	13.755	34,3%	992.566	72,2

3.3.5 Anti-epileptica (tabel 3.3.5)

Natriumvalproaat blijft het meest voorgeschreven vergoedbare anti-epilepticum in alle leeftijdscategorieën (van 0 tot 65 jaar), vóór carbamazepine.

Bij de 65-plussers werd carbamazepine ongeveer evenveel keer terugbetaald als natriumvalproaat.

Pregabaline wordt inmiddels veel meer terugbetaald dan gabapentine en vertegenwoordigt 19% van het aantal terugbetalingen van behandelingen tegen epilepsie bij personen van minstens 65 jaar. Primidon is ook een anti-epilepticum dat verhoudingsgewijs ook meer wordt terugbetaald in deze leeftijdscategorie (13% van het aantal terugbetaalde anti-epileptica)

Wat het aantal DDD betreft, is bij de heel jonge kinderen (van 0 tot 5 jaar) vigabatrine, na valproïnezuur en carbamazepine, het derde voorgeschreven anti-epilepticum en bij de oudere kinderen (6 tot 15 jaar) is dat lamotrigine.

Tabel 3.3.5 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: eerste voorschriften van een anti-epilepticum (N03A)
Aantal patiënten tijdens het 2de semester van 2008

ATC	Hoofdbestanddeel	0 tot 5 jaar	6 tot 15 jaar	16 tot 64 jaar	65 jaar en meer	Totaal	% van het totale aantal patiënten
N03AA02	FENOBARBITAL			74	65	139	0,5%
N03AA03	PRIMIDON		1	403	1.056	1.460	5,5%
N03AB02	FENYTOINE	3	17	501	414	935	3,5%
N03AB52	FENYTOINE, COMBINATIEPREPARATEN			107	109	216	0,8%
N03AD01	ETHOSUXIMIDE	5	18	12	1	36	0,1%
N03AF01	CARBAMAZEPINE	66	112	3.718	1.972	5.868	22,2%
N03AF02	OXCARBAZEPINE		14	40	8	62	0,2%
N03AG01	VALPROINEZUUR	339	548	7.201	2.305	10.393	39,3%
N03AG04	VIGABATRINE	24		3	1	28	0,1%
N03AX09	LAMOTRIGINE	12	75	1.126	193	1.406	5,3%
N03AX10	FELBAMAAT		1	1		2	0,0%
N03AX11	TOPIRAMAAT	6	83	2.617	118	2.824	10,7%
N03AX12	GABAPENTINE	2		179	313	494	1,9%
N03AX13	FENETURIDE			6		6	0,0%
N03AX14	LEVETIRACETAM	13	44	697	448	1.202	4,5%
N03AX16	PREGABALINE		1	1.042	1.576	2.619	9,9%
	TOTAAL	427	826	16.932	8.253	26.438	100,0%

Opmerking : een aantal patiënten ontvangt direct meer dan één werkzaam bestanddeel vanaf het eerste voorschrift ; ze zijn slechts éénmaal in het totaal verrekend

3.3.6 Hartvaatstelsel (tabellen 3.3.6. a tot en met f)

Ook in 2008 heeft de stijgende trend in het voorgeschreven volume zich doorgezet. De stijging doet zich zowel voor bij de bloeddrukverlagende middelen als de hypolipemiërende middelen. De «andere cardiovasculaire middelen» kennen een lichte stijging in het gebruik (in deze klasse zitten de hartglycosiden, de anti-aritmica en molsidomine).

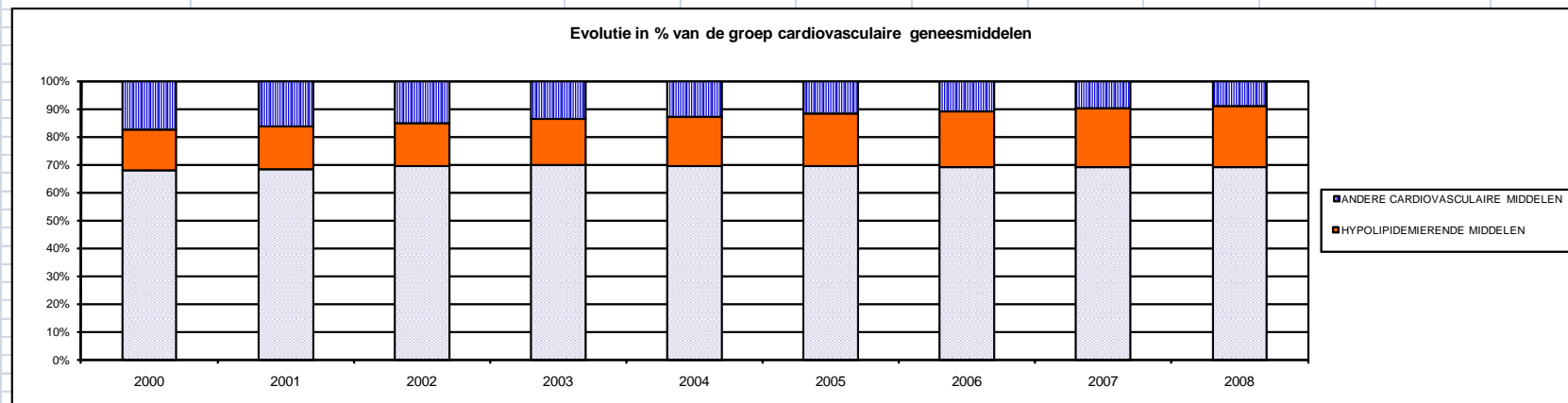
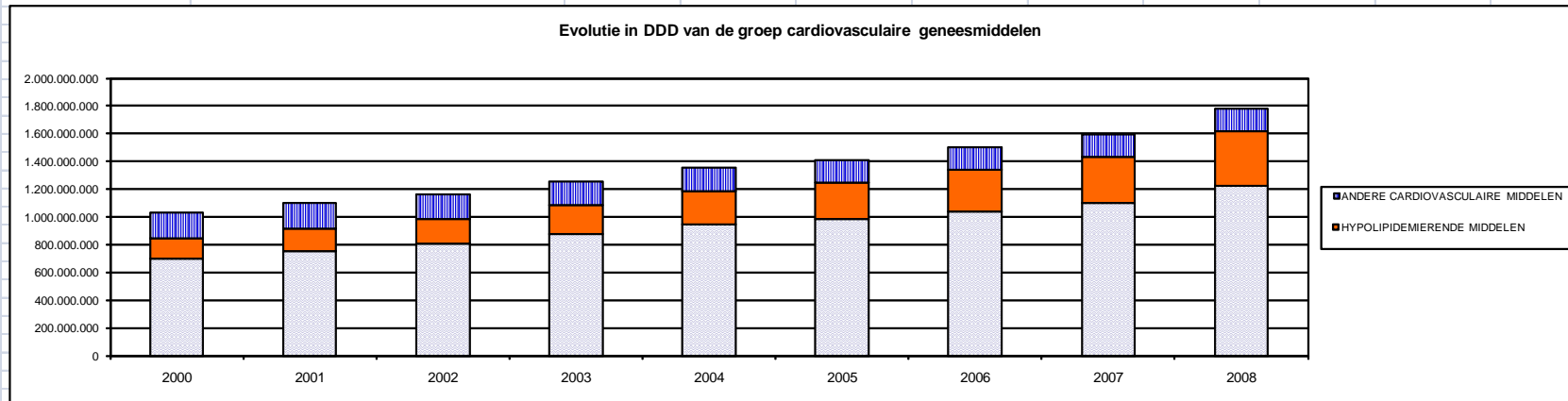
Alle klassen van bloeddrukverlagers zien hun volume stijgen. Binnen de bètablokkers blijft het gebruik van atenolol verder dalen. Binnen de groep van geneesmiddelen die de werking van angiotensine remmen is er een stijging in volume van zowel de ACE-remmers als de angiotensine-receptorblokkers (sartanen). De ACE-remmers zijn goedkoper doordat er generische alternatieven ter beschikking zijn in tegenstelling tot de sartanen. Bij de calciumantagonisten blijft het voorgeschreven volume van de afgeleiden van de dihydropyridines zoals amlodipine, nifedipine, e.a. stijgen.

In 2008 waren bijna 2.400.000 patiënten in behandeling met één of meer antihypertensiva. Van de meeste klassen varieerde het voorgeschreven volume van 200 tot 300 DDD's per jaar. Een uitzondering hierop vormen de geneesmiddelen die werken op het renine-angiotensine-systeem. Van deze groep werden gemiddeld 437 DDD's per patiënt en per jaar voorgeschreven. Een gedetailleerde analyse van het volume dat per patiënt aan sartanen werd voorgeschreven toonde aan dat van deze subklasse in de helft van de gevallen meer dan één DDD per dag werd voorgeschreven. Met andere woorden de verpakkingen met dubbele dosis werden meer voorgeschreven dan die met de enkele dosis. Het feit dat de meeste grote verpakkingen van sartanen in 2008 enkel beschikbaar zijn voor de dubbele dosis is hier wellicht niet vreemd aan.

Het aandeel van de statines binnen de hypolipemiërende middelen blijft sinds een tiental jaren stijgen. Het jaar 2008 is echter gekenmerkt door een lichte verhoging van het aandeel van de andere hypolipemiërende middelen zoals de associaties (Inegy is sinds 1/08/2007 vergoedbaar) maar waarvan het globale aandeel echter bescheiden blijft (3% van het totaal van de hypolipemiërende middelen).

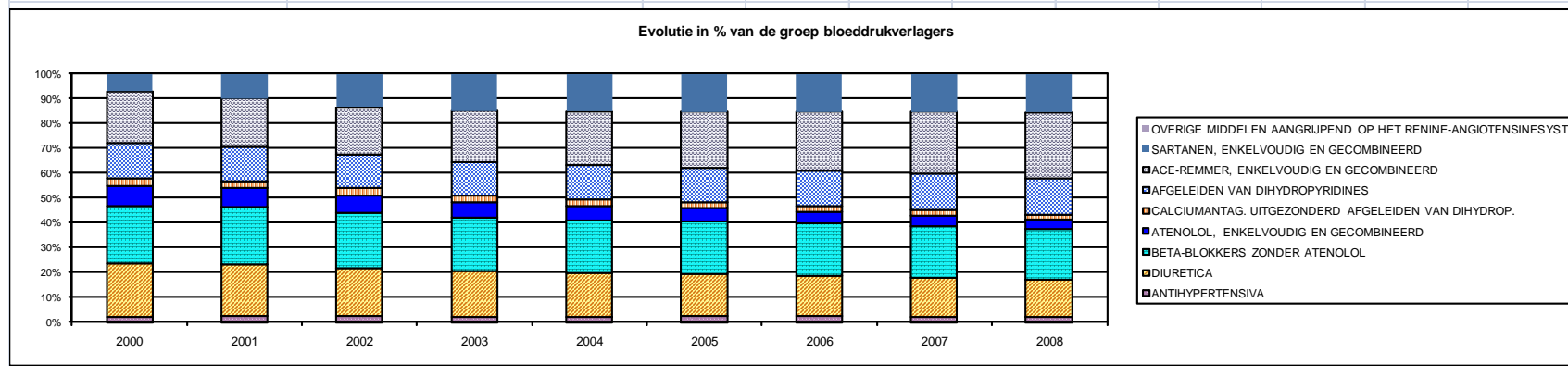
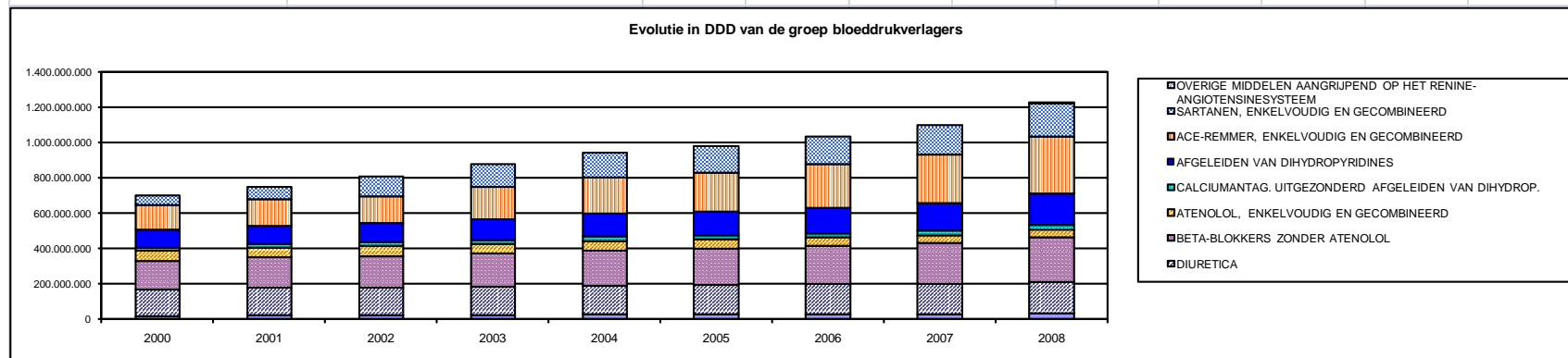
Tabel 3.3.6. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Cardiovasculaire geneesmiddelen – volume (in DDD)

ATC	groep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
C02 + C03 + C07 + C08 + C09	GENEESMIDDELEN TEGEN HOGE BLOEDDRUK	697.190.585	749.135.064	806.156.563	876.885.005	944.287.716	981.583.557	1.037.124.745	1.100.167.978	1.225.592.789
C10	HYPOLIPIDEMERENDE MIDDELEN	151.681.106	169.308.456	182.201.519	204.870.084	238.384.339	262.298.769	298.960.684	336.033.503	393.886.176
C01	ANDERE CARDIOVASCULAIRE MIDDELEN	178.591.257	181.049.661	175.560.695	171.935.987	173.972.912	167.698.521	162.255.077	158.110.513	160.491.767
TOTAAL		1.027.462.947	1.099.493.180	1.163.918.777	1.253.691.076	1.356.644.968	1.411.580.847	1.498.340.507	1.594.311.993	1.779.970.732

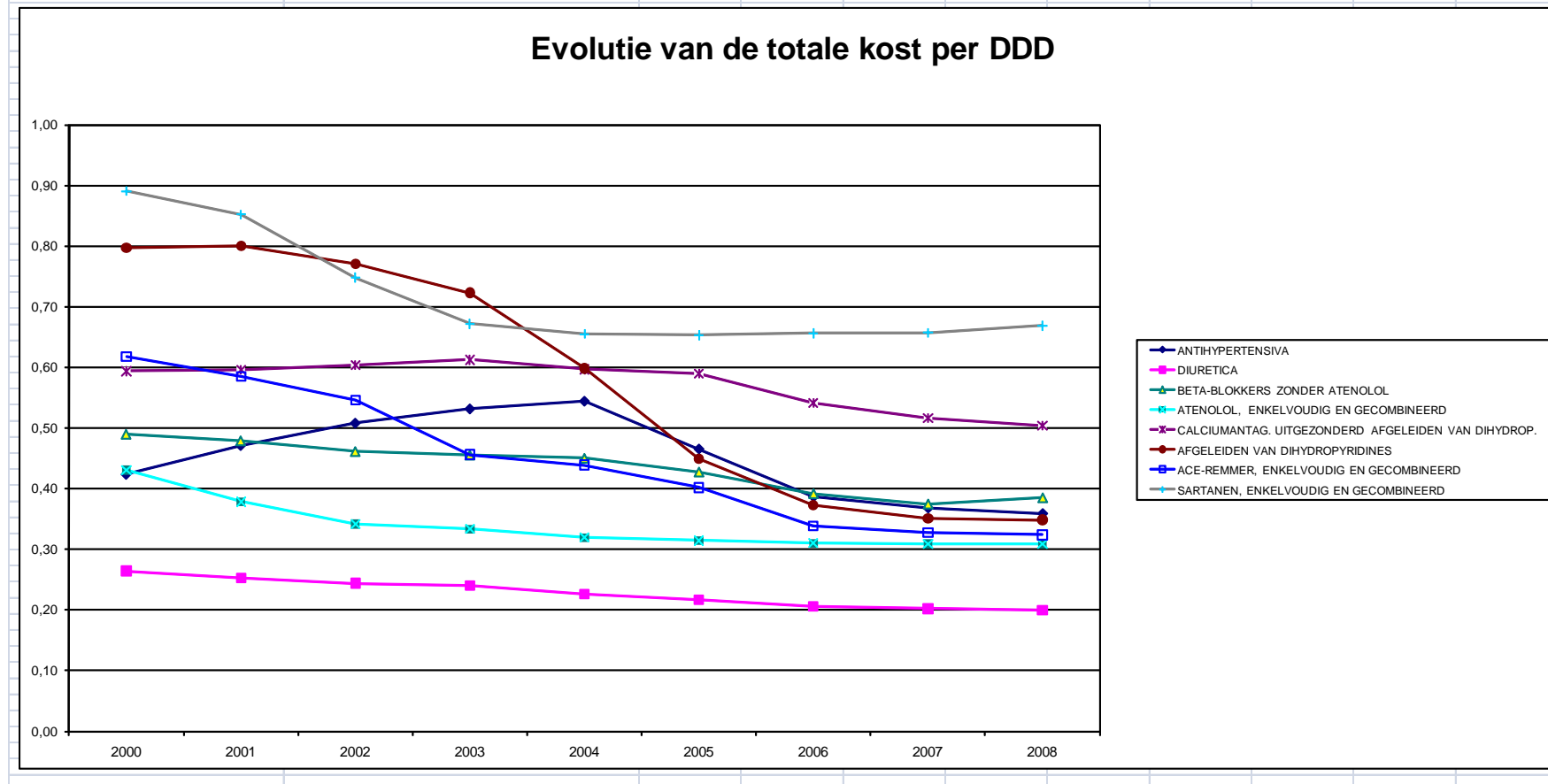
Tabel 3.3.6. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
C02	ANTIHYPERTENSIVA	14.859.953	16.724.592	17.937.410	19.088.272	20.756.876	22.542.010	23.692.402	24.247.299	25.983.268
C03	DIURETICA	148.621.272	156.784.675	157.907.473	161.135.875	166.908.927	168.016.365	170.625.823	172.378.222	182.418.333
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	161.787.248	171.919.864	178.846.755	187.969.148	200.249.462	207.361.006	217.995.910	229.899.101	250.521.536
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	57.861.718	58.836.176	56.929.382	55.201.549	53.870.746	50.878.954	48.517.938	45.684.078	44.878.780
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG, UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	20.826.865	21.743.649	22.186.418	22.805.649	23.903.964	24.226.176	24.362.923	24.358.370	25.415.894
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	99.333.614	102.742.697	109.753.261	118.010.378	130.260.900	134.624.115	145.829.713	160.485.577	180.440.403
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	144.505.583	146.841.229	152.788.496	162.332.375	204.899.647	223.035.916	247.896.370	274.963.628	325.264.478
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	49.394.331	73.542.182	109.827.368	130.341.760	143.437.194	150.899.015	158.203.665	168.151.703	189.879.076
C09X	OVERIGE MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM									791.020
Totaal		697.190.585	749.135.064	806.156.563	876.885.005	944.287.716	981.583.557	1.037.124.745	1.100.167.978	1.225.592.789

Tabel 3.3.6. c Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – totale kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
C02	ANTIHYPERTENSIVA	0,42	0,47	0,51	0,53	0,54	0,47	0,39	0,37	0,36
C03	DIURETICA	0,26	0,25	0,24	0,24	0,23	0,22	0,21	0,20	0,20
C07 uitgezonderd Atenolol	BETA-BLOKKERS ZONDER ATENOLOL	0,49	0,48	0,46	0,46	0,45	0,43	0,39	0,37	0,38
C07AB03 + C07CB03 + C07FB03 + C07DB01	ATENOLOL, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,43	0,38	0,34	0,33	0,32	0,31	0,31	0,31	0,31
C08 uitgezonderd C08CA	CALCIUMANTAG, UITGEZONDERD AFGELEIDEN VAN DIHYDROP.	0,59	0,60	0,60	0,61	0,60	0,59	0,54	0,52	0,50
C08CA	AFGELEIDEN VAN DIHYDROPYRIDINES	0,80	0,80	0,77	0,72	0,60	0,45	0,37	0,35	0,35
C09A + C09B	ACE-REMMER, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,62	0,68	0,55	0,46	0,44	0,40	0,34	0,33	0,32
C09C + C09D	SARTANEN, ENKELVOUDIG EN GECOMBINEERD	0,89	0,85	0,75	0,67	0,65	0,65	0,66	0,66	0,67
	Totaal	0,54	0,53	0,51	0,48	0,46	0,42	0,39	0,38	0,38

Tabel 3.3.6. d Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Bloeddrukverlagers (C02, C03, C07, C08 en C09) – volume (in DDD) en aantal patiënten

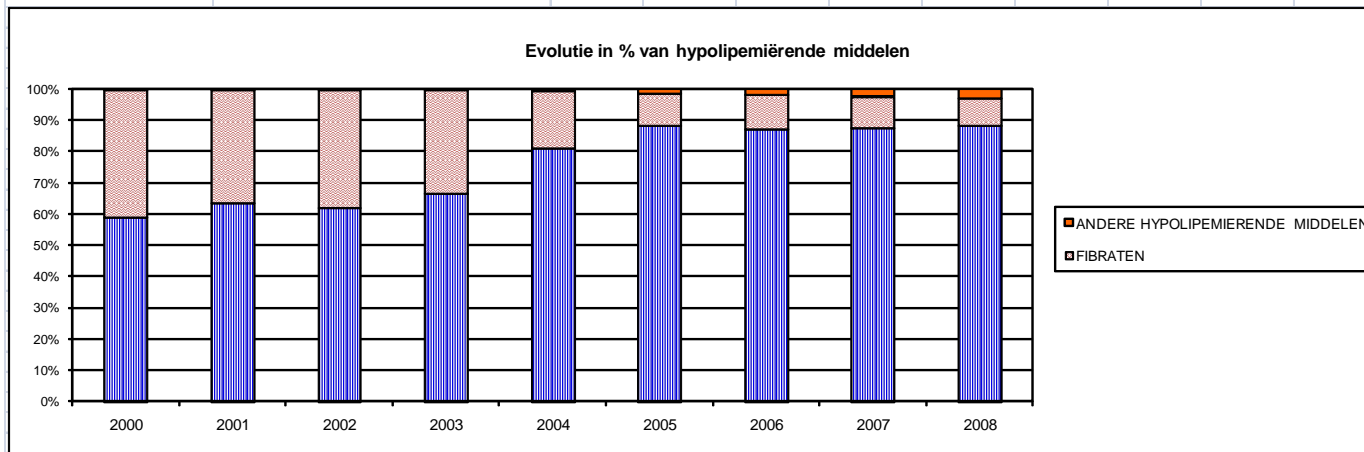
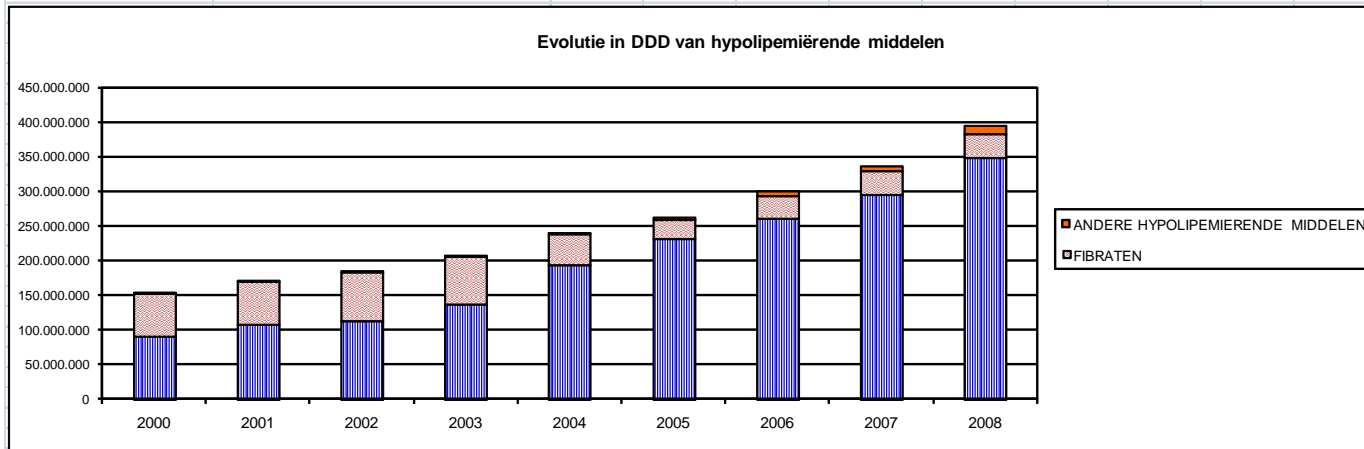
ATC05-3	Therapeutische hoofdgroep	Aantal patiënten	Aantal patiënten in % van het totaal aantal patiënten	Volume (DDD)	Totale kost	Volume/patiënt	Kost/DDD	Kost/patiënt
C02	ANTIHYPERTENSIVA	92.412	3,9%	25.925.504	9.312.246	280,5	0,36	100,8
C03	DIURETICA	732.695	30,7%	182.024.033	36.439.151	248,4	0,20	49,7
C07	BETA-BLOKKERS	1.432.713	60,0%	294.766.069	110.058.422	205,7	0,37	76,8
C08	CALCIUMANTAGONISTEN	608.011	25,5%	205.413.555	75.540.867	337,8	0,37	124,2
C09	MIDDELEN AANGRIJPEND OP HET RENINE-ANGIOTENSINESYSTEEM	1.141.008	47,8%	514.813.410	232.311.417	451,2	0,45	203,6
	TOTAAL ANTIHYPERTENSIVA*	2.388.871	100,0%	1.222.942.572	463.662.103	511,9	0,38	194,1
*Bepaalde patiënten ontvangen antihypertensiva van verschillende therapeutische hoofdgroepen ; ze zijn slechts éénmaal in rekening gebracht in het totaal								

Tabel 3.3.6. e Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Verdeling van de patiënten die een sartaan (C09C) hebben gebruikt volgens het volume van behandeling (in DDD)

Gebruik van sartanen in 2008	Aantal patiënten	waarvan : patiënten die slechts één verpakking genomen hebben
1. Minder dan 100 DDD	23.008	21.829
2. Van 100 tot 365 DDD	144.877	13.845
3. Van 366 tot 730 DDD	201.210	10
4. Meer dan 730 DDD	66.306	0
TOTAAL	435.401	35.684

Tabel 3.3.6. f Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Cholesterolverlagende middelen (C10) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
C10AA	HMG-CoA REDUCTASE - REMMERS (STATINES)	89.390.441	107.786.574	112.875.154	136.558.641	193.189.140	231.591.803	260.221.489	294.475.605	347.553.667
C10AB	FIBRATEN	61.808.427	61.066.153	68.900.770	67.894.445	44.066.362	26.918.242	33.126.411	33.692.996	34.432.427
C10AC + C10AD + C10AX + C10BA	ANDERE HYPOLIPEMIERENDE MIDDELEN	482.238	455.728	425.595	416.998	1.128.836	3.788.724	5.612.784	7.864.901	11.900.081
Totaal		151.681.105	169.308.455	182.201.519	204.870.084	238.384.338	262.298.768	298.960.684	336.033.502	393.886.175

3.3.7 Middelen gebruikt bij diabetes (tabellen 3.3.7.a et 3.3.7.b)

In 2008 hadden 509.342 patiënten (=100%) minstens één terugbetaalde verpakking van een anti-diabetes geneesmiddel. De psychologische kaap van een half miljoen diabetische Belgen behandeld met farmaca is hiermee overschreden. In deze groep van een half miljoen patiënten waren er 379.864 diabetici die een oraal antidiabeticum innamen zonder insuline-injecties. De overige 129.478 diabetici werden behandeld met injecties van insuline (analogon), van wie er 62.005 zowel insuline als orale antidiabetica innamen. De aantallen van al deze groepen diabetici stijgen jaarlijks in belangrijke mate in ons land, ook voor het jaar 2008.

De cijfers van insuline-gebruik tonen ook een belangrijk aandeel van behandelingen met analoge insulines aan. Zo is het aantal patiënten behandeld met insuline glargine (LANTUS) gestegen tot circa 36.000, wat een veelvoud is van de voorziene aantallen op moment van begroting. Behandelingen met insuline-analogen hebben een (veel) hogere kostprijs, terwijl we niet over voldoende bewijzen beschikken dat zo'n keuze een grotere benefit op lange termijn oplevert.

Bij de orale antidiabetica blijft metformine veruit het meest terugbetaalde geneesmiddel, wat overeenstemt met de aanbevelingen voor diabetes type 2. Het gaat om meer dan 340.000 diabetici, die metformine innemen in monotherapie of in combinatie met andere orale antidiabetica, exenatide of insulinothérapie.

Dit brengt ons op het signaleren van een nieuw geïntroduceerde klasse van incretinomimetica. Immers, sinds 1.1.2008 is BYETTA exenatide vergoedbaar in tritherapie, en sinds 1.7.2010 is VICTOZA liraglutide 1x/dag toe te dienen vergoedbaar in tritherapie. De andere moleculen uit deze klasse albiglutide, dulaglutide en taspoglutide zijn nog in onderzoek. Het eerste jaar van vergoedbaarheid van BYETTA, wordt zoals verwacht gemakkelijk een aantal patiënten van quasi 2.500 bereikt.

Van de personen die orale antidiabetica nemen, hebben 47 % een statine ontvangen en 6% een fibraat. Bij de diabetici die insuline (analogen) innemen en van wie we mogen aannemen dat de suikerziekte gevorderd is, liggen deze cijfers wat lager: 42 % en 3 % respectievelijk. Dit laatste fenomeen is niet te verklaren. We stellen vast dat de penetratie van statines toegenomen is vergeleken met deze vorig jaar, en dat de penetratie van fibraten gelijk gebleven is.

Tabel 3.3.7a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen

Patiënten die enkel insuline of een gelijksoortig middel nemen (A10A)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	67.473	100,0%	31.125.425	461,3
Antitrombotische middelen (B01)	21.974	32,6%	4.624.448	210,5
Statines (C10AA)	28.563	42,3%	9.283.084	325,0
Fibraten (C10AB)	2.229	3,3%	645.445	289,6
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	1.144	1,7%	317.509	277,5
Patiënten die enkel een hypoglykemiërend geneesmiddel nemen (A10B)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	379.864	100,0%	113.049.118	297,6
Antitrombotische middelen (B01)	108.121	28,5%	20.804.176	192,4
Statines (C10AA)	177.352	46,7%	56.365.088	317,8
Fibraten (C10AB)	22.280	5,9%	6.503.877	291,9
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	4.450	1,2%	1.297.730	291,6
Patiënten die insuline of een gelijksoortig middel (A10A) nemen en een hypoglykemiërend geneesmiddel (A10B)				
Geneesmiddelen (1)	Aantal patiënten (2)	In % van de patiënten die insuline en een hypoglykemiërend middel nemen (3)	Volume (DDD) (4)	Gemiddeld volume per patiënt (5)=(4)/(2)
Insulines (A10A)	62.005	100,0%	27.015.363	435,7
Hypoglykemiërende middelen (A10B)	62.005	100,0%	22.354.286	360,5
Antitrombotische middelen (B01)	25.186	40,6%	5.374.592	213,4
Statines (C10AA)	38.314	61,8%	13.392.734	349,6
Fibraten (C10AB)	4.693	7,6%	1.467.478	312,7
Andere cholesterolverlagers (C10AC+C10AD+C10AX)	1.196	1,9%	341.040	285,2

Tabel 3.3.7.b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen

Geneesmiddelen tegen diabetes		Aantal patiënten 2008
A10AB01	HUMANE INSULINE (fast-acting)	27.240
A10AB04	INSULINE LISPRO (fast-acting)	5.583
A10AB05	INSULINE ASPART (fast-acting)	29.705
A10AB06	INSULINE GLULISINE (fast-acting)	2.239
A10AC01	HUMANE INSULINE (intermediate-acting)	27.481
A10AD01	HUMANE INSULINE (intermediate+fast-acting)	50.278
A10AD04	INSULINE LISPRO	2.627
A10AD05	INSULINE ASPART (intermediate+fast-acting)	15.565
A10AE04	INSULINE GLARGINE (long-acting)	35.968
A10AE05	INSULINE DETEMIR (long-acting)	8.770
A10A	INSULINES EN ANALOGEN	129.478
<i>Aantal hiervan dat geen hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		67.473
A10BA02	METFORMINE	341.879
A10BB01	GLIBENCLAMIDE	12.565
A10BB07	GLIPIZIDE	3.795
A10BB08	GLIQUIDON	39.952
A10BB09	GLICLAZIDE	99.680
A10BB12	GLIMEPIRIDE	24.522
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	17.373
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	769
A10BG02	ROSIGLITAZON	13.684
A10BG03	PIOGLITAZON	1.841
A10BH01	SITAGLIPTINE	6.249
A10BX02	REPAGLINIDE	50.192
A10BX04	EXENATIDE	2.461
A10B	HYPOGLYKEMIERENDE MIDDELEN MET UITZONDERING VAN INSULINES	441.869
<i>Aantal hiervan dat geen insulines en analogen gebruikt</i>		379.864
A10	ANTIDIABETISCHE MIDDELEN	509.342
<i>Aantal hiervan dat insulines en analogen en hypoglykemiërende middelen gebruikt</i>		62.005

3.3.8 Maagzuurremmers (tabellen 3.3.8. a en b)

Het globale volume van de maagzuurremmers voor het jaar 2008 blijft in stijgende lijn sinds het “hervormingsjaar” 2005.

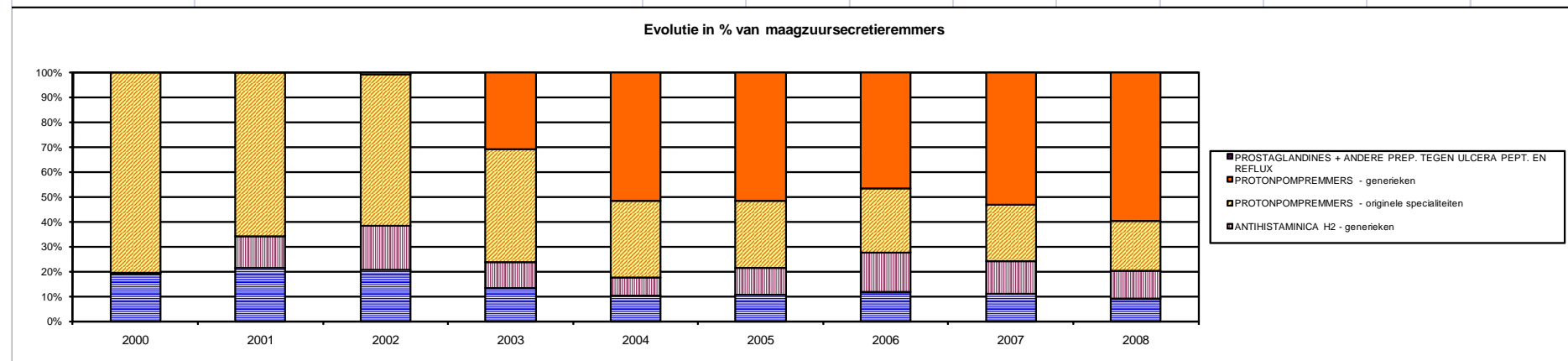
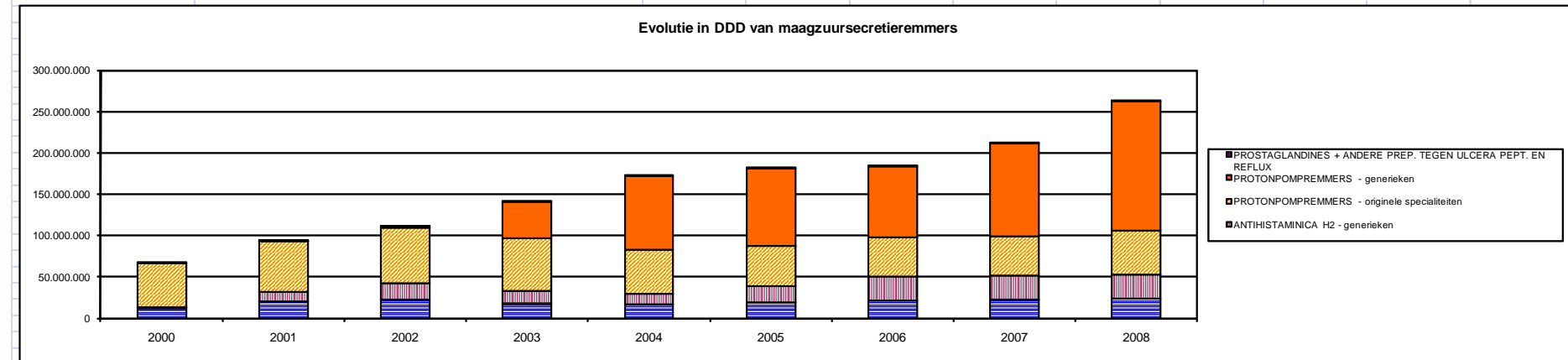
De doorslaggevende factor in het toegenomen gebruik van maagzuurremmers is het toegenomen gebruik van generieke protonpompinhibitoren (PPI). We vermeldden reeds de vorige jaren het overwicht van generieke PPI ten opzichte van originele PPI. Dit overwicht nam nog toe: vóór het hervormingsjaar 2005 waren generieke PPI in de minderheid, thans, in 2008, is hun aandeel geklommen naar 75 % van het volume van de PPI. Vergeleken met het jaar 2007 zijn in 2008 de originele PPI in volume gestegen met 11 %, wat opnieuw de tendens weergeeft van na het millennium (jaren 2001-2002) en de generieke PPI zijn gestegen met met 39 %. De “schrik” voor een a posteriori controle bij voorschrift van een generiek PPI is weggeëbd, zoals we vorig jaar reeds meldden.

Deze toenames van originele en generieke PPI's gaan gepaard met een stagnatie van gebruik van H2 antihistaminica, wat enigszins verrassend voorkomt omwille van het vergoedbaar gebruik van deze groep maagzuurremmers bij lichte en matige klachten van reflux. Dit soort klachten zijn frequent in de populatie. De data wijzen op een méérgebruik van PPI's ten koste van H2-antihistaminica en mogelijks ten koste van antacida (buiten de ziekteverzekering).

De kost per DDD van originele PPI's is licht stijgend en niet meteen te verklaren. Mogelijks duidt het op een meerverbruik van originele pantozol en esomeprazol ten opzichte van origineel omeprazol en origineel lansoprazol. De cijfers van 2008 betreffen immers verbruikskosten voor de prijsdalingen van pantozol in 2009 en esomeprazol in 2010.

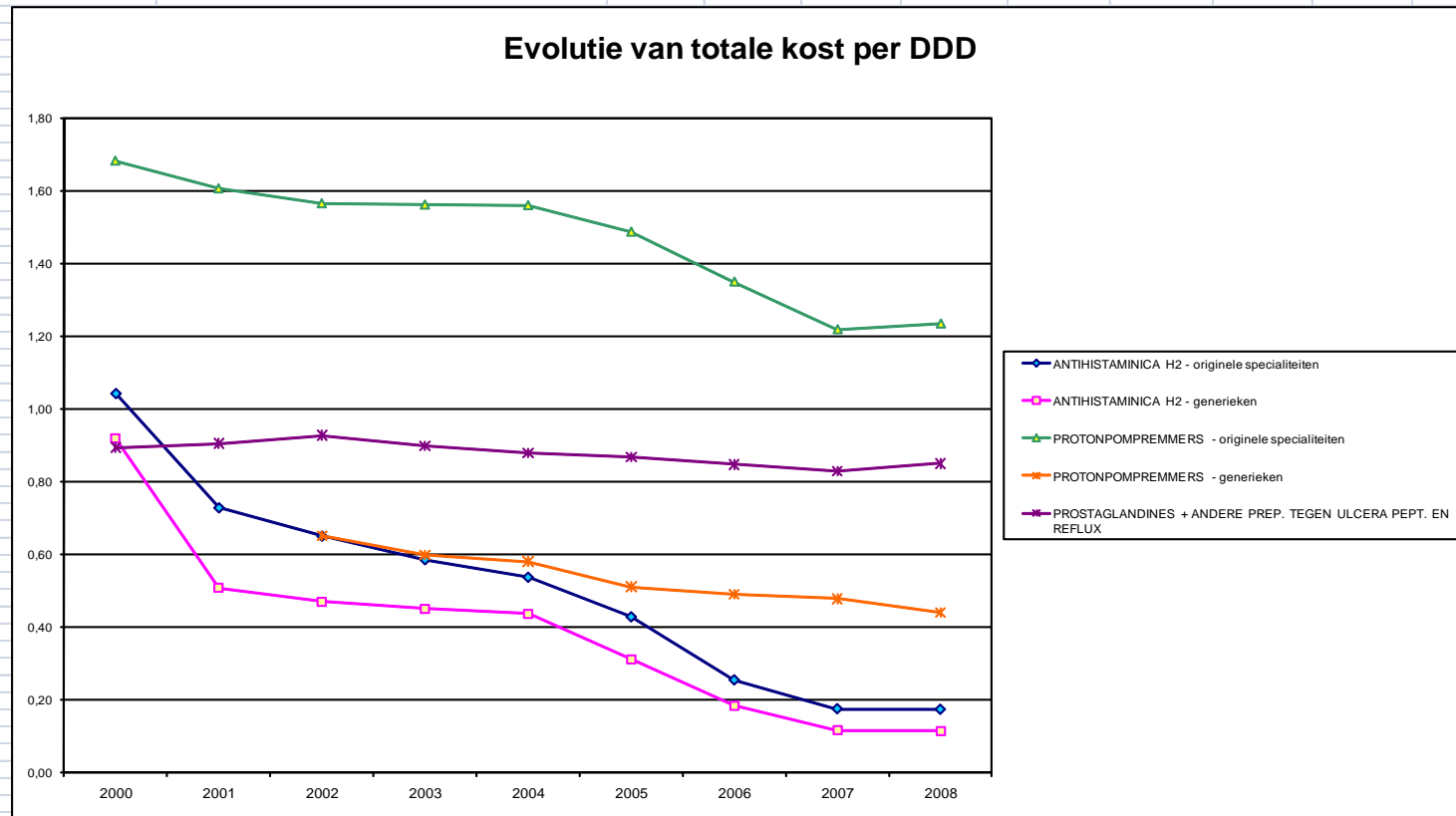
Tabel 3.3.8. a Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A02BA - originele specialiteiten	ANTIHISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	12.737.010	20.019.381	22.577.848	18.452.209	17.296.415	19.155.957	21.797.409	22.888.065	24.148.420
A02BA - generieken	ANTIHISTAMINICA H2 - generieken	302.788	11.927.685	19.507.581	14.918.605	12.796.752	19.518.516	28.840.717	28.086.059	28.439.344
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	53.549.006	61.801.700	67.046.646	63.549.474	52.959.578	48.806.399	47.082.657	47.756.588	53.230.018
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken	0	58	1.201.927	43.427.349	88.663.011	94.107.623	86.113.844	113.218.033	156.923.753
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	8.339	5.909	6.161	5.170	5.442	4.197	3.225	3.842	3.751
Totaal		66.597.142	93.754.732	110.340.163	140.352.808	171.721.198	181.592.691	183.837.851	211.952.587	262.745.286

Tabel 3.3.8. b Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Maagzuursecretieremmers (A02B) – gemiddelde kost per DDD

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
A02BA - originele specialiteiten	ANTIHIISTAMINICA H2 - originele specialiteiten	1,04	0,73	0,65	0,58	0,54	0,43	0,25	0,17	0,17
A02BA - generieken	ANTIHIISTAMINICA H2 - generieken	0,92	0,51	0,47	0,45	0,44	0,31	0,18	0,11	0,11
A02BC - originele specialiteiten	PROTONPOMPREMMERS - originele specialiteiten	1,68	1,60	1,56	1,56	1,56	1,49	1,35	1,22	1,23
A02BC - generieken	PROTONPOMPREMMERS - generieken			0,65	0,60	0,58	0,51	0,49	0,48	0,44
A02BB + A02BX	PROSTAGLANDINES + ANDERE PREP. TEGEN ULCERA PEPT. EN REFLUX	0,89	0,90	0,93	0,90	0,88	0,87	0,85	0,83	0,85
	Totaal	1,56	1,28	1,17	1,02	0,87	0,74	0,63	0,56	0,54

3.3.9 Niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen (tabel 3.3.9)

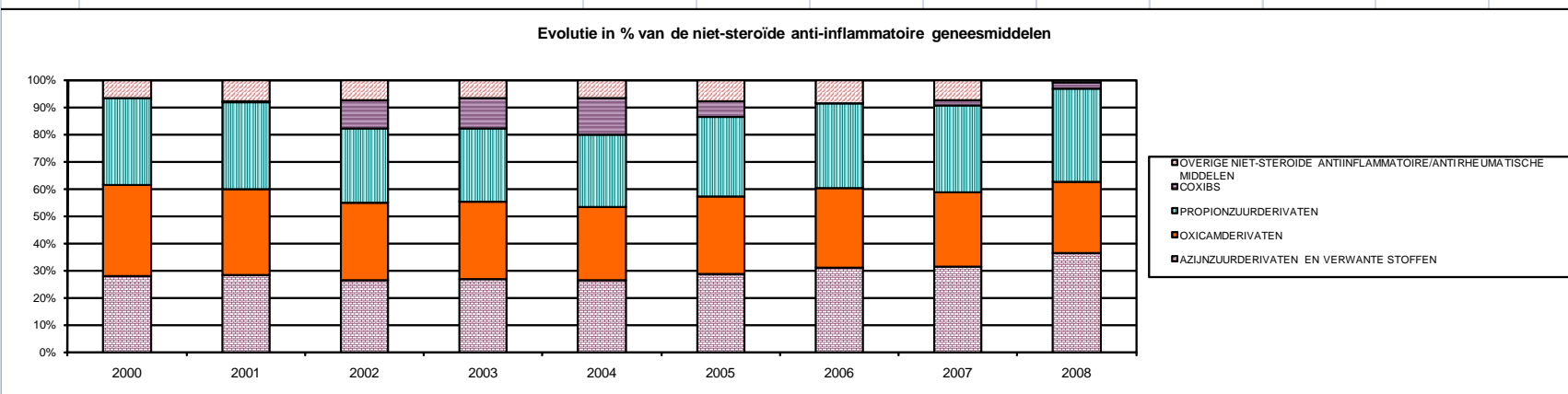
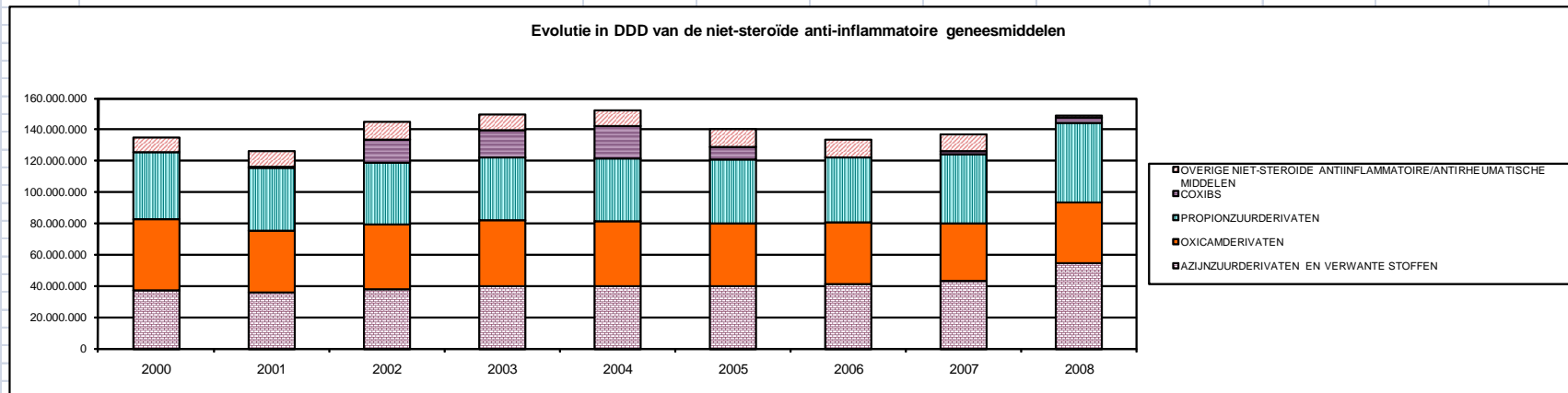
Na een daling in 2005 en 2006 stijgt het volume in DDD van de NSAID weer in 2007 en nog meer in 2008.

Deze stijging is te wijten aan een verhoging van het aantal voorschriften van azijnzuurderivaten en verwante stoffen (hoofdzakelijk diclofenac) en de propionzuurderivaten (hoofdzakelijk ibuprofen) alsook aan het opnieuw vergoedbaar worden van sommige COXIB's.

De overige NSAID (M01AX: nabumeton, nimesulide, nifluminezuur enz.) worden duidelijk veel minder voorgeschreven.

Tabel 3.3.9 Voorschriften van algemeen geneeskundigen, specialisten en tandartsen: Niet-steroidale anti-inflammatoire geneesmiddelen (M01A) – volume (in DDD)

ATC	Chemische subgroep	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
M01AA	PYRAZOLINONDERIVATEN	163.444	151.580	141.847	133.357	121.816	108.140	104.884	103.494	27.430
M01AB	AZIJNZUURDERIVATEN EN VERWANTE STOFFEN	37.310.172	35.467.323	37.985.872	39.784.736	39.773.031	39.837.606	41.137.476	42.791.810	54.501.476
M01AC	OXICAMDERIVATEN	44.879.982	39.752.010	41.177.640	42.266.299	41.471.151	39.944.233	39.131.508	37.371.979	38.682.297
M01AE	PROPIONZUURDERIVATEN	42.943.940	40.388.468	39.586.983	40.157.953	40.244.038	41.119.592	41.897.232	44.037.058	50.990.590
M01AH	COXIBS		332.979	14.984.792	16.930.491	20.380.585	8.106.766	28	2.220.501	3.436.321
M01AX	OVERIGE NIET-STEROIDE ANTIINFLAMMATOIRE/ANTIRHEUMATISCHE MIDDELEN	9.279.458	10.143.982	10.740.877	10.019.604	10.331.493	10.963.726	11.369.225	10.502.028	1.600.719
	Totaal	134.576.995	126.236.340	144.618.011	149.292.441	152.322.115	140.080.063	133.640.352	137.026.871	149.238.834

5. CONCLUSIE EN PERSPECTIEVEN

In deze twaalfde uitgave van de 'Farmaceutische Kengetallen van de Farmaceutische Verstrekkingen in de Ambulante Praktijk' heeft u kennis gemaakt met een beperkt gedeelte van de informatie die in het jaar 2008 werd ingezameld in het kader van Farmanet.

Nieuw voor deze uitgave is ook dat, naast gegevens met betrekking tot het voorgeschreven geneesmiddel en de voorschrijver, gegevens over de patiënt beschikbaar zijn. Dit heeft ons ondermeer toegelaten om het aantal patiënten te berekenen die in België in behandeling is voor diabetes. Tevens hebben wij in diezelfde patiëntengroep kunnen tonen hoeveel patiënten worden behandeld met lipidenverlagende middelen. Deze enkele voorbeelden die wij geven in de huidige uitgave van de Kengetallen moeten aantonen dat wij in België beschikken over een uniek gegevensbestand met betrekking tot het geneesmiddelenvoorschrift. Om dit bestand optimaal te exploiteren, stelt het RIZIV gegevens ter beschikking van wetenschappelijke organisaties met het oog op het verrichten van onderzoek op het gebied van op het gebied van farmaco-epidemiologie en farmaco-economie⁵.

Als wij naar de kost kijken, valt onmiddellijk op dat zowel bij algemeen geneeskundigen als specialisten de volgende klassen geneesmiddelen een belangrijke plaats innemen, met name de cholesterolverlagende geneesmiddelen, de antihypertensiva (met de selectieve bètablokkers, de calciumantagonisten, de ACE-remmers en de sartanen), de antidepressiva van het type serotonine-heropname-remmers en de protonpompremmers.

Het Comité voor de Evaluatie van de Medische Praktijk inzake Geneesmiddelen in samenspraak met de Minister en het RIZIV organiseert dan ook twee maal per jaar een consensus conferentie. Deze bijeenkomsten hebben tot doel om de voorschrijver therapeutische richtlijnen aan te reiken die enerzijds gestoeld zijn op wetenschappelijke evidentie maar tevens gericht zijn op de Belgische praktijk.

Van de volgende consensusvergaderingen is het verslag van de jury beschikbaar op <http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/consensus/index.htm>

- *De plaats van geneesmiddelen bij chronisch perifeer arterieel lijden*
- *De plaats van geneesmiddelen in de behandeling van arteriële hypertensie*
- *Doelmatig gebruik van antibiotica bij acute infecties van neus-keel-oren en de onderste luchtweg in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij astma.*
- *Het doelmatig gebruik van antibiotica bij acute enteritis en bij acute urogenitale infecties in de ambulante praktijk.*
- *Het doelmatig gebruik van de hypolipemiërende geneesmiddelen*
- *Het doelmatig gebruik van niet-gefractioneerde heparines, heparines met laag moleculair gewicht en orale anticoagulantie bij de preventie en behandeling van veneuze trombo-embolische aandoeningen.*
- *Het doelmatig gebruik van zuurremmers bij gastro-oesofagale reflux en dyspepsie*
- *Het doelmatig gebruik van de orale antidiabetica*

⁵ Meer informatie over een aanvraag van Farmanetgegevens is te vinden op de RIZIV-website:

<http://www.riziv.fgov.be/drug/nl/statistics-scientific-information/pharmanet/request/index.htm>

- *Doelmatige behandeling van gecompliceerde hypertensie*
- *Het doelmatig gebruik van niet-steroïdale anti-inflammatoire farmaca*
- *De doelmatige behandelingen voor de preventie van breuken ten gevolge van osteoporose*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van dementie bij ouderen*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva bij de behandeling van depressie*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van stabiele angor*
- *Het doelmatig gebruik van antidepressiva in de behandeling van andere indicaties dan stemmingsstoornissen*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van pijn in de ambulante zorg*
- *Het doelmatig gebruik van insulines, als monotherapie of als combinatietherapie met orale antidiabetica, bij de behandeling van diabetes*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij hartfalen in de ambulante behandeling*

Van de volgende recente consensusvergaderingen zullen de verslagen eerstdaags beschikbaar zijn :

- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de preventie van cardiovasculaire aandoeningen*
- *Het doelmatig gebruik van geneesmiddelen bij de behandeling van migraine*

BIJLAGE 1: Hergroepering van de voorschrijvers volgens hun erkenningscodenummer

Groep	Omschrijving van de groep	Hergroepering	Erkeningscodenummer	Aantal voorschrijvers
1008	Geneesheren ingeschreven na 31 december 2004	Huisartsen	1000	294
1010	Algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.001+1.002	1.794
1011	Geneesheren ingeschreven vóór 31 december 2004	Huisartsen	1.009	737
1015	Algemeen geneeskundigen in opleiding	Huisartsen	1.005+1.006	533
1020	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen	Huisartsen	1.003+1.004	15.371
1025	Bijgeschoolde algemeen geneeskundigen met een erkenning voor revalidatie	Huisartsen	1.007+1.008	2
1100	Stagedoend geneesheren	Specialisten	1.0xx	3.050
1110	Specialisten voor anesthesiologie	Specialisten	1.100	1.920
1121	Specialisten voor heelkunde of voor heelkunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.140+1.153	1.593
1122	Specialisten voor neurochirurgie of voor neurochirurgie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.170+1.174	189
1123	Specialisten voor plastische heelkunde	Specialisten	1.210	237
1130	Specialisten voor gynaecologie	Specialisten	1.340	1.590
1140	Specialisten voor oftalmologie of voor oftalmologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.370+1.374	1.155
1150	Specialisten voor oto-rhino-laryngologie of voor ORL met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.410+1.414	698
1160	Specialisten voor urologie of voor urologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.450+1.454	423
1170	Specialisten voor orthopedie of voor orthopedie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.480+1.494	1.030
1180	Specialisten voor dermato-venereologie	Specialisten	1.550	772
1191	Specialisten voor inwendige geneeskunde of voor inwendige geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.580+1.584	1.696
1192	Specialisten voor pneumologie of voor pneumologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.620+1.624	451
1193	Specialisten voor gastro-enterologie	Specialisten	1.650	579
1200	Specialisten voor kindergeneeskunde of voor kindergeneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.690+1.694	1.618
1210	Specialisten voor cardiologie of voor cardiologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.730+1.734	1.058
1220	Specialisten voor neuropsychiatrie, voor neurologie, voor psychiatrie met of zonder erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.760+1.770+1.780+ 1.764+1.774+1.784	2.588
1231	Specialisten voor reumatologie of voor reumatologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.790+1.794	242
1232	Specialisten voor fysische geneeskunde of voor fysische geneeskunde met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.830+1.834	516
1240	Specialisten voor klinische biologie of voor klinische biologie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.860+1.862	679
1250	Specialisten in de pathologische anatomie	Specialisten	1.870	288
1261	Specialisten in de röntgendiagnose	Specialisten	1.930	1.572
1262	Specialisten voor radio- en radiumtherapie of voor radio- en radiumtherapie met een erkenning voor revalidatie	Specialisten	1.960+1.964	201
1270	Specialisten in de nucleaire geneeskunde of specialisten met een dubbele erkenning waarvan één de nucleaire geneeskunde is	Specialisten	1.970+1.9710 tot 1.995+1.793+1.965+ 1.996+1.997	339
1124	Specialisten in geriatrie	Spécialistes	1.180+1.183+1.581+ 1.586	235
1186	Specialisten in endocrino-diabetologie	Spécialistes	1.583	212
1280	Andere specialisten	Specialisten	1.xxx	970
1310	Doctors in de geneeskunde die daarbij licentiaat in de tandheelkunde zijn	Tandartsen	3.004	94
1311	Tandartsen	Tandartsen	3.001+3.002+3.003	7.299
1312	Tandartsen gespecialiseerd in parodontologie of ortodontie (en in opleiding)	Dentistes	3.006 + 3.060+3.007+3.070	499
1320	Specialisten voor stomatologie	Tandartsen	1.520+3.005	441
TOTAAL :				52.965

BIJLAGE 2: werkzame bestanddelen per jaar van opname – jaren 1994-2008

Pag. 1

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC03	LANSOPRAZOL	1994
A04AA03	TROPISETRON	1994
B01AB10	TINZAPARINE	1994
D01BA02	TERBINAFINE	1994
D07AC14	METHYLPREDNISOLON ACEPONAAT	1994
J01CR05	PIPERACILLINE MET ENZYMMERMER	1994
J01MA08	FLEROXACINE	1994
J05AF02	DIDANOSINE	1994
L03AA03	MOLGRAMOSTIM	1994
N06AG02	MOCLOBEMIDE	1994
R03BA03	FLUNISOLIDE	1994
C01DA14	ISOSORBIDEMONONITRAAT	1995
C07BB07	BISOPROLOL MET THIAZIDEN	1995
C09AA07	BENAZEPRIL	1995
C09BA06	QUINAPRIL MET DIURETICA	1995
C10AD06	ACIPIMOX	1995
D03AX24	Comfeel plaques	1995
D07AC13	MOMETASON	1995
D07XA01	HYDROCORTISON	1995
G01AF15	BUTOCONAZOL	1995
G03FB06	MEDROXYPROGESTERON MET OESTROGENEN	1995
J01DE01	CEFEPIME	1995
J01FA10	AZITROMYCINE	1995
J01FA13	DIRITHROMYCINE	1995
J05AF03	ZALCITABINE	1995
J07AG01	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, GEZUIVERD ANTIGEENCONJUGAAT	1995
J07AG52	HAEMOPHILUS INFLUENZAE B, COMBINATIEPREP. MET PERTUSSIS EN TOXOIDEN	1995
L01CD01	PACLITAXEL	1995
L03AA10	LENOGRASTIM	1995
M05BA02	CLODRONINEZUUR	1995
N03AX09	LAMOTRIGINE	1995
R03AC12	SALMETEROL	1995
R03BA05	FLUTICASON	1995
S01EX01	GUANETHIDINE	1995
V03AF04	CALCIUMLEVOFOLINAAT	1995
V08CA03	GADDIAMIDE	1995
C07FB02	METOPROLOL EN OVERIGE ANTIHYPERTENSIVA	1996
D03AX31	Duoderm	1996
G03FB01	NORGESTREL MET OESTROGENEN	1996
G03FB05	NORETHISTERON MET OESTROGENEN	1996
H05BA04	ELCATONINE	1996
M01AX17	NIMESULIDE	1996
N02AX02	TRAMADOL	1996
N02CC01	SUMATRIPTAN	1996
N05AX08	RISPERIDON	1996
R05CB13	DORNASE ALFA (DESOXYRIBONUCLEASE)	1996
S01CA07	FLUORMETHOLON MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1996
S01ED06	BEFUNOLOL	1996

Pag. 2

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC02	PANTOPRAZOL	1997
C09BA05	RAMIPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA08	CILAZAPRIL MET DIURETICA	1997
C09BA09	FOSINOPRIL MET DIURETICA	1997
C09CA01	LOSARTAN	1997
C10AA04	FLUVASTATINE	1997
D01AC13	OMOCONAZOL	1997
D05AX02	CALCIPOTRIOL	1997
D07AC17	FLUTICASON	1997
G01AF16	OMOCONAZOL	1997
J01DH02	MEROPENEM	1997
J01FA11	MIOCAMYCINE	1997
J05AE01	SAQUINAVIR	1997
J05AE02	INDINAVIR	1997
J05AE03	RITONAVIR	1997
J05AF04	STAVUDINE	1997
J05AF05	LAMIVUDINE	1997
J07CA02	DIFTERIE - KINKHOEST - POLIOMYELITIS - TETANUS	1997
L01BB05	FLUDARABINE	1997
L01CD02	DOCETAXEL	1997
L03AB08	INTERFERON BETA-1B	1997
M01AC06	MELOXICAM	1997
M05BA05	TILUDRONINEZUUR	1997
N02AB03	FENTANYL	1997
N03AX10	FELBAMAAT	1997
N05AH02	CLOZAPINE	1997
N06AX16	VENLAFAXINE	1997
P01AX06	ATOVAQUON	1997
S01AX17	LOMEFLOXACINE	1997
S01BC03	DICLOFENAC	1997
S01BC05	KETOROLAC	1997
S03AA07	CIPROFLOXACINE	1997
V08AB10	JOMEPROL	1997
A02BA07	RANITIDINEBISMUTCITRAAT	1998
A16AB01	ALGLUCERASE	1998
B01AD07	RETEPLASE	1998
C09AA10	TRANDOLAPRIL	1998
C09CA03	VALSARTAN	1998
C09CA04	IRBESARTAN	1998
C10AA05	ATORVASTATINE	1998
D01AC14	SERTACONAZOL	1998
J01GB11	ISEPAMICINE	1998
J01MA10	RUFLOXACINE	1998
J05AB09	FAMCICLOVIR	1998
J05AE04	NELFINAVIR	1998
J05AG01	NEVIRAPINE	1998
L01BA03	RALTITREXED	1998
L02BB03	BICALUTAMIDE	1998
L03AB07	INTERFERON BETA-1A	1998
L04AA05	TACROLIMUS	1998
L04AA06	MYCOFENOLZUUR	1998
M01AB16	ACECLOFENAC	1998
M05BA04	ALENDRONINEZUUR	1998
R06AX22	EBASTINE	1998
R06AX26	FEXOFENADINE	1998
S01BA13	RIMEXOLON	1998
S01CC01	DICLOFENAC MET ANTIMICROBIELE MIDDELEN	1998
V08AB11	IOBITRIDOL	1998

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10BB12	GLIMEPIRIDE	1999
C02AC05	MOXONIDINE	1999
C08CA13	LERCANIDIPINE	1999
C09CA02	EPROSARTAN	1999
C09CA06	CANDESARTAN	1999
C09CA07	TELMISARTAN	1999
C09DA01	LOSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA03	VALSARTAN MET DIURETICA	1999
C09DA04	IRBESARTAN MET DIURETICA	1999
C10AA06	CERIVASTATINE	1999
D05AX04	TACALCITOL	1999
G02CB03	CABERGOLINE	1999
G03GA05	FOLLITROPINE ALFA	1999
G03GA06	FOLLITROPINE BETA	1999
H01CB03	LANREOTIDE	1999
J04AB04	RIFABUTINE	1999
J05AB11	VALACICLOVIR	1999
J05AF30	COMBINATIEPREPARATEN	1999
L01XX14	TRETINOINE	1999
L02BA02	TOREMIFEN	1999
L02BG03	ANASTROZOL	1999
L02BG04	LETROZOL	1999
L03AB03	INTERFERON GAMMA	1999
N03AX11	TOPIRAMAAT	1999
N03AX12	GABAPENTINE	1999
N04BC04	ROPINIROL	1999
N05AH03	OLANZAPINE	1999
N06AX18	REBOXETINE	1999
N07XX02	RILUZOL	1999
R01AD08	FLUTICASON	1999
R03AC13	FORMOTEROL	1999
R03AK04	SALBUTAMOL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	1999
R03DC01	ZAFIRLUKAST	1999
R06AX25	MIZOLASTINE	1999
V03AF05	AMIFOSTIN	1999
A07EA06	BUDESONIDE (RECTAAL)	2000
A07EC04	BALSALAZIDE	2000
A10AB04	INSULINE LISPRO	2000
A16AA04	MERCAPTAMINE	2000
B01AB09	DANAPAROID	2000
B01AC30	COMBINATIEPREPARATEN	2000
B02BD09	NONACOG ALFA	2000
D03AX09	CRILANOMEER	2000
G03DB04	NOMEGESTROL	2000
J01MA12	LEVOFLOXACINE	2000
L03AB09	INTERFERON ALFACON-1	2000
L03AC01	ALDESLEUKINE	2000
M01AB55	DICLOFENAC, COMBINATIEPREPARATEN	2000
N03AG06	TIAGABINE	2000
N04BC05	PRAMIPEXOL	2000
N04BX02	ENTACAPON	2000
S01EE01	LATANOPROST	2000
V08AB09	JODIXANOL	2000

Pag. 4

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A02BC04	RABEPRAZOL	2001
A10BX02	REPAGLINIDE	2001
B01AC04	CLOPIDOGREL	2001
C07AB12	NEBIVOLOL	2001
C09DA06	CANDESARTAN MET DIURETICA	2001
G03XC01	RALOXIFEN	2001
J05AG03	EFAVIRENZ	2001
L01AX03	TEMOZOLOMIDE	2001
L02BG06	EXEMESTAAN	2001
M01AH01	CELECOXIB	2001
M01AH02	ROFECOXIB	2001
N06AX11	MIRTAZAPINE	2001
N07BB03	ACAMPROSAAT	2001
R01AD09	MOMETASON	2001
R03AK06	SALMETEROL MET ANDERE MIDDELEN VOOR OBSTRUCTIEVE LUCHTWEGAANDOENINGEN	2001
R03DC03	MONTELUKAST	2001
V08CA08	GADOBEEZUUR	2001
A02BC05	ESOMEPRAZOL	2002
A10AB05	INSULINE ASPART	2002
A10BG02	ROSIGLITAZON	2002
A10BG03	PIOGLITAZON	2002
C08CA12	BARNIDIPINE	2002
C09BA04	PERINDOPRIL MET DIURETICA	2002
D05AX03	CALCITRIOL	2002
D06BB10	IMIQUIMOD	2002
J01FA15	TELITHROMYCINE	2002
J01MA14	MOXIFLOXACINE	2002
J05AE05	AMPRENAVIR	2002
J05AE06	LOPINAVIR	2002
J05AF06	ABACAVIR	2002
L01BC06	CAPECITABINE	2002
L01BC53	TEGAFUR, COMBINATIEPREPARATEN	2002
L01XD02	VERTEPORFINE	2002
L01XX28	IMATINIB	2002
L03AB10	PEGINTERFERON ALFA-2B	2002
L03AX13	GLATIRAMER ACETAAT	2002
L04AA10	SIROLIMUS	2002
L04AA11	ETANERCEPT	2002
L04AA13	LEFLUNOMIDE	2002
M05BA07	RISEDRONINEZUUR	2002
N03AF02	OXCARBAZEPINE	2002
N03AX14	LEVETIRACETAM	2002
N05AH04	QUETIAPINE	2002
N05AL05	AMISULPRIDE	2002
N05AL10	Levosulpride	2002
N06DA02	DONEPEZIL	2002
N06DA03	RIVASTIGMINE	2002
N06DA04	GALANTAMINE	2002
R03AK07	FORMOTEROL MET ANDERE MIDD. VOOR OBSTRUCT. AANDOENINGEN VD LUCHTWEGEN	2002
R06AE09	LEVOCETIRIZINE	2002
R06AX27	DESLORATADINE	2002
S01EA05	BRIMONIDINE	2002
S01EC03	DORZOLAMIDE	2002
S01EC04	BRINZOLAMIDE	2002
S01EE04	TRAVOPROST	2002
V03AE02	SEVELAMER	2002

Pag. 5

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A10AD05	INSULINE ASPART	2003
A10BD02	METFORMINE MET SULFONYLUREUMDERIVATEN	2003
C09DA07	TELMISARTAN EN DIURETICA	2003
C10AA07	ROSUVASTATINE	2003
D05AC01	DITRANOL	2003
D05AX05	TAZAROTEEN	2003
D11AX15	PIMECROLIMUS	2003
G04BD07	TOLTERODINE	2003
J02AC03	VORICONAZOL	2003
J05AB14	VALGANCICLOVIR	2003
J05AF07	TENOFOVIR DISOPROXIL	2003
L03AB11	PEGINTERFERON ALFA-2A	2003
M01AE12	OXAPROZINE	2003
N02AX52	TRAMADOL, COMBINATIEPREPARATEN	2003
N02BE01	PARACETAMOL	2003
N06AB10	ESCITALOPRAM	2003
N06DX02	GINKGO BILOBA	2003
S01EE03	BIMATOPROST	2003
A10AE04	INSULINE GLARGINE	2004
A10BD03	METFORMINE MET ROSIGLITAZON	2004
A16AB03	AGALSIDASE ALFA	2004
A16AB04	AGALSIDASE BETA	2004
A16AB05	LARONIDASE	2004
B05XB02	ALANYLGLUTAMINE	2004
C02KX01	BOSENTAN	2004
C09CA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL	2004
C10AX09	EZETIMIB	2004
D11AX14	TACROLIMUS	2004
H01AX01	PEGVISOMANT	2004
J05AF08	ADEFOVIR DIPIVOXIL	2004
J05AX07	ENFUVRTIDE	2004
L01XD03	METHYLAMINOLEVULINAAT	2004
L03AA13	PEGFILGRASTIM	2004
L04AA17	ADALIMUMAB	2004
M01AH03	VALDECOXIB	2004
M01AH05	ETORICOXIB	2004
N01AX13	STIKSTOFOXIDE	2004
N02AA03	HYDROMORFON	2004
N04BA03	LEVODOPA MET DECARBOXYLASEREMMER EN COMT-REMMER	2004
N06BA04	METHYLFENIDAAT	2004
N06BA07	MODAFINIL	2004
N06DX01	MEMANTINE	2004
N07BA02	BUPROPION	2004
R03BB04	TIOTROPIUM BROMIDE	2004
L01XX35	ANAGRELIDE	2005
N05AX12	ARIPIPRAZOL	2005
B05AA	BLOEDVERVANGINGSMIDDELEN EN PLASMA-EIWITFRACHTIES	2005
L01XX32	BORTEZOMIB	2005
G03HB01	CYPROTERON MET OESTROGENEN	2005
V03AC02	DEFERIPRON	2005
J05AF09	EMTRICITABINE	2005
C09DA02	EPROSARTAN MET DIURETICA	2005
L04AA18	EVEROLIMUS	2005
J05AE07	FOSAMPRENAVIR	2005
L01AD05	FOTEMUSTINE	2005
M05BA06	IBANDRONINEZUUR	2005
A10AE05	INSULINE DETEMIR	2005
L01XD05	TEMOPORFINE	2005
V08DA05	ZWAVELHEXAFLUORIDE	2005

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A07EA07	BECLOMETASON	2006
A10AD04	INSULINE LISPRO	2006
A16AA05	CARGLUMINEZUUR	2006
D05AX52	CALCIPOTRIOL, COMBINATIEPREPARATEN	2006
H05AA02	TERIPARATIDE	2006
J05AE08	ATAZANAVIR	2006
J05AE09	TIPRANAVIR	2006
J06BB16	PALIVIZUMAB	2006
J07BH01	ROTAVIRUS, LEVEND, VERZWAKT	2006
L01XC06	CETUXIMAB	2006
M05BB03	ALENDRONINEZUUR MET COLECALCIFEROL	2006
N03AX16	PREGABALINE	2006
N04BD02	RASAGILINE	2006
N04BX01	TOLCAPON	2006
N06AX21	DULOXETINE	2006
R03DX05	OMALIZUMAB	2006
A10AB06	INSULINE GLULISINE	2007
A16AB07	ALGLUCOSIDASE ALFA	2007
B01AE06	BIVALIRUDINE	2007
C09BB05	RAMIPRIL MET FELODIPINE	2007
C09DA08	OLMESARTAN MEDOXOMIL MET DIURETICA	2007
C09DB01	VALSARTAN MET AMLODIPINE	2007
C10BA02	SIMVASTATINE MET EZETIMIB	2007
G01AF12	FENTICONAZOL	2007
G04BD08	SOLIFENACINE	2007
G04BD10	DARIFENACINE	2007
G04BE03	SILDENAFIL	2007
H05AA03	PARATHYROIDHORMOON	2007
H05BX01	CINACALCET	2007
J01AA12	TIGECYCLINE	2007
J05AE10	DARUNAVIR	2007
J05AF10	ENTECAVIR	2007
J07BM01	PAPILLOMAVIRUS (TYPES 6, 11, 16, 18)	2007
L01XE04	SUNITINIB	2007
L01XE05	SORAFENIB	2007
L01XE06	DASATINIB	2007
L01XX25	BEXAROTEEN	2007
L03AX11	TASONERMINE	2007
L04AA23	NATALIZUMAB	2007
M01AH06	LUMIRACOXIB	2007
M01AX01	NABUMETON	2007
M05BX03	STRONTIUMRANELAAT	2007
N02AA05	OXYCODON	2007
N05AE03	SERTINDOL	2007
S01LA03	PEGAPTANIB	2007
S01LA04	RANIBIZUMAB	2007
S01XA17	LOMEFLOXACIN	2007
V03AC03	DEFERASIROX	2007
V03AE03	LANTHAANCARBONAAT	2007
V03AF02	DEXRAZOXAN	2007
V03AF08	PALIFERMINE	2007

Pag. 7

ATC	Werkzaam bestanddeel	jaar van aanneming
A04AA05	PALONOSETRON	2008
A10BH01	SITAGLIPTINE	2008
A10BX04	EXENATIDE	2008
A16AB08	GALSULFASE	2008
A16AB09	IDURSULFASE	2008
B01AC06	ACETYLSALICYLZUUR	2008
B03XA03	METHOXY-POLYETHYLEENGLYCOL-EPOETINE BETA	2008
C01EB17	IVABRADINE	2008
C02KX03	SITAXENTAN	2008
C09XA02	ALISKIREN	2008
H01AC03	MECASERMINE	2008
J02AC04	POSACONAZOL	2008
J05AX08	RALTEGRAVIR	2008
J05AX09	MARAVIROC	2008
J07BM02	PAPILLOMAVIRUS (TYPES 16, 18)	2008
L01BB06	CLOFARABINE	2008
L01BB07	NELARABINE	2008
L01XC07	BEVACIZUMAB	2008
L01XC08	PANTUMUMAB	2008
L01XE08	NILOTINIB	2008
L01XX23	MITOTAAN	2008
L02BA03	FULVESTRANT	2008
L04AX04	LENALIDOMIDE	2008
M05BC01	DIBOTERMINE ALFA	2008
N07BA03	VARENICLINE	2008
R01AD12	FLUTICASON FUROAAT	2008
V08CA06	GADOVERSETAMIDE	2008
V08CA11	GADOFOSVESET	2008